

341

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 7

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SPÓŁKA AKCYJNA
SOCIÉTÉ FERRIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILÉSIE.

CHORZÓW I G. ŚL.

RYNEK, L. 945.

TELEFON 409-01

SPRZEDAŻ

WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZ. AMONU
Z KOPALNÍ „KRÓL, BIELSZOWICE, KNURÓW”

ADR. TELEGR. SKARBOFERME CHORZÓW

541

Eksploatacja Fabryk Ceraty w Polsce

**Spółki Akcyjnej „Cerata”
i Sp. Firm. „Bracia Ruzewicz i M. Krywicki”**

SPÓŁKA AKCYJNA

Warszawa, ul. Czerniakowska 84

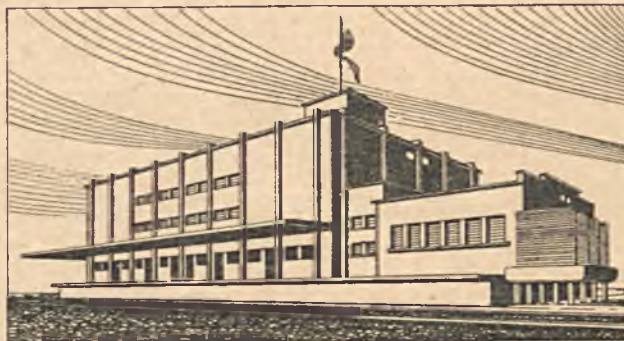
Adr. teleg.: „Eksploatacja”, telef.: 9-81-42, 9-61-42

ZAKRES PRODUKCJI:

ceraty na stoły (obrusy i metrowe),
meblowe, konfekcyjne, imitacja
linoleum na jucie i tekturze
impregnowanej „Ceratoleum”,
sztuczna skóra „Dermatoid”,
ceraty dla celów opa-
trunkowych i wszel-
kich innych za-
stosowań.

785

CHŁODNIA I SKŁADY PORTOWE W GDYNI

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

ODDZIAŁ W WARSZAWIE

ul. Wolska 90

Chłodnia Warszawska przy ul. Wol-
skiej 90—czynna od października ub. ro-
ku — przyjmuje na przechowanie takie
produkty, jak: masło, jaja, mięso, prze-
twory mięsne, drób bity, a przede wszy-
stkim OWOCE i WARZYWA.

Temperatura w poszczególnych ko-
morach jest dostosowywana ściśle do
właściwości złożonego towaru.

Chłodnia posiada własną bocznice
kolejową i dogodny dojazd samochoda-
mi, wzgl. in. środkami transportowymi.

1722

GIESCHE, SPÓŁKA AKCYJNA

WĘGIEL KAMIENNY.

CYNK: surowy, rafinowany, elektrolityczny, prasowany, **BLACHA CYNKOWA.**

KADM, OŁÓW, WYROBY OŁOWIANE, KWAS SIARKOWY, OLEUM.

WYSOKOWARTOŚCIOWE WYROBY SZAMOTOWE:

CEGLA WYMIARÓW NORMALNYCH I KSZTAŁTOWA półkwaśna, neutralna, za-
sadowa, wysokozasadowa, kwasoodporna, izolacyjna dla cegieł, wapienników, cemen-
towni, szklarni, przemysłu metalurgicznego, cukrowniczego, naftowego, chemicznego

PORCELANA

STOŁOWA: biała i dekorowana, **APTECZNA i LABORATORYJNA,**

ELEKTROTECHNICZNA: instalacyjna, jak: izolatory, rolki, tulejki, fajki, rozetki
sufitowe itp.

MONTAŻOWA, jak: gniazdko, wyłączniki, oprawki, bezpieczniki, armatury hermetyczne itp.

IZOLATORY do wysokiego napięcia do 35 000 V.

KATOWICE

UL. PODGÓRNA Nr 4

85

„Przegląd Ekonomiczny“

kwartalnik poświęcony badaniu aktualnych i podstawowych problemów gospodarczych i społecznych,

ORGAN POLSKIEGO TOWARZYSTWA EKONOMICZNEGO
WE LWOWIE

Redaktor: Prof. LEOPOLD CARO, Lwów, Akademicka 21
Administracja: Lwów, ul. Mickiewicza 3 I of.

Tom XVII zawierał rozprawy:

1) b. Premiera i Ministra Skarbu Władysława Grabskiego pt. Reforma oddłużenia rolniczego na skutek wzrostu cen rolniczych, 2) b. Ministra Skarbu oraz Przemysłu i Handlu Czesława Klarnera pt. Dochód społeczny wsi i miasta, 3) Nacz. Wydz. w Min. Skarbu Aleksandra Ivánki pt. Polityka gospodarcza Trzeciej Rzeszy, 4) Inż. Marcina Maślanki pt. Problem użyteczności w technice i społeczeństwie, 5) Prof. Emila Ehrlicha — o przemyśle kilimkarskim w Kossowczyźnie, oraz 7 recenzji.

Tom XVIII zawiera rozprawy:

D-ra Henryka Grubera, Prezesa P. K. O., pt. Problemy nowej koniunktury gospodarczej, Prof. Imre Ferenczi (Genewa) pt. Reemigracja, polityka emigracyjna i kolonie, Prezesa Jana Steckiego pt. Reforma rolna a kapitalizacja, Dyr. Dep. i Gł. Insp. Pracy Inż. Mariana Klotta pt. Ustawodawstwo społeczne a rzeczywistość, polemikę między Doc. Wincentym Stysiem a Dr Janem Sondelem na temat kapitalizmu na wsi, oraz zwykłe rubryki: Z kraju i Ze świata, 15 recenzji i sprawozdanie z odbytego walnego zgromadzenia.

Prenumerata roczna w kraju — zł 15, ulgowa dla urzędników w razie uiszczenia prenumeraty bezpośrednio w naszej administracji lub na konto P. K. O. 154383 — zł 12; za granicą — zł 20. Członkowie Pol. Tow. Ekon. płacą miesięcznie wkładkę zł 1'50, ulgową zł 1, za co otrzymują bezpłatnie „Przegląd Ekonomiczny” i mogą nabywać tomy naszej „Biblioteki” (dotąd 8 tomów) po znacznie niższych cenach.

Cena tomu „Przeglądu Ekonomicznego” w handlu księgarskim zł 4. 1721

BANK

M I E S I Ę C Z N I K
POŚWIĘCONY BANKOWOŚCI I
ZAGADNIENIOM FINANSOWYM

ADRES REDAKCJI
i ADMINISTRACJI
WARSZAWA
NOWY ŚWIAT 7.
KONTO P.K.O.2777

ZAWIERA

artykuły, sprawozdania, kronikę, przegląd bibliografii i prasy z zakresu pieniądza i kredytu, organizacji i techniki bankowej

PODAJE:

systematyczny przegląd i oświetlenie wszystkich wydarzeń i zagadnień, mających związek z bankowością i rynkiem pieniężno-kapitałowym w Polsce i z granicą

PRENUMERATA:

ROZCZNA WYNOŚI zł 18. PÓLROCZ. zł 9
NUMER POJEDYŃCZY zł 1'50
DLA PRACOWNIKÓW BANKOWYCH
PRENUMERATA ROZCZNA zł 12
PÓLROCZNA zł 6 - - - - -

Centralne Biuro Sprzedaży Przewodów
„Centroprewód”, Sp. z o. o.

Warszawa, Królewska 23
Tel.: 3-40-31, 3-40-32, 3-40-33, 3-40-34

PRZEWODY IZOLOWANE

z fabryk krajowych w wykonaniu przepisowym

oznaczone żółtą nitką S. E. P.

1342

AMERYKA jest największym
rynkem na świecie

Amerykańsko-Polska Izba Handlowa
w Stanach Zjednoczonych
149 east 67-th Street New York City

pośredniczy w nawiązywaniu
stosunków handlowych pomiędzy
Ameryką i Polską

Kupcze i przemysłowcy polski!

po przybyciu do Nowego Yorku,
udaj się zaraz do Izby

Rozmówisz się tam po polsku, otrzymasz wskazówki i pomoc biurową za darmo! Korespondencja w języku polskim. W Polsce załatwiają swe sprawy przez

Polsko-Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat Nr 72, telefon 6-26-62

Administracja

tygodnika „POLSKA GOSPODARCZA”

poleca

ROCZNIKI PISMA
Z LAT UBIEGŁYCH

po cenie niższej zł 30 za rocznik

POLSKA GOSPODARCZA

TYGODNIK, WYDAWANY PRZY POPARCIU MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU
ORAZ MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA I REF. ROLN., KOMUNIKACJI, POCZT I TELEGR.

WYCHODZI W SOBOTY

TREŚĆ ZESZYTU

	Str.		Str.
LINIE ROZWOJOWE POLSKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO — INŻ. T. ZAMOYSKI	1051	KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1070
KILKA UWAG O WARUNKACH PRACY W MARYNARCE HANDLOWEJ — T. OCIOŻYNSKI	1053	Nowe zagraniczne przedsiębiorstwo komunikacji lotniczej w Polsce — Z. R.	
KRONIKA GOSPODARCZA:		ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1070
Rozwiązane kartelety w przemyśle przetwórczym — M. S.		POCZTA I TELEGRAF	1072
Z MINISTERSTWA PRZEMYSŁU I HANDLU	1056	KRONIKA TYGODNIOWA:	
GÓRNICTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1073
GÓRNICTWO WĘGLOWE	1057	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓLKACH AKCYJNYCH	1073
PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY	1060	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY	1062	PIENIĄDZ I KREDYT	1073
PRZEMYSŁ CHEMICZNY	1063	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1075
PRZEMYSŁ LUDOWY	1063	Z BANKU POLSKIEGO	1076
BUDOWNICTWO	1063	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
ROLNICTWO	1064	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
Wytuczne polityki tłuszczowej — P. K.		NIEMCY	1077
HANDEL:		WŁOCHY	1078
HANDEL ZAGRANICZNY	1066	JUGOSŁAWIA	1078
HANDEL WEWNĘTRZNY	1066	CZECHOSŁOWACJA	1079
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1068	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1079
RYNEK AKCYJNY	1069	BIBLIOGRAFIA	1079
CŁO ORAZ REGLAMENTACJA	1069		

LINIE ROZWOJOWE POLSKIEGO PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO¹⁾

ABY ZDAĆ sobie sprawę z linii rozwojowych przemysłu chemicznego, należy ustalić przede wszystkim punkt wyjścia, od którego ów rozwój się zaczyna — a w tym celu zbadać, jaki był stan przemysłu chemicznego w zaraniu odrodzonej państwowości polskiej.

Polityka zaborców przed wojną celowo hamowała rozwój przemysłu chemicznego na ziemiach polskich. Dość wskazać przykładowo, że smoła węglowa, otrzymywana drogą destylacji węgla na Górnym Śląsku, była przerabiana — celem uzyskania wyżej uszlachetnionych produktów — aż w odległej Westfalii, że ropa naftowa, wydobywana w Małopolsce, podlegała przetwarzaniu aż w węgierskich rafineriach; że w niedalekiej od wie-

lickich kopalń odległości położone fabryki chemiczne zagłębia dąbrowskiego przywoziły sól z basenu kaspijskiego — bo petersburska polityka celna i taryfowa nie pozwalała korzystać z pobliskiej soli polskiej. Toteż przed wojną przemysł chemiczny na ziemiach polskich był w stanie nieomal embrionalnym. Działania wojenne — zarówno bezpośrednie, jak i pośrednie: rekwizycja, ewakuacja i okupacja — zniszczyły doszczętnie nawet te nieliczne warsztaty chemicznej pracy przemysłowej. Miarą dewastacji może być np. fakt wywiezienia 400 wagonów ołowiu z komór do kwasu siarkowego w fabrykach, położonych na terenie b. zaboru rosyjskiego.

Dlatego więc odrodzona Rzeczpospolita musiała prowadzić pracę od podstaw, budować przemysł chemiczny od punktu zerowego.

Te wstępne rozważania należy zawsze respektować, gdy się porównywa liczby produkcji polskiego przemy-

¹⁾ Na ten temat wygłosił Autor przemówienie na otwarciu I Zjazdu Inżynierów-Chemików w Warszawie.

stwu chemicznego z analogicznymi danymi innych krajów, zwłaszcza wysoko uprzemysłowionych, przez wojnę nie zniszczonych lub jeszcze przed wojną mających rozwinięty przemysł chemiczny.

Trzy są zasadnicze elementy działalności przemysłowej: podstawy surowcowe, praca i energia twórcza, wreszcie kapitał. Jakież ma Polska warunki naturalne, niezbędne do rozwoju swego przemysłu chemicznego?

Podstawy surowcowe są zdrowe i mocne. Węgiel gazowy i koksowniczy, węgiel brunatny, łupki bitumiczne, torfy, wosk i gazy ziemne, sól kamienna i solanka, sole potasowe, rudy cynkowe i ołowiane, piryty, gliny (z kaolinem włącznie), gipsy, wapniaki, margle, piaskowce, bazalty—oto główne bogactwa kopalne, zalegające w Polsce, a stanowiące surowiec dla przemysłu chemicznego. Obfitość pól rolnych, zwłaszcza okopowych, wielkie bogactwa leśne (drzewostan zarówno iglasty, jak i liściasty)—stanowią dalsze podstawy surowcowe—bądź dla przemysłu chemicznego, bądź dla przemysłu przetwórczo-rolnego.

Brak nam wysokoprocentowych fosforytów, metali kolorowych, stwierdzamy niedostatek surowca tłuszczowego. Ale wyliczone bogactwa naturalne stanowią już wystarczającą bazę, na której oprócz można rozwój przemysłu chemicznego.

Element robotniczy jest w Polsce znakomity. Inteligentny i pracowity robotnik polski znajduje ocenę swych zalet nie tylko u polskiego, ale też u obcego przemysłowca. Henryk Ford w swych pamiętnikach daje wyraz pogładowi, iż robotnika polskiego zaliczyć należy do najzdolniejszych pracowników fizycznych w przemyśle.

Energia twórcza, element intelektualny—pozwala na samodzielny rozwój przemysłu chemicznego. Fabryka syntetycznych związków azotowych w Mościcach, fabryka sztucznych włókien w Tomaszowie, fabryka półproduktów i barwników w Zgierzu—oto kilka zaledwie przykładów, wskazujących, jak w formie technicznej emanuje polska energia twórcza.

Przemysł chemiczny wymaga do należytego rozwoju poważnych środków finansowych. Nieustanna praca badawcza, zdobycze techniki, stosowanie wysokich temperatur i ciśnień—są warunkami, od których uzależnia się postępy przemysłu chemicznego; ale też ich realizacja wymaga dużych rezerw pieniężnych. W Polsce przemysł nie rozporządza na ogół dostateczną ilością środków finansowych, zwłaszcza że wojna zniszczyła różnymi sposobami dorobek i oszczędności społeczeństwa. Wprawdzie dynamika narastania kapitalizacji wewnętrznej w ostatnich latach wykazuje w Polsce wysoki współczynnik, co pozwoli zapewne w przyszłości silnie oprócz przemysł chemiczny o kapitał narodowy. Ale potrzeby uprzemysławiania kraju wymagałyby na najbliższe lata także dopływu—w odpowiedniej formie—kapitału z zewnątrz.

Ocena powyższego stanu faktycznego pozwala na stwierdzenie posiadania przez Polskę elementów, dających wystarczające podstawy do rozwoju przemysłu chemicznego.

Dotychczasowe linie rozwojowe wytwórczości chemicznej mogą być pokrótce scharakteryzowane w następujący najogólniejszy sposób:

Produkcja kwasu siarkowego i jego soli, oparta na blendzie cynkowej i pirytach, pokrywa zapotrzebowanie wewnętrzne kraju. Przerób soli kamiennych na sodę, kwas solny i jego sole daje możliwość nie tylko zaspokojenia potrzeb wewnętrznych, ale również eksportu.

Eksploatacja soli potasowych daje w rezultacie możliwość przerobu ich na produkty, zarówno używane wewnątrz Polski, jak wywożone za granicę. Produkcja związków azotowych, oparta na oryginalnych polskich pomysłach w zakresie wiązania azotu powietrza, pozwala pokryć zapotrzebowanie wewnętrzne i eksportować nadmiar za granicę. Produkcja nawozów fosforowych—prawie wyłącznie w oparciu o importowane fosforyty—również odpowiada potrzebom kraju.

Destylacja węgla na produkty węglowodorne, pokrywając w całości zapotrzebowanie wewnętrzne, pozwala jeszcze na eksport nadprodukcji. Dalszy przerób destylatów węgla daje półprodukty organiczne, służące do fabrykacji artykułów syntezy organicznej, jak barwniki, środki lecznicze i pachnące. Ilość półproduktów, wyrabianych w Polsce, przekroczyła już półtorej setki, pokrywając zapotrzebowanie kraju na większość niezbędnych produktów przejściowych. Chemiczny przerób drewna liściastego i iglastego daje artykuły, umieszczane na rynkach zarówno polskich, jak i zagranicznych. Sztuczne włókna celulozowe, wytwarzane metodą wiskozową w formie sztucznego jedwabiu i włókien ciętych, przerabiane są przez krajowy przemysł włókienniczy, całkowicie pokrywając jego zapotrzebowanie; ponadto—część wytwarzanego w Polsce jedwabiu sztucznego przeznaczana jest na eksport.

Przemysł tłuszczowy—oparty głównie na surowcu krajowym—przede wszystkim roślinnym, częściowo korzystając z importu zagranicznych tłuszczów i nasion oleistych—obejmuje całość produkcji tłuszczowej. Istnieją więc w Polsce zarówno olejarnie, jak niedawno powstałe utwardzalnie olejów, jak wreszcie przemysł przetwórczo-tłuszczowy, który zaspakaja wewnętrzne potrzeby kraju.

Zdobyczą ostatnich lat jest fabrykacja mas plastycznych, opartych na celulozie, na kazeinie i na fenolu. Produkcja tych fabryk pokrywa w całości różnorakie zapotrzebowanie polskiego przemysłu elektrotechnicznego, galanterijnego itd.

Produkcja kilku najważniejszych artykułów polskiego przemysłu chemicznego w ciągu paru lat ostatnich przedstawiona jest w następującym zestawieniu (w tonach):

	1934	1935	1936
Kwas siarkowy	227 000	198 700	223 000
Smola surowa	69 300	71 200	80 600
Benzol surowy	21 700	23 200	26 300
Smoly preparowane i drogowe	18 000	18 300	17 300
Pak	33 000	34 700	38 400
Oleje smolowe	16 000	20 500	17 900
Benzole oczyszczone	12 000	14 800	15 000
Sole potasowe	—	384 000	433 000
Superfosfaty	90 000	90 000	115 000
Siarczan amonu	46 600	48 100	47 300
Azotniak	32 600	31 500	28 500
Saletra wapniowa	35 300	40 400	41 900
Barwniki	1 200	1 800	1 800
Jedwab sztuczny	4 400	5 400	5 200

Wysokość zainwestowanych w przemyśle chemicznym kapitałów ocenić można w dużym przybliżeniu na sumę ok. zł 1 mild. Wartość produkcji przemysłu chemicznego wynosi niespełna zł 800 miln. Liczba zatrudnionych robotników stanowi powyżej 32 tysięcy; liczba chemików z wyższym wykształceniem, pracujących w przemyśle chemicznym, obliczana jest na 1 200 osób.

Na podszkicowanym w ten sposób tle rysują się dość wyraźnie potrzeby, zadania i linie rozwojowe naszej wytwórczości chemicznej na bliską przyszłość.

Trzeba więc na pierwszy plan wysunąć dalsze badania nad zaleganiem i szersze stosowanie w przemyśle polskich surowców mineralnych. Tak np., sprawa fosforytów (naddniestrzańskich i nadwiślańskich) domaga się energicznej akcji ku przemysłowej ich na wielką skalę utylizacji. Zagadnienie kaolin nie jest jeszcze postawione w należytej płaszczyźnie przystosowania ich eksploatacji i preparowania zgodnie z potrzebami produkcji chemicznej. Istnieje wreszcie konieczność doprowadzenia do ostatecznych wyników badań geologicznych nad niektórymi, eksploatowanymi już w Polsce, surowcami mineralnymi (np. piryty).

W zakresie ściśle produkcyjnym trzeba wskazać na konieczność dalszego rozszerzania gamy półproduktów organicznych, których fabrykacja zwiększa się zresztą w Polsce nieustannie. Za postępem w tej dziedzinie automatycznie niemal śladem kroczy rozwój wielkiej syntezy organicznej, więc produkcji barwników, środków leczniczych i pachnących.

Produkcja włókien sztucznych ma doskonałe perspektywy rozwojowe. Zanotować trzeba w szczególności trzy zadania, stojące przed tym przemysłem. To — dalsze rozwinięcie fabrykacji ciętych włókien wiskozy, częściowo zastępujących bawełnę; zapewnienie dostatecznych ilości wyjściowego surowca — więc celulozy, przez powołanie do życia nowych fabryk celulozy, nadającej się do przerobu na sztuczne włókna (wysoka zawartość α -celulozy); wreszcie — uruchomienie produkcji włókien kazeinowych, częściowo zastępujących wełnę.

Postępy techniki i potrzeby życia domagają się dalszego rozwoju produkcji mas plastycznych, nie tylko w zakresie wyrabianych już w Polsce materiałów typu celulozoidu, bakelitu i galalitu, lecz również w oparciu o inne surowce, np. mocznik.

Do pilnych potrzeb kraju zaliczyć wreszcie należy uruchomienie produkcji syntetycznego kauczuku, w konsekwencji opracowanych już oryginalnych metod wytwórczości.

Zagadnienie natomiast upłynniania węgla rysuje się na dalszym dopiero planie w hierarchii potrzeb — z uwagi

na wielką w Polsce obfitość paliw ciekłych w formie spirytusu i posiadania własnych pokładów ropy naftowej. Ale i o tym zagadnieniu zapominać zupełnie nie należy, mówiąc o liniach rozwojowych polskiego przemysłu chemicznego.

Rozwój wytwórczości chemicznej jest koniecznością państwową. Nie bez głębokiej słuszności przypisać mu można zawałanie, kiedyś na sztandarach rycerstwa polskiego oznaczone: „żywi i broni”.

Ale — by rozwój ten zapewnić, niedość jest dysponować wskazanymi na początku materialnymi elementami pracy przemysłowej. Dodać do nich trzeba sprzyjające warunki psychiczne. A wśród nich na pierwszym miejscu wymienić należy konieczność istnienia w Polsce takiego klimatu pracy gospodarczej, który stworzy optimum warunków, pozwalających na rozwój wytwórczości przemysłowej, i zapewni dopływ do produkcji niezbędnych środków finansowych, pochodzących z polskiej kapitalizacji wewnętrznej. Wówczas bowiem dopiero otwarta będzie droga od książeczki oszczędnościowej do akcji przemysłowej, do warsztatu produkcyjnego.

* * *

Dobrze jest czasem spojrzeć na chwilę bieżącą z dalszej perspektywy, a obraz dnia dzisiejszego rzucić na ekran przeszłości. Otóż, w roku 1774 odbywały się w Warszawie rokowania między Polską a Austrią w sprawie zawarcia traktatu handlowego. Do prowadzenia negocjacji delegowany był przez dwór wiedeński radca Degelmann, który w jednym ze swych raportów podał szczegółową ocenę ówczesnego stanu gospodarczego Rzeczypospolitej Polskiej. A mówiąc o sytuacji wytwórczości przemysłowej — krótko, lecz dosadnie napisał: „Ze strony polskiego przemysłu niczego się obawiać nie trzeba”.

Niech mi wolno będzie stwierdzić, że dzisiejszy stan faktyczny w polskim przemyśle chemicznym upoważnia do sformułowania wręcz przeciwnego poglądu, niż to uczynił na schyłku XVIII stulecia tajny radca dworu Marii Teresy.

Inż. T. Zamojski

KILKA UWAG O WARUNKACH PRACY W MARYNARCE HANDLOWEJ

W CIĄGU paru ostatnich miesięcy szereg pism polskich pomieścił zbliżone w treści, bo z jednego źródła pochodzące, uwagi krytyczne o prawnych i materialnych warunkach pracy załóg okrętowych, w szczególności oficerów polskiej marynarki handlowej. Źródłem tych głosów prasowych jest mała broszurka pióra oficera-mechanika P. Urbana Krzyżanowskiego, wydana w Gdyni w b. r. pt. „Warunki pracy oficerów w polskiej marynarce handlowej”. Główną treścią zawartą w tej broszurce bardzo jaszkrawej krytyki jest zarzut, że w Polsce obowiązuje przestarzała, pochodząca jeszcze z 1902 r., niemiecka ustawa o służbie marynarza (tzw. Seemannsordnung), która warunki pracy oficerów i marynarzy normuje w sposób nie współczesny i zraża do pracy morskiej młodych adeptów sztuki żeglarskiej, którzy w związku z tym stanem rzeczy masowo uciekają „na ląd”, szukając tam lepszych i godziwszych warunków pracy i bytu.

Jak jest w rzeczywistości? Spróbujmy to rozpatrzyć sine ire sed cum studio... Przede wszystkim sprawa „u c i e c z k i” z e s t a t k ó w. Istotnie — prawdą jest, że nie wszyscy wychowankowie Szkoły Morskiej pozostają w pracy na statkach — tak, jak nie wszyscy prawnicy zostają sędziami lub adwokatami i nie wszyscy inżynierowie idą na posady w fabrykach. Działo i działa w tym kierunku wiele różnych przyczyn, m. in. i ta, że zawód marynarza nigdy i nigdzie na świecie nie był i nie będzie łatwy. To zraża wielu absolwentów Szkoły Morskiej, którzy swoje młodzieńcze decyzje o wyborze zawodu żeglarza powzięli nieraz bez należytego zbadania swoich sił, upodobań i aspiracji życiowych. A życie na statku handlowym, choćby przy najlepszych płacach i ustawach żeglarskich, wymaga bardzo specjalnej akomodacji psychicznej, wymaga wielu rezygnacji i wdrożeń życiowych.

Poza tym fakt pozostawiania „na lądzie” pewnej liczby oficerów bardzo często nie oznacza bynajmniej

rezygnacji z zawodu, lecz wiąże się z rzeczą całkiem inną: jest to po prostu skutek braku miejsc we flocie handlowej, która wprawdzie zatrudnia już 200 oficerów nawigacyjnych i mechanicznych na szematyzowanych stanowiskach oficerskich, ale nie daje jeszcze, niestety, tylu tych stanowisk, aby wszystkim zapewnić tę pracę. Toteż są tacy oficerowie z dyplomami i cenzusami, którzy pływają na stanowiskach marynarzy, czekając z utęsknieniem na nowe statki i na nowe etaty. Daj im Boże jak najrychlej tych stanowisk doznać!

Posiłkując się argumentami broszurki P. Krzyżanowskiego, prasa cytuje liczby procentowe tych, którzy z poszczególnych roczników dyplomowych „uciekli” na ląd. Liczby te mają mieć rzekomo dramatyczną wymowę.

Jednak liczby trzeba umieć czytać. Jeśli zestawimy liczby, podane przez P. Krzyżanowskiego, z liczbami rozwoju floty, zagadnienie stanie w nieco innym świetle:

	Poszło na ląd	Było tonażu ¹⁾
	%	brt
1928	62	24 816
1929	50	38 498
1930	28	68 128
1931	36	66 332
1935	27	81 252

Z liczb tych, których bliższą—a bardzo ciekawą—analizą nie chcemy przeciążać artykułu, wynika, iż im więcej statków (czyli etatów) przybywało, tym procent „uciekierów” malał. Dodać tutaj jeszcze należy, że zresztą i ci, którzy (zwłaszcza z dawniejszych roczników Szkoły Morskiej, produkowanych nieco ... na wyrost w stosunku do istniejącej wówczas floty) pracują na lądzie, nie zostali straceni dla morza, bo pracują w większości w różnych przedsiębiorstwach portowych i w administracji morskiej, gdzie również są pożyteczni i potrzebni. W każdym zaś razie wszystkie stanowiska oficerskie na statkach są również obsadzone siłami w pełni kwalifikowanymi. Szkoła Morska co roku dostarcza nowego kontyngentu oficerów, z których naturalną drogą pewna część zawsze nie pójdzie lub nie zostanie na statkach.

Jak wyglądają „upióry” starej ustawy? Stara niemiecka Seemannsordnung z 1902 r. „obowiązuje” w Polsce (tak zresztą jak i w samych Niemczech) tylko nominalnie. Regime pracy i warunków prawnych oficerów i marynarzy odbiega w rzeczywistości bardzo znacznie od przepisów tej starej ustawy, i to—rzecz prosta—odbiega na korzyść pracobiorców. Jest to fakt, który każdego nie uprzedzonego do zagadnienia bije w oczy.

Np. ustawa ta w § 28 zezwala na wypowiedzenie oficerowi stosunku służbowego w terminie 24 godzin, tzn. w ciągu 1 dnia (doby). Konwencja międzynarodowa z 1926 r., przeprowadzona w Genewie pod auspicjami Międzynarodowego Biura Pracy, jako akt postępu w tej dziedzinie stosunków socjalnych, nie sprecyzowała w tej materii nic pozytywnego, określając jedynie (art. 9), że termin wypowiedzenia powinien być „co najmniej... dwudziestoczerogodzinny”. A według zasad polskich, obowiązujących już od szeregu lat, termin wypowiedzenia w stosunku do oficerów (po okresach służby próbnej) wynosił co najmniej 14

dni, po 2-letniej zaś służbie—28 dni. Ostatnio zostały te czasokresy jeszcze bardziej poprawione na korzyść oficerów—przez przedłużenie ich do 5, 6 i 8 tygodni, zależnie od ilości przesłużonych u jednego armatora lat. Pod tym względem są to jedne z najlepszych warunków na całym świecie.

Ustawa z 1902 r. nic nie mówi o prawach urlopowych marynarzy i oficerów. Ale też lukę tę od szeregu już lat zapełniono w Polsce: oficer korzysta po roku pracy z 14 dni, a po 2 latach z 21 dni urlopu płatnego. I tutaj więc ustawa niemiecka jest nieszkodliwym upiorem, a rzeczywistość urlopowa polska lepsza jest od sytuacji oficera w wielu krajach morskich (Szwecja, Anglia, Niemcy, Holandia itd.).

§ 36 ustawy żeglarskiej ustanawia zasadę 2-zmianowej służby w morzu (poza portem), czyli zezwalał na 12-godzinny dzień pracy, z wyjątkiem jedynie podróży transatlantyckich, gdzie służba pełniona być musiała na 3 zmiany. Cóż z tego przepisu zostało dzisiaj? Załoga maszynowa pełni służbę w morzu na 3 zmiany, nawet w żegludze po Bałtyku, a nawigatorzy pracują dwuzmianowo tylko na mniejszych statkach i tylko w tzw. żegludze małej. Podobny stan rzeczy istnieje we wszystkich flotach, które z naszą konkurują.

Krytycy wskazują, że zgodnie z § 74 „obowiązującej” ustawy oficer nie może zażądać przedterminowego zwolnienia ze służby, jeśli powodem jest np. choroba żony, ważne sprawy majątkowe itp. Tak istotnie wynikałoby z litery ustawy. Ale nawet wyżej cytowana już konwencja genewska, którą uchwalono w ¼ wieku po ogłoszeniu „Seemannsordnung”, a więc norma nie przestarzała, mówi, że marynarz (także i oficer) może w ważnej dla siebie sytuacji żądać zwolnienia, jeżeli „bez spowodowania tym nowych kosztów dla armatora dostarczy na swoje miejsce wykwalifikowanego zastępcy, na którego zgodzi się armator lub jego zastępca”. Bo statek nie może pozostać bez oficera—tak zresztą jak i bank czy fabryka mieć będą regres do pracownika, który bez zachowania prawnych terminów lub warunków umowy służbowej opuści pracę. I czy zresztą może kto przytoczyć fakt, aby armator nie poszedł na rękę oficerowi, jeśli zachodzą ważne okoliczności, a statkowi nie grożą nieusuwalne trudności? Tak jest na całym świecie, tak jest i w Polsce.

Z powyższego widać, że w wielu, bardzo wielu wypadkach, których część tylko podlega tutaj analizie, ustawa żeglarska ma jedynie wartość czysto nominalną, albo wprost ustąpiła miejsca nowym normom.

Kiedyż jednak będzie p o l s k a u s t a w a? Wskrzyszane Państwo Polskie istnieje już prawie 20 lat, a dziedzina stosunków tak powszechnych i istotnych jak małżeństwo regulowana jest dotychczas 3 (czy nawet 4) odrębnymi ustawodawstwami sukcesyjnymi. Nie jest to zresztą przykład jedyny.

Mimo jednak tych przykładów, które bynajmniej nie oznaczają zwykłego lenistwa ustawodawczego, lecz trudność kodyfikowania pewnych dziedzin prawa stanowionego—oryginalna polska ustawa żeglarska powinna być opracowana. Chodzi jedynie o to, aby opracować ją rozumnie i aby stworzyć z niej rzeczywistość i trwałą zdobycz polskiej myśli morskiej i polskiej myśli społecznej. W tym jednak celu trzeba mieć ścisłe i obiektywnie następujące momenty na uwadze:

Okres kryzysu w międzynarodowej żegludze morskiej i te olbrzymie trudności eksploatacyjne oraz finansowe, z jakimi walczyła i walczy jeszcze dziś mło-

¹⁾ Wg oficjalnego spisu polskich statków handlowych na dz. 1/1 1937 r.

da bandera polska, w zasadzie samej były najgorszymi warunkami dla opracowywania wszelkich nowych norm prawodawstwa społecznego. Prawodawstwo to było nawet wręcz w odwrocie, i to na całej linii—zarówno w kraju, jak i w Genewie. Sytuacja, w której w ciągu długiego szeregu lat przedsiębiorstwa żeglugowe pracowały z deficytem, borykały się z rosnącą konkurencją obcych bander, operujących zdewaluowanymi walutami, nie posiadały żadnych rezerw finansowych, zwalczane były przez międzynarodowe porozumienia żeglugowe itd.—taka sytuacja nie stwarzała sama przez się warunków do ustalania w definitywnych kodyfikacjach należytych konturów praw społecznych ludzi morza.

Równocześnie istniał i oddziaływał moment drugi, także posiadający ogromne znaczenie. Żadna z dziedzin socjalnych nie uzasadnia, w tej mierze co morska, nakazu przeprowadzania wszelkich reform w skali międzynarodowej, tzn. możliwie jednolicie i równocześnie we wszystkich krajach. Bezpośredniość i stałość konfrontacji konkurencyjnej w transporcie morskim oraz niemożność obrony bandery przed rywalizacją tańszego producenta usług przewozowych przez cło, eliminację prawną lub monopol usług—powodują, że reformy socjalne w marynarkach handlowych mogą przechodzić próbę życia tylko pod warunkiem ich możliwie równoczesnego międzynarodowego zastosowania. Tę tezę—stanowiącą zresztą ogólną wytyczną Międzynarodowego Biura Pracy—przyjęła także i Polska w stosunku do kompleksu tych zagadnień socjalnych, które miałyby być treścią nowej ustawy o służbie marynarza. Oznaczało to, że nie zaniebując żadnej z możliwości praktycznej melioracji warunków pracy marynarzy oraz oficerów—należało czekać z kodyfikacją ustawodawczą, czyli z ustabilizowaniem i zdogmatyzowaniem tej dziedziny do momentu, gdy Genewa (tzn. Międzynarodowe Biuro Pracy) dopnie powszechnie uznanego skryształizowania zasad nowego regime'u pracy marynarzy, który mógłby być zastosowany możliwie powszechnie w świecie.

Podobny pogląd wyznawały zresztą (z wyjątkiem Z. S. R. R., Francji i kilku innych krajów) różne państwa morskie. W państwach tych—tak samo jak w Polsce—w oczekiwaniu na decyzje wspólne w Genewie regulowano najbardziej naglące i uznane potrzeby społeczne marynarzy (i oficerów) bądź to zarządzeniami tymczasowymi, bądź umowami zbiorowymi, nie angażując się w petyfikacje ustawodawcze. Tak postępowały: Anglia, Szwecja, Norwegia, Belgia, Dania, kraje bałtyckie i in.

Chodziło tutaj głównie o 3 fundamentalne dziedziny spraw: czas pracy, urlopy i zasady umowy najmu. Międzynarodowe przesądzenie wytycznych dla tych zagadnień, stanowiących główne tematy przyszłej ustawy polskiej (i ew. ustaw innych krajów) opóźniało się. Konwencja o umowie najmu uchwalona została w 1926 r., ale do chwili obecnej nie wszędzie jest jeszcze ratyfikowana, konwencja zaś w sprawie czasu pracy i urlopów, po wieloletnich zabiegach Międzynarodowego Biura Pracy, zostały uchwalone (przy sprzeciwie Anglii i Japonii oraz przy nieobecności Niemiec i Włoch) dopiero w październiku 1936 r. i aż do chwili obecnej również nie zostały jeszcze nigdzie ratyfikowane.

Dopiero więc obecnie zaczyna zbliżać się chwila, gdy skryształizowany międzynarodowo zarys minimalnych wytycznych w takich sprawach, jak: długość dnia

i tygodnia pracy na statkach w morzu i w porcie oraz łącząca się z tym minima tzw. efektów (ilości stanów załóg), pojęcie godzin dodatkowych i nadliczbowych, długość i warunki urlopu wypoczynkowego, terminy wypowiedzenia pracy, forma i treść kontraktu, tryb i forma dochodzenia sporów i niezliczone inne zagadnienia—pozwoli na podjęcie realnych prac nad polską ustawą o służbie marynarza. Te prace, poprzedzone już studiami przygotowawczymi, jakie zostały przeprowadzone w latach 1933—1935 pod auspicjami Ministerstwa Przemysłu i Handlu, będą też miały obecnie pewien określony grunt pod nogami w postaci systemu konwencji genewskich, polepszonej koniunktury gospodarczej i zwiększonego doświadczenia pracy marynarki handlowej.

Rzecz zrozumiała, że polska myśl ustawodawcza będzie musiała trzymać się ostrożnie i ściśle ram myśli międzynarodowej, aby nie stwarzać dla młodej polskiej bandery obciążeń, nie mających słusznego odpowiednika w poziomie odpowiednich kosztów w innych krajach.

Prawie nie ma w Polsce człowieka, zawodu lub grupy społecznej, które nie narzekałyby na los, na biedę, na kłopoty, troski itd. Narzekają tedy także i oficerowie oraz marynarze, co znajduje echo w opinii publicznej.

Ale jeśli oficerowie pragną, aby w Polsce—bez względu na poziom odpowiednich momentów lub na poziom sumowany, tzn. całokształt warunków w innych marynarkach handlowych—mieli 3-miesięczne wymówienia, miesięczne urlopy itd., to należy wątpić, aby oczekiwania te dały się zrealizować. Szereg dolegliwości został usunięty, choć nowej ustawy jeszcze nie ma, bo być nie mogło. Troska o los i byt załóg okrętowych wyraża się w uposażeniach wzgl. płacach, które w polskiej marynarce handlowej są stosunkowo wysokie, co wykazuje poniższa przykładowa tabela porównawcza miesięcznych uposażeń brutto, bez wyżywienia, udzielanego w naturze bezpłatnie, wg stanu ze stycznia 1937 r. dla statków żeglugi europejskiej o tonażu 1—3 tys. brt (w zł):

	I oficer	II oficer	II mechanik	III mechanik
Polska . . .	570	390	565	390
Niemcy . . .	512	384	512	384
Szwecja . . .	445	337	388	308
Holandia . . .	570	411	683	556
Finlandia . . .	295	241	299	207
Anglia . . .	531	384	531	384
Dania . . .	495	367	419	303

Z tablicy tej wynika, że poza Holandią nominalne płace brutto są w Polsce niemal w każdej pozycji wyższe. Analogicznie jest w wielu innych krajach, których tutaj nie przytaczamy. Są i kraje lepszych płac, ale te nie mogą być, niestety, dla nas przykładem.

Młody człowiek, który po ukończeniu Szkoły Morskiej i odświeżeniu wojska zostaje oficerem w marynarce handlowej, ma szansę, aby w wieku 28—30 lat zostać II oficerem na polskim statku europejskiej regularnej linii towarowej; otrzymuje on wówczas miesięcznie zł 390 oraz wyżywienie wartości ok. zł 75, czyli łącznie ok. zł 460 brutto. Analogicznie mechanik otrzyma taką płacę. Jak rzadko prawnik na stanowisku sędziowskim lub inżynier powiatowy albo kolejowy, albo buchalter w banku otrzyma dziś po takiejże wysłudze lat podobne wynagrodzenie?

Prawda, czasem oficera na mostku w czasie służby siecze wiatr i smaga fala, tygodniami nieraz nie widzi on rodziny lub przyjaciół, śpi w ciasnej kabinie, w por-

cie własnym lub obcym musi pracować dłużej w dniach przyścia lub odejścia przy ładunku, prowiancie lub przygotowaniu statku. Musi zrezygnować z kina, z gazety świeżej, z części praw obywatelskich. To wszystko prawda.

Ale tak samo, a nieraz gorzej jeszcze żyją i pracują ich koledzy na statkach duńskich, szwedzkich, niemieckich, angielskich itd. To jest życie marynarza, którego ci obcy koledzy nie uważają za tragedię lub

za gehennę. Pracują i dumni są, że pracować potrafią.

Będzie w Polsce nowa ustawa o służbie marynarza, będą nowe statki, będzie stała troska o marsz naprzód. Ale musi też być twarda wola pracy, świadomość, że Polska jest na dorobku dopiero, i że morze wymaga specjalnego nastawienia psychicznego, które stanowi o dobrych marynarzach i dobrej marynarce handlowej.

T. Ocioszyński

KRONIKA GOSPODARCZA

ROZWIĄZANE KARTELE W PRZEMYSŁE PRZETWÓRCZYM

Jak wiadomo, w ciągu I półrocza 1937 r. uległo rozwiązaniu stosunkowo dużo porozumień kartelowych, i to prawie wyłącznie w przemyśle przetwórczym. Było to związane głównie z akcją rządową, mającą na celu zahamowanie niepożądanego wzrostu cen na rynku krajowym. Postępująca zbyt szybko i szeroką falą zwyżka zagrażała poważnie normalnemu rozwojowi procesów gospodarczych w okresie polepszającej się koniunktury gospodarczej i z konieczności musiała wywołać energiczną reakcję.

W toku tej akcji uległy dotychczas rozwiązaniu następujące kartele w przemyśle przetwórczym:

a) w dziale przemysłu metalowego:

- 1) Zjednoczenie Polskich Emalierni,
- 2) Biuro Sprzedaży Zjednoczonych Fabryk Drutu i Gwoździ,
- 3) Porozumienie co do rozjazdów kolejowych itp.
- 4) „ „ części kutych dla P. K. P.,
- 5) „ „ drutu i linek krzemobrazowych,
- 6) „ „ puszek blaszanych do „Maggi”,
- 7) „ „ wentyli rowerowych oraz ich części,
- 8) „ „ łańcuchów i wędzideł;

b) w dziale przemysłu chemicznego:

- 1) Porozumienie co do oleiny i stearyny,
- 2) „ „ kwasu węglowego,
- 3) „ „ alunu chromowego,
- 4) „ „ dwuchromianów potasu i sodu,
- 5) „ „ mączki fosforowej,
- 6) „ „ antychloru;

c) w dziale przemysłu mineralnego:

- 1) Porozumienie co do cegły na terenie Kielc,
- 2) „ „ wapna na terenie Stanisławowa,
- 3) „ „ gipsu na terenie Stanisławowa,
- 4) „ „ szkła szybowego i ornamentacyjnego,
- 5) „ „ papy dachowej i przetworów smołowców,
- 6) „Centrocera” (płytki ścienne glazurowane);

d) w dziale przemysłu papierniczego:

- 1) „Centropapier”,
- 2) „Centroceluloza”,
- 3) Porozumienie co do tektury falistej;

e) w dziale przemysłu włókienniczego:

- 1) Biuro Kontroli Szpagatów,
- 2) Zjednoczone Fabryki Tiulu;

f) w dziale przemysłów różnych:

- 1) Porozumienie co do siatek żarowych,
- 2) „ „ przetworów owsianych,
- 3) „ „ instalacyjnych artykułów elektrotechnicznych.

Łącznie więc w okresie czasu styczeń ÷ lipiec 1937 r. uległo rozwiązaniu 28 karteli w przemyśle przetwórczym.

Większość z powyższych porozumień została rozwiązana orzeczeniem Ministra Przemysłu i Handlu. Niektóre natomiast rozwiązały się dobrowolnie — głównie z powodu polepszającej się sytuacji gospodarczej, która dla pewnych przedsiębiorstw stworzyła bardziej dogodny warunki pracy przy wolnej konkurencji aniżeli w ramach organizacji kartelowej. Wypada przy tym zauważyć, że przedsiębiorstwa łączą się w kartele przede wszystkim w okresach złej dla siebie koniunktury gospodarczej, bez względu na ogólną sytuację gospodarczą kraju. Na tle kryzysu ogólnogospodarczego zwiększa się tylko ilość działów przemysłu, szukających dla siebie dróg wyjścia w kartelizacji. Nie oznacza to bynajmniej, że złe warunki gospodarcze są jedyną przyczyną kartelizacji, uznać je tylko można za jedną z najważniejszych przyczyn.

Łączna roczna wartość produkcji wyszczególnionych karteli wynosiła w stosunku rocznym ok. zł 160 ÷ 170 miln., w tym „Centropapier”, który rozwiązał się dobrowolnie, reprezentował ok. zł 85 miln. Był to jeden z największych karteli w przemyśle przetwórczym, gdyż ustępował pod względem wartości produkcji tylko kartelowi cukrowniczemu i kartelowi przędzy wełnianej. Ten ostatni, jak wiadomo, nie reguluje cen na rynku wewnętrznym. Natomiast łączna wartość całej skartelizowanej produkcji przemysłu przetwórczego wynosiła na przełomie I i II kwartału b. r. ok. zł 700 miln. w stos. rocznym. Z porównania powyższych liczb wynika, że wartość skartelizowanej produkcji w tym przemyśle zmniejszyła się o ok. 25% na skutek właśnie rozwiązania około 30 karteli w przemyśle przetwórczym w b. r.

M. S.

Z MIN. PRZEMYSŁU I HANDLU

— Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu P. Dr Adam Rose powrócił z urlopu i objął urządowanie. Podsekretarz Stanu w Min. Przemysłu i Handlu P. Mieczysław Sokółowski wyjechał na urlop wypoczynkowy. Zastępstwo Pana Ministra Przemysłu i Handlu Antoniego Romana, bawiącego na urlopie, objął P. Wiceminister Dr Adam Rose.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W LIPCU 1937 R. przedstawiał się — według danych tymczasowych — następująco (w tys. ton):

Kraje	Lipiec			Czerwiec		Lipiec 1937	Wzrost (+) lub spadek (-) w lipcu w stos. do czerwca
	1934	1935	1936	1936	1937		
Rynki środkowo-europejskie	109	91	75	51	59		+ 8
Austria	68	72	73	48	54		+ 6
Węgry	3	1	—	1	2		+ 1
Czechosłowacja	30	18	2	2	3		+ 1
Niemcy	8	—	—	—	—		—
Rynki skandynawskie	271	288	255	331	322		— 9
Szwecja	168	216	183	235	218		— 17
Norwegia	24	20	31	36	43		+ 7
Dania	68	35	23	32	27		— 5
Islandia	1	—	—	—	2		+ 2
Finlandia	10	17	18	28	32		+ 4
Rynki bałtyckie	8	6	5	23	17		— 6
Łotwa	6	6	5	23	17		— 6
Estonia	2	—	—	—	—		—
Rynki zachodnio-europejskie	175	142	155	269	251		— 18
Francja	72	94	87	147	143		— 4
Belgia	29	29	54	64	73		+ 9
Holandia	20	8	7	39	23		— 16
Irlandia	42	—	—	—	—		—
Szwajcaria	12	11	7	19	12		— 7
Rynki południowo-europejskie	127	182	116	170	150		— 20
Włochy	125	155	107	144	137		— 7
Jugosławia	2	21	—	—	—		—
Rumunia	—	—	—	3	—		— 3
Grecja	—	3	—	17	13		— 4
Malta	—	3	8	6	—		— 6
Portugalia	—	—	1	—	—		—
Rynki pozaeuropejskie	20	24	27	99	91		— 8
Alger	18	1	—	14	7		— 7
Egipt	—	8	6	20	12		— 8
Afryka pozostała	—	2	—	11	20		+ 9
Argentyna	—	13	19	46	51		+ 5
Brazylia	—	—	2	7	—		— 7
Inne kraje	2	—	—	1	1		—
Węgiel okrętowy	33	46	63	134	134		—
Razem za granicę:	743	779	696	1077	1024		— 53
W. M. Gdańsk	32	28	26	22	27		+ 5
Ogółem:	775	807	722	1099	1051		— 48
Przeładunek w portach:							
w Gdyni	422	486	452	576	573		— 3
w Gdańsku	233	184	178	377	308		— 69
Razem:	655	670	630	953	881		— 72

Ekspert węgla kamiennego w lipcu — pomimo większej o 2 liczby dni roboczych w porównaniu z czerwcem (27 wobec 25) — zmalał o 48 tys. t, czyli o 4,37%, przewyższył jednak o 339 tys. t, czyli aż o 45-57% wywóz w lipcu 1936 r. Spadek eksportu w stosunku do czerwca dotyczył obu rejonów eksportujących, przy czym z rej. śląskiego wywieziono o 13 tys. t mniej (912 tys. t), a z rej. dąbrowskiego o 35 tys. t mniej (139 tys. t); z rej. krakowskiego wyeksportowano tylko nieznaczne ilości, nie przekraczające 0,5 tys. t.

Co się tyczy poszczególnych grup rynków, to eksport na rynki środkowo-europejskie zwiększył się w lipcu o 8 tys. t. Wzrost ten tłumaczy się głównie wzmocnionymi wysyłkami do Austrii w następstwie nieznacznie podwyższenia kontyngentu na import polskiego węgla do tego kraju.

Ekspert na rynki skandynawskie zmalał o 9 tys. t, przy czym wzrost wysyłek do Norwegii, Finlandii i Islandii nie zdołał całkowicie skompensować strat, poniesionych na rynku szwedzkim i duńskim.

Wywóz na rynki bałtyckie spadł o 6 tys. t, ograniczając się jedynie do dostaw dla kolei lotewskich.

Na rynki zachodnio-europejskie wywieziono w miesiącu sprawozdawczym o 18 tys. t mniej niż w czerwcu, przyczem spadły wysyłki do wszystkich krajów, objętych tą grupą rynków, prócz Belgii, do której nieco wzrosły, mianowicie głównie w pozycji węgla okrętowego.

Ekspert na rynki południowo-europejskie zmalał o 20 tys. t. Spadek ten dotyczył, w mniejszym lub większym stopniu, wszystkich krajów tej grupy rynku. Zaznaczyć przy tym należy, że w związku z trudnościami w otrzymaniu odpowiedniego tonażu znaczna część wysyłek węgla do Włoch odbywa się drogą lądową.

Ekspert na rynki pozaeuropejskie w lipcu doznał pewnego osłabienia i wynosił 91 tys. t — wobec 99 tys. t w czerwcu, przy czym spadły wysyłki do Egiptu i Algieru oraz wstrzymano wywóz do Brazylii.

Wysyłki do W. M. Gdańska wzrosły o 5 tys. t, natomiast odbiór węgla okrętowego utrzymał się na poziomie poprzedniego miesiąca.

Udział poszczególnych rynków zbytu w ogólnym eksporcie węgla w lipcu w porównaniu z czerwcem ilustruje poniższe zestawienie (w % -ach):

	Czerwiec	Lipiec
Rynki środkowo-europejskie	4'64	5'61
„ skandynawskie	30'12	30'64
„ bałtyckie	2'09	1'62
„ zachodnio-europejskie	24'48	23'88
„ południowo-europejskie	15'47	14'27
„ pozaeuropejskie	9'01	8'66
Węgiel okrętowy	12'19	12'75
W. M. Gdańsk	2'00	2'57

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego za granicę wynosiła w lipcu — przy 27 dniach roboczych — ok. 39 tys. t, zatem zmalała o 5 tys. t w stosunku do czerwca, przy czym wysyłka ta wynosiła z rej. śląskiego ok. 34 tys. t, a z rej. dąbrowskiego — ok. 5 tys. t.

Przeładunek węgla w portach Gdynia/Gdańsk w lipcu w porównaniu z czerwcem zmalał o 72 tys. t do 881 tys. t, przy czym przeładunek w Gdyni spadł o 3 tys. t do 573 tys. t, a w Gdańsku o 69 tys. t do 308 tys. t.

PRZEMYSŁ WĘGLOWY W MAJU 1937 R. — Wydobycie węgla kamiennego w maju 1937 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Wydobycie węgla kamiennego w czerwcu 1937 r.

Tabl. I

Rejony węglowe	Czerwiec		I półrocze		
	1937		1937		1913
	ton	1913=100	ton	1913=100	ton
Śląski	2 246 135	83'75	12 734 596	79'14	16 091 052
przec. dzienna	89 846	83'19	87 825	81'32	107 994
Dąbrowski ¹⁾	527 753	92'87	3 011 866	88'33	3 409 602
przec. dzienna	21 110	91'32	20 771	89'86	23 116
Krakowski ²⁾	172 082	104'78	1 022 927	103'81	985 398
przec. dzienna	6 883	104'08	7 055	106'68	6 613
Ogółem:	2 945 970	86'28	16 769 389	81'86	20 486 052
przec. dzienna	117 839	85'56	115 651	83'97	137 723

Wzrost (+) względnie spadek (-) wydobycia w maju b. r. w porównaniu z kwietniem b. r. oraz z majem ub. r. wykazują następujące liczby:

Rejony	W stosunku:			
	do kwietnia		do maja	
	1937 r.	%	1936 r.	%
Śląski	— 224 543	10'70	+ 317 041	20'36
Dąbrowski	— 28 644	5'95	+ 83 353	22'54
Krakowski	+ 6 823	4'29	+ 33 907	25'71
Ogółem:	— 246 364	8'99	+ 434 301	21'09

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalni rej. dąbrowskiego, które z dn. 1/I 1936 r. zostały administracyjnie przyłączone do okręgu krakowskiego.

Zbyt węgla kamiennego w kraju w czerwcu 1937 r.

Tabl. II

Rodzaj odbiorców	Czerwiec 1937 ton	I półrocze			
		1 9 3 7		1 9 3 6	
		ton	%	ton	%
I. — Przemysł					
Hutniczy:					
żelazny . . .	110 584	710 438	7·16	566 305	7·05
innych metali . . .	34 963	203 448	2·05	170 092	2·12
Koksownie . . .	217 444	1 289 662	13·00	1 011 966	12·60
Brykielni . . .	16 436	77 203	0·78	68 889	0·86
Gazownie . . .	21 215	146 398	1·47	125 232	1·56
Górnicy (kopalnie rud i kopalnie, nie mające węgla własnego) ¹⁾ . . .	5 594	37 341	0·38	29 308	0·36
Naftowy . . .	4 092	27 616	0·28	24 555	0·31
Solny . . .	5 950	50 282	0·51	47 466	0·59
Cementowy, ceramiczny, cegielniany i wapienny	127 112	568 187	5·73	465 026	5·79
Obróbczy (metalowy i inny) . . .	8 840	72 518	0·73	25 908	0·66
Chemiczny . . .	43 840	282 966	2·85	222 381	2·77
Garbarski i przetworów zwierz.	2 126	19 911	0·20	16 499	0·21
Rolniczy (przetwórczy rolny, browary, młyny, gorzelnie) . . .	38 430	294 302	2·97	250 894	3·12
Cukrowniczy . . .	54 807	128 105	1·29	82 879	1·03
Papierniczy . . .	34 471	213 303	2·15	187 629	2·34
Włókienniczy . . .	52 783	386 942	3·90	372 655	4·64
Inne gałęzie przemysłu . . .	146 628	907 634	9·15	816 215	10·16
Razem przemysł¹⁾:	925 315	5 416 256	54·60	4 510 899	56·17
II. — Inni odbiorcy					
Koleje żelazne . . .	280 889	1 720 576	17·34	1 409 056	17·54
Żegluga . . .	2 015	7 310	0·07	10 251	0·13
Institucje miejsk. (elektrownie, tramwaje, wodociągi i inne, oprócz gazowni)	41 511	248 585	2·51	200 753	2·50
Wojskowość . . .	94 974	187 880	1·89	93 840	1·17
Institucje państw.	14 473	85 278	0·86	56 860	0·71
Opał domowy ²⁾ . . .	125 312	1 146 291	11·56	860 852	10·72
Pośrednicy . . .	133 018	1 107 897	11·17	888 742	11·06
Razem inni odbiorcy²⁾:	692 192	4 503 817	45·40	3 520 354	43·83
Ogółem w kraju:	1 617 507	9 920 073	100·00	8 031 253	100·00

Spadek wytwórczości w maju w stosunku do kwietnia został spowodowany jedynie mniejszą o 4 liczbą dni roboczych w maju, natomiast natężenie wytwórczości, tj. przeciętne dzienne wydobycie—wzrosło z 105 381 t w kwietniu do 118 740 t w maju, czyli o 12·68%. Zaznaczyć przy tym należy, że spadek wydobycia dotyczył rej. śląskiego i dąbrowskiego, natomiast w rej. krakowskim wydobycie nieznacznie wzrosło.

Ogólny zbyt węgla kamiennego w maju w porównaniu z kwietniem zmniejszył się o 168 092 t, przy czym zbyt węgla w kraju spadł o 112 729 t, a eksport—o 55 363 t. Udział zbytu krajowego i eksportu w ogólnym zbytku węgla utrzymał się mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc dla zbytu krajowego 63·24%, a dla eksportu 36·76%. Zaznaczyć przy tym należy, że ogólny zbyt węgla, łącznie z zużyciem na cele własne kopalń oraz na deputaty robotnicze i urzędnicze, przewyższył bieżącą produkcję o 54 734 t, co łącznie z odpisami ze stanu zapasów 10 956 t węgla, zniszczonego przez dłuższe składowanie, wpłynęło na zmniejszenie zapasów.

Spadek zbytu krajowego oraz eksportu w maju w porównaniu z kwietniem w poszczególnych rejonach węglowych wykazują następujące liczby:

Rejony	Zbyt w kraju ton	%	Eksport ton	%
Śląski	— 100 072	8·76	— 64 530	8·08
Dąbrowski	— 29 041	8·96	+ 9 142	7·54
Krakowski	+ 16 384	12·30	+ 25	55·56
Ogółem:	— 112 729	7·04	— 55 363	6·02

Z zestawienia powyższego wynika, że zbyt węgla w kraju w maju w porównaniu z kwietniem zmalał o 7·04%, a eksport—o 6·02%. Spadek zbytu na rynku wewnętrznym—podobnie jak i spadek wydobycia—jest związany z mniejszą o 4 liczbą dni roboczych w maju.

Eksport węgla kamiennego w czerwcu 1937 r.

Tabl. III

Kraje	Czerwiec 1937 ton	I półrocze			
		1 9 3 7		1 9 3 6	
		ton	%	ton	%
I.—Rynki środkowo-europejskie					
Austria	48 555	318 547	5·97	313 982	8·11
Węgry	900	7 140	0·13	2 875	0·07
Czechosłowacja	2 109	14 515	0·27	10 700	0·28
Niemcy	—	335	0·01	42	—
II.—Rynki skandynawskie					
Szwecja	235 247	1 120 877	21·00	1 053 176	27·21
Norwegia	35 986	209 718	3·93	197 582	5·10
Dania	31 545	144 380	2·70	130 295	3·37
Islandia	—	3 487	0·07	1 000	0·02
Finlandia	28 227	100 261	1·88	69 216	1·79
III.—Rynki bałtyckie					
Łotwa	23 530	42 259	0·79	21 725	0·56
Estonia	—	3 810	0·07	1 555	0·04
Litwa	—	—	—	—	—
Kłajpeda	—	—	—	—	—
IV.—Rynki zachodnio-europejskie					
Francja	147 015	764 207	14·32	576 028	14·88
Belgia	64 057	382 745	7·17	207 061	5·35
Holandia	38 300	161 414	3·03	64 135	1·66
Szwajcaria	19 235	123 270	2·31	42 941	1·11
Irlandia	—	—	—	—	—
Anglia	—	60	—	—	—
V.—Rynki południowo-europejskie					
Włochy	143 671	822 176	15·41	488 833	12·63
Jugosławia	—	2 765	0·05	5 120	0·14
Rumunia	3 505	3 685	0·07	75	—
Grecja	16 650	35 177	0·66	61 955	1·60
Hiszpania	—	—	—	—	—
Portugalia	—	1 680	0·03	—	—
Malta	5 800	23 321	0·44	14 005	0·36
VI.—Rynki pozaeuropejskie					
Alger	14 020	66 705	1·25	18 800	0·49
Egipt	19 712	74 418	1·10	30 525	0·79
Pozostała Afryka	10 910	68 231	1·28	8 650	0·22
Argentyna	46 202	124 544	2·33	109 241	2·82
Brazylia	6 500	21 640	0·41	25 850	0·67
Inne kraje	1 500	12 990	0·24	13 278	0·34
Daleki Wschód	—	—	—	—	—
VII.—Węgiel okrętowy	134 364	543 297	10·18	286 196	7·39
Razem za granicę	1 077 540	5 193 844	97·33	3 753 286	96·96
VIII.—W. M. Gdańsk	21 727	142 344	2·67	117 463	3·04
Ogółem:	1 099 267	5 336 188	100·00	3 870 749	100·00

¹⁾ Bez zużycia na cele techniczne kopalń, które wynosi 173 345 t.

²⁾ Bez zużycia na deputaty, które wynosi 34 833 t.

Zapotrzebowanie węgla ze strony poszczególnych grup odbiorców krajowych w miesiącu sprawozdawczym nie wykazywało tendencji jednolitej: gdy dostawy węgla dla kolei żelaznych doznały pewnego wzrostu, wysyłki dla przemysłu oraz na cele opalowe uległy większemu lub mniejszemu obniżeniu. Spadek odbioru węgla zaznaczył się przede wszystkim ze strony rolnictwa, łącznie z jego przemysłami przetwórczymi, jak na przykład browary, młyny i gorzelnie, ze strony przemysłu włókienniczego, gazowniczego, hutniczo-żelaznego i innych metali oraz koksowniczego. Nieco mniejszy spadek zapotrzebowania węgla wykazały ponadto przemysły: naftowy, solny i garbarski. Jednocześnie wzrost zapotrzebowania nastąpił przede wszystkim ze strony tych gałęzi przemysłowych, które wkroczyły w okres ożywienia sezonowego, a więc przemysł: cementowy i ceramiczny, łącznie z cegielniami i wapiennikami—w związku ze wzmocnieniem się ruchu w zakresie robót inwestycyjno-budowlanych. Również, wskutek zbliżającej się kampanii produkcyjnej, odbiór węgla ze strony przemysłu cukrowniczego wykazał dość poważny wzrost. Pozostałe gałęzie przemysłu nie wykazały większych zmian w odbiorze węgla w porównaniu z miesiącem poprzednim.

Eksport zmniejszył się w porównaniu z kwietniem o 55 363 t (6·02%), przy czym zaznaczyć należy, że spadek wywozu spowodowany został wyłącznie obniżeniem się wysyłek węgla z rej. śląskiego, równocześnie bowiem nastąpił wzrost wywozu z kopalń rej. dąbrowskiego. Co się tyczy poszczególnych rynków zbytu, to wywóz na rynki środkowoeuropejskie nieznacznie zmalał, mianowicie na skutek zmniejszonych wysyłek do Austrii, Czechosłowacji i na Węgry. Eksport na rynki skandynawskie wzrósł o 8 348 t—dzięki zwiększeniu się wysyłek do Finlandii i do Szwecji—w następstwie zawarcia umowy na dodatkowe dostawy, co z pewną nadwyżką wyrównało równoczesny spadek eksportu do Danii i Norwegii. Wywóz na rynki bałtyckie obniżył się nieznacznie, przy czym nastąpiło w jego kierunkach pewne przesunięcie: wywóz do Estonii podniósł się z 500 t do 2 610 t, natomiast wywóz na Łotwę obniżył się z 6 179 t do 3 320 t. Wywóz węgla na rynki zachodnioeuropejskie pozostał mniej więcej na poziomie poprzedniego miesiąca. Znaczny spadek wysyłek do Belgii i do Szwajcarii wyrównały wzmocnione wysyłki do Francji oraz do Holandii. Wywóz na rynki południowo-europejskie uległ poważnemu spadkowi, mianowicie o 42 266 t. Do Włoch, mianowicie, wywóz obniżył się o 29 281 t, na Malte—o 5 355 t, a do Jugosławii i Grecji w maju nie wywożono wcale. Podkreślić przy tym należy, że spadek eksportu do Włoch został spowodowany potęgującymi się trudnościami w uzyskaniu odpowiedniego tonażu; również z tych względów udział wysyłek drogą lądową do Włoch w całym eksporcie węgla do tego kraju wykazuje stały wzrost. Eksport na rynki pozaeuropejskie doznał w maju pewnej poprawy, wzrastając o 5 113 t. Wzrost ten dotyczył Algieru, Egiptu i innych krajów, podczas gdy wysyłki do Argentyny i Brazylii zmalały. Wysyłki do W. M. Gdańska, jak również odbiór węgla okrętowego znacznie się zmniejszyły, co pozostaje poniekąd w związku z ogólnym spadkiem wywozu. Wywóz węgla drogą morską natrafiał w maju na duże trudności—ze względu na stale zwiększające frachty morskie.

Obrót węgla, koksu i brykietów w maju przedstawia tablica IV. Jak widać z tej tablicy, zapasy węgla na zwalach kopalnianych w końcu miesiąca sprawozdawczego wynosiły 905 973 t, zatem o 65 663 t mniej w porównaniu z miesiącem poprzednim.

W przemyśle kokiarskim nastąpiło pewne zmniejszenie produkcji, jako też zbytu. Produkcja koksu w maju zmalała o 7 151 t do 161 628 t. Ogólny zbytu koksu stanowił 152 157 t, z czego na zbytu krajowy przypadło 118 603 t, a na eksport 33 554 t. Zapasy koksu wynosiły w końcu miesiąca sprawozdawczego 47 259 t—wobec 37 817 t w końcu poprzedniego miesiąca, tj. o 9 442 t więcej.

Sytuacja w kopalnictwie węgla kamiennego w zakresie zatrudnienia, przedstawiała się w maju b. r. tak, że—w związku z mniejszą o 4 liczbą dni roboczych w maju (22 wobec 26) w porównaniu z kwietniem—liczba wszystkich dniówek odrobionych spadła o 110 220 (7·10%), wynosząc 1 442 256, przy czym liczba dniówek zwykłych odrobionych wynosiła 1 383 516, czyli zmniejszyła się o 136 489 (8·98%), natomiast dniówki nadliczbowe wzrosły o 26 269 (80·89%) do 58 740.

Jednocześnie spadła liczba dniówek opuszczonych—o 128 920 (36·68%) do 222 505, co stanowi 16·08% zwykłych dniówek odrobionych. Na spadek liczby dniówek opuszczonych wpłynęło głównie zmniejszenie tzw. „świętówek”, mianowicie o 87 113 (52·50%), oraz w nieco mniejszym stopniu spadek (o 23 712) liczby dniówek urlopowych. W związku z powyższym uległ poprawie stosunek „świętówek” do liczby dniówek zwykłych odrobionych i wynosił 5·70%—wobec 10·92% w kwietniu.

Na uwagę zasługuje fakt, że równoległe ze spadkiem „świętówek” zaznaczył się w maju dalszy—choć niewielki—wzrost liczby przeciętnie zatrudnionych robotników, mianowicie o 1 023 do 73 001.

W maju—przy 22 dniach roboczych—na 1 zatrudnionego robotnika przypadało przeciętnie dniówek zwykłych odrobionych 18·95, a wszystkich opuszczonych 3·05, w tym „świętówek” 1·08; odpowiednie liczby w kwietniu—przy 26 dniach roboczych—wynosiły: 21·12, 4·88 i 2·31. W ten sposób procentowo do liczby dni roboczych liczba zwykłych dniówek odrobionych przez przeciętnie zatrudnionego robotnika stanowiła w maju b. r. 86·14%, dniówek zaś wszystkich opuszczonych 13·86%—wobec 81·23% dniówek zwykłych odrobionych i 18·77% dniówek opuszczonych w kwietniu b. r.

Liczba robotników, przebywających na zwolnieniu turnusowym, spadła w maju o 939 (16·15%) i wynosiła w całym górnictwie węglowym z końcem miesiąca sprawozdawczego 4 874—wobec 5 813 w kwietniu.

W związku z powyższym uległ pewnej poprawie stosunek liczby robotników, przebywających na zwolnieniu turnusowym, do liczby robotników, zapisanych w tym samym okresie, i wynosił w maju 6·72%—wobec 8·07% w kwietniu.

Przeciętne wydobycie węgla na 1 robotniko-dniówkę spadło w maju w rej. śląskim do 1 961 kg—wobec 2 002 kg w kwietniu, w rej. dąbrowskim utrzymało się prawie na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc 1 352 kg—wobec 1 357 kg, natomiast w rej. krakowskim wzrosło do 1 270 kg—wobec 1 246 kg w poprzednim miesiącu. W rezultacie przeciętna wydajność dla całego Państwa spadła w maju do 1 754 kg—wobec 1 789 kg w kwietniu, czyli o 35 kg.

Przeciętne zarobki dorosłego mężczyzny w gotówce za dniówkę odrobioną w rej. śląskim i krakowskim utrzymały się w maju na poziomie poprzedniego miesiąca, wynosząc w rej. śląskim zł 8·59—wobec zł 8·52 w kwietniu, w rej. krakowskim zł 6·32—wobec zł 6·23, natomiast w rej. dąbrowskim wzrosły do zł 7·13—wobec zł 6·80.

Obrót węgla, koksu i brykietów w czerwcu 1937 r.

Tabl. IV

(w tonach)

REJONY WĘGLOWE	Pozostałość z poprzedn. miesiąca	Wydobycie (produkcja)	Do dyspo- zycji	R O Z C H Ó D							Ogół- tem	Poroznałość na zwalach na następ. mies.
				Z b y t			Z u ż y c i e			Ogół- tem		
				W kraju	Za gra- nicę	Razem	Cele własne zakład.	Deputaty robot. urzęd.	Razem			
W ę g i e l k a m i e n n y												
Śląski	498 877	2 246 135	2 736 303	1 143 243	925 305	2 068 548	125 231	23 067	1 398	149 696	2 218 244	518 059
Dąbrowski ¹⁾	299 369	527 753	826 488	318 116	173 932	492 048	29 496	6 120	711	36 327	528 375	298 113
Krakowski ²⁾	107 727	172 082	276 386	156 148	30	156 178	18 618	3 318	219	22 155	178 333	98 053
Ogółem:	905 973	2 945 970	3 839 177	1 617 507	1 099 267	2 716 774	173 345	32 505	2 328	208 178	2 924 952	914 225
K o k s												
Śląski	47 259	166 586	213 845	124 915	30 602	155 517	25	—	—	25	155 542	58 303
B r y k i e t y												
Śląski	404	16 738	17 142	16 600	155	16 755	25	—	—	25	16 780	362

¹⁾ Obejmuje tylko kopalnie rej. dąbrowskiego.

²⁾ Nie obejmuje kopalń rej. dąbrowskiego, które z dn. 1/I 1936 r. zostały administracyjnie przyłączone do okręgu krakowskiego.

W następstwie spadku liczby dniówek odrobionych, przypadających na przeciętnie zatrudnionego robotnika, miesięczny zarobek dorosłego mężczyzny w gotówce zmalał i wynosił w rej. śląskim w maju zł 173-99—wobec zł 190-68 w kwietniu, w rej. dąbrowskim zł 131-79—wobec zł 137-37 i w rej. krakowskim zł 120-92—wobec zł 122-08.

Podobnie kształtował się przeciętny miesięczny dochód dorosłego mężczyzny, stanowiąc: w rej. śląskim zł 189-57—wobec zł 211-82 w kwietniu, w rej. dąbrowskim zł 145-02—wobec zł 150-93 i w rej. krakowskim zł 130-61—wobec zł 132-84.

Przeciętny miesięczny koszt utrzymania rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, wynosił dla rej. śląskiego w maju zł 139-98—wobec zł 140-58 w kwietniu, a dla rej. dąbrowskiego pozostał bez zmian, wynosząc zł 99-30.

W związku z niedojściem do porozumienia przy pertraktacjach zawodowych związków robotniczych z Radą Zjazdu Przemysłowców Górniczo-Hutniczych w sprawie umowy zbiorowej, Minister Opieki Społecznej powołał Komisję Rozjemczą dla załatwienia tej sprawy. Na mocy orzeczenia tej Komisji z dn. 13/III b. r. podwyższone zostały o 1 punkt płace robotników niewykwalifikowanych na dole i na powierzchni.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY

SPRAWA CEN TKANIN WELNIANYCH NIECZESANKOWYCH.

—W związku z notatkami, jakie ukazują się od kilku dni w prasie na temat podwyżek cen tkanin z przędzy wełnianej i odpadkowej wełnianej, wytwarzanych w okręgach przemysłowych: białostockim i łódzkim, Ministerstwo Przemysłu i Handlu spowodowało bezpośrednią interwencję w organizacjach zawodowych odnośnych przemysłów i wydało urzędowi wojewódzkim w Białymstoku i Łodzi zarządzenia co do przeprowadzenia akcji utrzymania cen na poziomie niezmiennym.

PRZEMYSŁ WŁÓKIENNICZY W CZERWCU 1937 R.—Po spadku wytwórczości włókienniczej w maju obserwujemy ponowne jej wzmożenie w czerwcu, jako w okresie, w którym czynione są przygotowania, zwłaszcza w przemyśle wełnianym, do sezonu zimowego. Wzrost wytwórczości przemysłowej, jaki przejawiał się we wszystkich półfabrykacjach włókienniczych, wystąpił szczególnie w okręgu łódzkim, co należy tłumaczyć tym, iż nastąpiło przyspieszenie przygotowań do nad-

chodzącego sezonu w obawie wybuchu strajku po wypowiedzeniu umowy zbiorowej w przemyśle włókienniczym. Wskaźnik przeprowadzonych robotniko-godzin w tym przemyśle podniósł się według danych „Koniunktury Gospodarczej” z 73-3 w maju b. r. do 79-8 w czerwcu b. r., przekraczając poważnie odnośną liczbę z czerwca ub. r. (74-1).

O ile w miesiącu sprawozdawczym produkcja wykazała już pewien wzrost natężenia, o tyle obroty artykułami włókienniczymi nie uległy spodziewanemu zwiększeniu. Na tle spadku obrotów w zakresie artykułów letnich, co tłumaczone jest zbyt słabą zdolnością konsumcyjną wsi, jak również niepewnością co do kształtowania się koniunktury—ocena tegorocznego sezonu letniego wypadła niekorzystnie. Zaznaczyć należy, że niepomyślny przebieg sezonu uwidatnił się ze szczególną wyrazistością w II kwartale—wobec poprawy w I kwartale—i zaznaczył się w większym stopniu w przemyśle przetwórczym średnim i drobnym oraz w przemyśle i handlu wyrobami dzianymi. Ten stan rzeczy nie pozostał bez wpływu na sytuację finansową przemysłu i handlu, która uległa pogorszeniu, co znalazło swój wyraz we wzroście obrotów kredytowych, zwiększeniu się popytu za gotówką oraz dalszym wydłużeniu się terminów wekslowych. Wprawdzie ilość zaprotestowanych weksli w okręgu łódzkim nieznacznie tylko wzrosła (z 19 338 w maju do 19 697 w czerwcu), przy czym kwota tych weksli pozostała prawie niezmienną (w czerwcu zł 1 950 tys.), to jednak objaw ten uznać należy jako również niepomyślny. Sytuację finansową pogorszył ponadto fakt zwrotów towarowych, występujących w silnym stopniu w ciągu całego miesiąca sprawozdawczego.

Ceny surowców włókienniczych kształtowały się niejednolicie, mianowicie podczas gdy ceny wełny utrzymywały się na ogół na poziomie poprzedniego miesiąca, to w zakresie cen bawełny wystąpiła dalsza zdecydowana tendencja zniżkowa. Najwyższa cena bawełny północno-amerykańskiej wg notowań giełdy nowojorskiej wynosiła w dn. 1/VI b. r. 13-22 centów za 1 lbs, najniższa zaś w dn. 15/VI b. r.—12-39 centów za 1 lbs. Ceny bawełny egipskiej również zniżkowały, przy czym minimalna cena bawełny „Sakellaridis” stanowiła wg notowań giełdy w Liverpool zaledwie 10-00 d za 1 lbs w dn. 18/VI b. r., maksymalna zaś w dn. 2/VI b. r.—11-52 d. Ceny wełny pranej loco Bielsko kształtowały się następująco (w zł za 1 kg): Australijska Merino A—9-10, Amerykańska Buenos Aires Prima A—8-60, Secunda B—8-20, Crossbred C—7-50, D—6-60, E—5-20. Ceny juty wynosiły: „First” £ 19.15 ÷ 22.2.6, gat. „Blitz” £ 19.7 ÷ 21.5 za 1 t ang.—utrzymując się na poziomie niezmiennym.

Import najważniejszych artykułów włókienniczych w okresie I półrocza b. r. w porównaniu z tym samym okresem ub. r. ilustruje poniższe zestawienie:

Nazwa towaru	I p ó ł r o c z e		I p ó ł r o c z e		Wzrost (+) lub spadek (—) w 1937 r. w stosunku do 1936 r.			
	1936	1937	1936	1937	ton	% wagi	tys. zł	% wartości
Bawełna i odpadki	37 444	63 031	37 332	69 991	— 112	— 0'3	+ 6 690	+ 11
Wełna surowa nieprana	10 695	31 711	10 427	36 974	— 268	— 2	+ 5 263	+ 17
„ prana	1 834	8 850	2 054	12 447	+ 220	+ 12	+ 3 597	+ 41
Odpadki wełniane	775	4 006	943	5 739	+ 168	+ 22	+ 1 733	+ 43
Wełna czesana	981	7 377	940	8 443	— 41	— 4	+ 1 066	+ 14
Juta i odpadki	6 616	3 236	6 200	3 051	— 416	— 6	— 185	— 6
Szmaty	9 325	7 256	12 984	14 891	+ 3 659	+ 39	+ 7 635	+105
Surowce razem:	67 670	125 467	70 880	151 536	+ 3 210	+ 5	+26 069	+ 21
Przędza bawełniana	726	5 320	832	5 405	+ 106	+ 15	+ 85	+ 2
„ wełniana	338	4 230	387	4 800	+ 49	+ 14	+ 570	+ 14
„ z jedwabiu naturalnego . .	59	1 558	82	1 984	+ 23	+ 39	+ 426	+ 27
Półfabrykaty razem:	1 123	11 108	1 301	12 189	+ 178	+ 16	+ 1 081	+ 10
Tkaniny bawełniane	363	5 068	344	5 065	— 19	— 5	— 3	—
„ wełniane, półwełniane . .	34	1 134	41	1 300	+ 7	+ 21	+ 166	+ 15
„ z jedwabiu naturalnego . .	7	1 140	8	1 140	+ 1	+ 14	—	—
Inne artykuły włókien. niewymienione	1 260	7 028	2 660	11 198	+ 1 400	+111	+ 4 170	+ 59
O g ó ł e m:	70 457	150 945	75 234	182 428	+ 4 777	+ 7	+31 483	+ 21

Charakterystyczny dla miesiąca sprawozdawczego jest zwiększony import surowców włókienniczych, głównie bawełny, która wyrównała dopiero w czerwcu swą pozycję zeszłoroczną. Globalny przyrwył włókienniczy podniósł się w związku z tym w porównaniu z ub. r. o zł 31 483 tys., tj. o 21%. Ujemne saldo w obrocie z zagranicą artykułami włókienniczymi wzrosło o zł 19 108 tys.—mimo, że po stronie wywozu włókienniczego notowany jest wzrost, wynoszący za I półrocze b. r. zł 12 375 tys., przy ogólnej pozycji wywozowej, sięgającej zł 50 428 tys. Ostateczne zatem ujemne saldo wynosi w omawianym półroczu zł 132 000 tys. Na uwagę zasługuje ponowne nasilenie importu półfabrykatów, szczególnie przędzy z jedwabiu naturalnego. Pozycja natomiast przywozowa tkanin i wyrobów gotowych nie przejawiała w zasadzie tendencji do wzrostu.

Na rynku przędzy bawełnianej sytuacja uległa poprawie w odniesieniu do rozmiarów jej produkcji i zbytu. Wytwórczość przędzy bawełnianej cienkoprzędnej—na podstawie danych Gl. Urz. Stat.—wzrosła z 4 643 t w maju b. r. do 5 039 t w czerwcu b. r. W ciągu I półrocza produkcja ta osiągnęła wysokość 29 316 t, co stanowi zmniejszenie w porównaniu z analogicznym okresem ub. r. zaledwie o 1 300 t, tj. o 4%. Rozmiary zbytu nieznacznie były mniejsze w b. r. od wysokości produkcji tegorocznej i od kwoty zbytu z I półrocza ub. r. (o 646 t, tj. o 2%); osiągnęły one poziom 28 918 t. W samym miesiącu czerwcu b. r. nastąpił wzrost zbytu przędzy o 599 t, tj. o 14%—w wyniku czego zbył jej wyniósł 4 848 t. Zwiększone zużycie przędzy jest związane ze wzrostem zapotrzebowania przez przemysł tkacki. Zapasy przędzy wg danych Izby Przemysłowo-Handlowej w Łodzi

wyrażały się liczbą 1 565 t. Pomimo spadku cen bawełny ceny przędzy nie zniżkowały poniżej cen, ustalonych przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu jeszcze w kwietniu b. r. W nielicznych tylko wypadkach zawierane były transakcje po cenach niższych. Nad poziomem cen przędzy czuwa Komisja Porozumiewawcza, której funkcje w obecnym okresie wobec istnienia równowagi między popytem i podażą tego artykułu nie są tak istotne, jak były poprzednio. Zakres prac tej komisji został w czerwcu b. r. zmniejszony — w związku z zawieszeniem aż do odwołania instrukcji Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie podziału przędzy między zakłady przetwórcze. Uruchomienie zrzeszonych przedsiębiorstw bawełnianych było w czerwcu wyższe niż w maju i wynosiło 54·81 wrzecionogodzin (w maju b. r. 44·45).

Objawy sezonowego ożywienia zaznaczyły się szczególnie w dziale produkcji wełnianej. Wytwórczość przędzy wełnianej czesankowej w świetle danych Konwencji Przedziału Wełny Czesankowej w Polsce wzrosła w czerwcu b. r. do 7 197 t (w maju 6 210 t), jakkolwiek zbyt tego artykułu był znacznie niższy, gdyż wynosił tylko 4 740 t. W tej dziedzinie przemysłu wytworzył się dość paradoksalny stan rzeczy, bowiem produkcja tego artykułu wzrosła w I półroczu o 24% w zestawieniu z ub. r., zaś sprzedaż nie tylko nie zwiększyła się, lecz — przeciwnie — uległa redukcji o 9%. Odnośne liczby za I półrocze b. r. przedstawiają się następująco: produkcja—43 350 t, zbyt—30 958 t. Dodać należy, że chociaż w czerwcu b. r. w zakresie zbytu przędzy nastąpiła znaczna poprawa (wzrost o ok. 1 000 t), to jednak nie odpowiadał on poziomowi z czerwca ub. r. Przedstawiony powyżej stosunek produkcji do konsumpcji przędzy przyczynił się do powstania większych składów, na których w końcu miesiąca sprawozdawczego znajdowało się jej 2 141 t, natomiast zapasy wełny (w przeliczeniu na wełnę niepraną) nieznacznie skurczyły się, dochodząc do 11 024 t. Uruchomienie przedsiębiorstw, należących do Konwencji, wzrosło do 76·91% w stosunku do I zmiany, przy czym czynnych było 288 271 wrzecion. W zakresie cen przędzy wełnianej utrzymywała się w dalszym ciągu tendencja stabilizacyjna, tzn. iż rozpiętość tych cen wynosiła od zł 7·30 za 1 kg Nr 1/20 DE do zł 15·70 za 1 kg Nr 2/56 AJ.

W dziedzinie obrotów tkaninami bawełnianymi czerwiec był wyjątkowo nieudany. Scharakteryzowana na wstępie sytuacja, jaka wytworzyła się we włókiennictwie, właśnie jest odzwierciedleniem słabego ruchu na rynku tkanin bawełnianych. Na składach hurtowych pozostały poważne ilości nie sprzedanych tkanin, co przyczyniło się do zamrożenia kapitałów i może doprowadzić w szeregu wypadków do niewypłacalności. W związku z tą sytuacją zaznaczyły się słabe zainteresowanie tkaninami zimowymi, których kolekcje już zostały przez niektóre zakłady włókiennicze rozesełane. Transakcje tymi towarami były dotąd bardzo nieznaczne. Ceny tkanin bawełnianych miały tendencję zniżkową.

Analogicznie kształtowała się sytuacja w przemyśle wełnianym łódzkim. Cechowały ją małe obroty oraz w dalszym ciągu zwroty towarowe. W tym dziale produkcji zachowane już zostały przygotowania do sezonu zimowego, kolekcje znajdują się już na rynku.

Po przejściowym spadku produkcji przędzy z jedwabiu sztucznego w maju b. r. — nastąpił w czerwcu ponowny jej rozwój, przy czym na uwagę zasługuje fakt, iż poziom tej produkcji, wyrażający się liczbą 546 t, był rekordowy w porównaniu z rozmiarami produkcji w poszczególnych miesiącach b. r., jak również ub. r. Świadczy to o wzrastającym zapotrzebowaniu tego artykułu na rynku wewnętrznym, gdyż eksport nie wykazuje poważniejszych zmian. Nieco odmiennie przedstawia się sprawa produkcji tekstury, która doznała pewnego zahamowania wobec zmniejszonej sprzedaży tego artykułu. Dotychczas nie została uzgodniona umowa ramowa między przemysłem włókienniczym i producentami tekstury; sprawa rozbija się o ceny tekstury krajowej, znacznie droższej od bawełny i tekstury zagranicznej. Zaznaczyć należy, że z ilości 2 000 t tekstury włoskiej, stanowiącej jednorazowy kontyngent importowy, sprowadzono w okresie do dn. 1/VII ok. 1 900 t.

Przemysł jutowy zwiększył wprawdzie produkcję przędzy z 586 t w maju b. r. do 1 054 t w czerwcu b. r., niemniej jednak produkcja ta w okresie I półrocza b. r. uległa skurczeniu w stosunku do ub. r. o 712 t, tj. o 10% (wynosi 6 534 t). Sprawa ta związana jest ze zmniejszonym przywozem juty i przestawianiem się przemysłu jutowego na wyrób worków lnianych. Zbyt przędzy jutowej w okresie I półrocza wyniósł 5 988 t, czyli zmniejszył się o 806 t (13%). W tkaninach jutowych sytuacja przedstawia się podobnie, mianowicie przy produkcji I półrocza b. r., wynoszącej 5 383 t i zmniejszonej w porównaniu z ub. r. o 622 t (10%), widzimy spadek konsumpcji o 464 t, tj. o 8%. Liczba zatrudnionych robotników w przemyśle jutowym wg danych Biura Sprzedaży Wyrobów Fabryk Jutowych wyniosła w czerwcu b. r. 4 420, liczba zaś przepracowanych robotniko-godzin — 586 160. Uruchomienie fabryk jutowych, biorąc za podstawę pracę na 1 zmianę, wynosiło w czerwcu b. r. 59·2% (w maju 53·6%).

Produkcja okręgu białostockiego rozpoczęła się dopiero w dn. 17/VI — po zakończeniu strajku. Od dn. 20/VI czynne były wszystkie fabryki na 2 zmiany. Wysokość produkcji w tym okresie obliczona jest na ok. 180 t. Liczba zatrudnionych robotników wynosiła 5 500, uruchomienie zaś w stosunku do jednej zmiany — 70%. Obroty na rynku wewnętrznym

były nieznaczne, gdyż nie rozpoczął się jeszcze właściwy sezon. Ceny tkanin wełnianych nieczesankowych kształtowały się na poziomie nie zmienionym. Zaznaczyć należy, iż płace robotnicze po zlikwidowaniu strajku w przemyśle włókienniczym zostały podwyższone o 9÷11%. Ta wyższa płaca wpływa stosunkowo minimalnie na koszt własny artykułów białostockich.

Przemysł przetwórczy bielski czynny był w czerwcu w stopniu większym niż w analogicznym miesiącu ub. r.; działał tu również czynnik przyspieszenia produkcji w obawie wybuchu strajku. Przedsiębiorstwa zgrzebne uruchomione były w skali zwiększonej. Uruchomienie w przemyśle lnianym i konopnym utrzymało się na poziomie poprzedniego miesiąca, przy czym produkcja odbywała się głównie na rynek wewnętrzny. Stosunkowo słabiej były zatrudnione wytwórcze stożków — ze względu na zmniejszony stan zamówień. Na rynku handlowym dało się odczuć zmniejszenie obrotów w zakresie tkanin letnich, w wyniku czego pozostałości tych artykułów na składach. Z faktów tych należy wyprowadzić wniosek, że produkcja na sezon letni przewyższała rozmiarami zapotrzebowanie rynku wewnętrznego.

Ceny tkanin kształtowały się na poziomie nie zmienionym.

Z bieżących zagadnień włókiennictwa poruszyć należy sprawę wstrzymania importu wełny, o czym wzmiankowaliśmy w tyg. „Polska Gospodarcza” zesz. 29 (str. 970). Na skutek wstrzymania tego importu i jednoczesnego wezwania przemysłu włókienniczego przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu do zakupu wełny krajowej na aukcjach w Poznaniu w dn. 15/VII b. r. zostały wyprzedane zapasy tego surowca w rozmiarach ok. 80%. Odbiorcami tej wełny były firmy włókiennicze z okręgów: łódzkiego, bielskiego i białostockiego. W związku z likwidacją restantów wełny zostało przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu wydane zarządzenie, stosownie do którego wstrzymania importu wełny zagranicznej uległo cofnięciu. Podkreślić jednak należy, że do czasu uregulowania zbytu wełny krajowej przez odnośne uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów import wełny zagranicznej powiązany będzie z zakupem wełny krajowej.

St. W.

EKSPORT WŁÓKIENNICZY W CZERWCU 1937 R.—Sytuacja eksportu włókienniczego kształtowała się w czerwcu b. r. pomyślniej niż w maju, a również lepiej niż w analogicznym miesiącu ub. r. Porównawcze zestawienie odnośnych danych, obliczonych na podstawie danych Delegatury Państwowego Instytutu Eksportowego w Łodzi i w Białymstoku oraz Zrzeszenia Eksporterów Wyrobów Włókienniczych w Bielsku, pozwala na stwierdzenie, że wywóz w czerwcu b. r. wzrósł w stosunku do poprzedniego miesiąca o zł 420 tys., tj. o 12%, w porównaniu zaś z czerwcem ub. r. — o zł 997 tys., tj. o 35%. Zastępującym zwłaszcza na uwagę jest fakt stałego wzrostu eksportu włókienniczego w b. r., który wynika głównie ze zwiększonej intensywności wywozu okręgu łódzkiego.

Zestawienie poniższe charakteryzuje wywóz włókienniczy z poszczególnych okręgów:

Okręgi	M a j		C z e r w i e c		
	1 9 3 7	q	1 9 3 7	q	1 9 3 6
	q.	tys. zł	q.	tys. zł	q.
Łódzki	3 848	2 814	4 477	2 999	2 752
Białostocki	678	257	741	409	2 788
Bielski	726	346	875	429	169
Razem:	5 252	3 417	6 093	3 837	5 709
					2 840

Z okręgu łódzkiego najważniejszymi artykułami zbytu były: przędza wełniana czesankowa 1 125 q o wartości zł 1 243 tys., tkaniny wełniane 243 q—zł 320 tys., tkaniny półwełniane 161 q—zł 55 tys., tkaniny pluszowe i welwety półwełniane 10 q—zł 13 tys., dywany i chodniki półwełniane 23 q—zł 14 tys., tkaniny bawełniane niebarwione 133 q—zł 67 tys., tkaniny bawełniane barwione 1 459 q—zł 641 tys., materiały filcowe 50 q—zł 43 tys., materiały i wyroby dziane 95 q—zł 36 tys., odzież 1 127 q—zł 503 tys., stożki i kapelusze wełniane 41 q—zł 53 tys.

W porównaniu z poprzednim miesiącem podniósł się wywóz tkanin bawełnianych, mianowicie o zł 476 tys., tkanin wełnianych o zł 57 tys., tkanin półwełnianych o zł 25 tys. oraz kapeluszy i stożków o zł 43 tys., natomiast spadek obejmuje przędzę wełnianą czesankową—o zł 343 tys., oraz odzież—o zł 122 tys.

Pozycja tkanin bawełnianych uległa tak znacznemu rozszerzeniu dzięki ulokowaniu tego artykułu na sumę zł 479 tys. w Egipcie, reprezentującym poważnego odbiorcę tych tkanin. Z innych krajów odbiorczych wymienić należy (w tys. zł): Związek Południowo-Afrykański—56, Argentynę—26, Irlandię—15, Kanadę—14, Anglię—14. W ciągu I półrocza b. r. eksport tkanin bawełnianych barwionych i niebarwionych osiągnął wysokość zł 2 551 tys., czyli podniósł się o 100% w porównaniu z tym samym okresem ub. r.; wyniki tego eksportu zasługują na podkreślenie, gdyż przywracają one stopniowo temu artykułowi pozycję, jaką reprezentował on w wywozie łódzkim przed kilku laty. Udział Egiptu w zbyciu tych tkanin w okresie I półrocza b. r. wyrażał się liczbą zł 1 230 tys., czyli stanowił prawie połowę.

Eksport przędzy wełnianej czesankowej uległ redukcji z powodu przejściowego zmniejszenia wywozu do Holandii i Czechosłowacji. Kierunki tego wywozu pozostały niezmiennione, przy czym najważniejszymi odbiorcami były (w tys. zł): Kolumbia—348, Czechosłowacja—205, Anglia—176, Holandia—129. W okresie I półrocza b. r. wywóz przędzy wełnianej czesankowej wyniósł zł 7 105 tys. (w ub. r. zł 3 890 tys.), wykazując b. poważny wzrost. W kwocie tej udział Czechosłowacji jest największy, mianowicie zł 1 759 tys., udział Holandii wynosi zł 1 278 tys., Kolumbii—zł 1 089 tys.

Tkaniny wełniane również wykazują znaczną poprawę eksportu w ciągu omawianego półrocza. Mianowicie, wartość tego eksportu wyniosła w b. r. zł 1 295 tys., podczas gdy w analogicznym okresie ub. r.—zł 794 tys. Najpoważniejszymi rynkami zbytu w tym czasie były: Stany Zjedn. Am. (zł 695 tys.), Indie Brytyjskie (zł 224 tys.) oraz Egipt (zł 77 tys.), natomiast w ub. r.—Stany Zjedn. (zł 213 tys.) i Persja (zł 231 tys.). Zmiany w kierunkach tego wywozu, jak widać, są poważne i wskazują na to, iż eksport ten szuka coraz nowych dróg rozwojowych.

Wzrost wywozu omawianych artykułów jest o tyle charakterystyczny, świadczący o wzmoczeniu ekspansji eksportowej okręgu łódzkiego—iż ogólne warunki zbytu nie uległy poprawie; odnosi się to zwłaszcza do czynnika konkurencji zagranicznej, która raczej zyskała jeszcze bardziej w b. r. na sile.

W przeciwstawieniu do powyższych artykułów—kurczy się z roku na rok wywóz wszelkiego rodzaju wyrobów dzianych. Główną przyczyną tego stanu rzeczy jest niedostateczna konkurencyjność towaru polskiego. W celu zwiększenia tej konkurencyjności rozszerzony ostatnio zostaje tzw. zautomatyzowany obrót uszlachetniający czynny na wyroby bawełniane dziane oraz pończochy z jedwabiu sztucznego, dotychczas bowiem z omawianych artykułów korzystały z tego obrotu tylko rękawiczki z jedwabiu sztucznego. Wywóz rękawiczek rokuje nadzieje rozwojowe jeszcze w b. r.—na razie wykonywane są zamówienia dla Stanów Zjedn.

W odzieży nie tylko nie nastąpiła poprawa pod względem stanu zamówień, lecz przeciwnie—ilość zamówień, otrzymanych w czerwcu b. r., obniżyła się znacznie poniżej przeciętnej miesięcznej z okresu styczeń—maj. Pod względem liczb eksportu w tym miesiącu sytuacja również uległa pogorszeniu. Wywóz odzieży odbywał się do następujących ważniejszych krajów (w tys. zł): Anglii—199, Holandii—83, Związku Płd.-Afrykańskiego—77, Francji—42, Marokka Franc.—40. Najpoważniejszą pozycją były: spodnie (zł 203 tys.), ubrania wełniane i półwełniane (zł 111 tys.), overalle (zł 69 tys.) oraz ubrania bawełniane (zł 56 tys.). W zakresie płaszczy impregnowanych bawełnianych damskich i męskich występują coraz bardziej zainteresowania eksporterów, działających poza Syndykatem Eksportu Odzieży w Łodzi. Eksport ten miałby być traktowany w płaszczyźnie obrotu uszlachetniającego czynnego i kierowany do Anglii i Szwajcarii.

Ilość rynków odbiorczych eksportu okręgu łódzkiego zwiększyła się do 54, przy czym najważniejszymi odbiorcami były nast. kraje (w tys. zł): Egipt—512, Anglia—425, Kolumbia—362, Holandia—212, Czechosłowacja—204, Związek Południowo-Afrykański—166, Stany Zjedn.—159, Indie Brytyjskie—144, Szwecja—110.

Udział najważniejszych artykułów w wartości ogólnej łódzkiego wywozu włókienniczego przedstawiał się w czerwcu b. r. następująco: przędza wełniana czesankowa—41% (w maju—55%), tkaniny bawełniane—24% (8%), odzież—17% (22%), tkaniny wełniane—11% (9%); jak wynika z powyższego, przesunięcia w eksporcie tych artykułów są stosunkowo duże.

Wartość przeciętna 1 q eksportowanych wyrobów włókienniczych łódzkich wynosiła w czerwcu zł 669, tj. utrzymała się prawie na poziomie ub. miesiąca. Poszczególne artykuły reprezentowały wartość: przędza wełniana i półwełniana—zł 1 105, tkaniny—zł 548, odzież—zł 446.

Zmniejszenie wywozu z okręgu białostockiego—w czerwcu w porównaniu z tym samym miesiącem ub. r.—jest wynikiem tego, iż fabryki czynne były zaledwie przez połowę miesiąca, bowiem strajk zakończony został w przemyśle włókienniczym białostockim dopiero w dn. 14/VI b. r. Zamówienia napływają w stopniu minimalnym; z dawniejszych zamówień niektóre, zresztą dość poważne, zostały wobec strajku anulowane.

Z okręgu białostockiego wywieziono (w tys. zł): tkaniny wełnianych nieczesankowych 444 q wartości zł 179 tys. oraz odzieży za zł 230 tys. Eksportu koców i pledów nie było. W okresie I półrocza b. r. konstrukcja wywozu białostockiego przedstawiała się następująco (w tys. zł): tkaniny wełniane—2 578, koce—126, pledy—31, reszta przypada na odzież. W porównaniu z tym samym okresem ub. r. oznacza to wzrost pozycji wywozowej tkanin o zł 628 tys., koców—o zł 12 tys., oraz spadek wywozu pledów o zł 777 tys. Jak zaznaczaliśmy uprzednio, eksportu pledów nie przewiduje się w najbliższych miesiącach wobec dumpingowej akcji Włoch.

Głównymi rynkami zbytu tkanin były (w tys. zł): Mandżuria—781, Chiny—637, Związek Południowo-Afrykański—612, Irak—190.

Przeciętna wartość eksportu artykułów białostockich podniosła się do zł 552 za 1 q (w maju zł 380)—z powodu zwiększenia udziału odzieży w tym wywozie. Zaznaczyć należy, iż sytuacja wywozowa tego okręgu uległa pewnemu zresztą nieznacznemu pogorszeniu z punktu widzenia konkurencyjności ze względu na podwyżkę płac o ok. 11%, jaka została przeprowadzona w wyniku zakończonego strajku.

W okręgu bielskim dała się zaobserwować w czerwcu zwiększona działalność wywozowa. Przedmiotem wywozu z tego okręgu były: tkaniny wełniane 50 q wartości zł 109 tys., stożki i kapelusze wełniane 106 q—zł 132 tys., przędza lniana 337 q—zł 94 tys., tkaniny lniane 92 q—zł 35 tys., szpagat i przędza konopna 182 q—zł 37 tys., płótno żaglowe 36 q—zł 11 tys. oraz tkaniny bawełniane i jutowe. W stosunku do poprzedniego miesiąca zwiększył się eksport stożków i kapeluszy wełnianych o zł 68 tys.; inne pozycje wywozowe nie wykazują poważniejszych odchyżeń.

W okresie półrocznym eksport bielski ukształtował się następująco (w tys. zł): tkaniny wełniane—914, stożki i kapelusze—563, przędza lniana—486, tkaniny lniane—231. Są to jedynie artykuły najważniejsze.

Wywóz tkanin obejmował w tym okresie 33 rynki odbiorcze, z których największymi były (w tys. zł): Jugosławia—313, Argentyna—156, Węgry—114. Spośród 14 krajów odbiorczych w zakresie stożków wysuwają się na czoło (w tys. zł): Anglia (256), Belgia (114), Stany Zjednoczone Am. (78) oraz Nowa Zelandia (60).

Przeciętna wartość eksportowa 1 q wyrobów bielskich wynosiła zł 490, tj. utrzymywała się prawie na poziomie miesiąca maja b. r. (zł 477).

Poniższe zestawienie obrazuje kształtowanie się globalnego wywozu włókienniczego z 3 najważniejszych ośrodków w ciągu I półrocza b. r. w porównaniu z analogicznym okresem ub. r.:

Okręgi	I półrocze		Wzrost (+) lub spadek (—) w stos. do 1936 r.		wartość		
	1936	1937	q	tys. zł			
Łódzki . . .	18 540	10 631	25 032	17 734	+6 492	+7 103	67
Białostocki . .	10 099	3 639	9 359	5 074	— 740	+1 435	39
Bielski . . .	1 174	1 656	4 406	2 466	+3 232	+ 810	49
Razem:	29 813	15 926	38 797	25 274	+8 984	+9 348	58

Kształtowanie się eksportu włókienniczego w I półroczu b. r. uznać należy za pomyślne, co ma tym większe znaczenie, iż obecna sytuacja ogólna wywozowa wymaga istotnie dalszego wzrostu liczb tego wywozu—wobec obserwowanej ostatnio pasywności naszego bilansu handlowego.

W świetle liczb Głównego Urzędu Statystycznego ogólny wywóz włókienniczy, obejmujący dział VIII t. c. oraz grupę 78 (kapelusze i stożki), reprezentuje w I półroczu b. r. 238 676 q wartości zł 50 428 tys., co stanowi wzrost w porównaniu z ub. r. wagowo o 9 015 q (4%), wartościowo zaś o zł 12 375 tys. (32%). Jeśli uwzględnić, iż grupa lnu zajmuje pozycję w tym wywozie 123 419 q wartości zł 15 830 tys. (w ub. r.—134 262 q i zł 13 810 tys.), to na eksport przetworczy przypada 115 257 q wartości zł 34 598 tys., co w zestawieniu z liczbami z tego samego okresu ub. r. oznacza wzmocnienie eksportu przetworczego w b. r. o zł 10 355 tys., tj. o 42%.

Z zakresu zagadnień organizacji eksportu włókienniczego poruszyć należy sprawę utworzenia w czerwcu b. r. organizacji do spraw eksportu wyrobów lnianych. Jest to na razie biuro kontroli eksportu i głównym jego zadaniem jest kontrola cen, uzyskiwanych przy eksporcie tych wyrobów. Przedwczesna byłaby ocena tej organizacji nawet pod kątem celu, dla jakiego została powołana, niemniej jednak już obecnie możnaby wyrazić pogląd, iż pożądane byłoby utworzenie zrzeszenia producentów wyrobów lnianych, jako zrzeszenia branżowego, które by objęło całokształt zagadnień, związanych z nem-surowcem, który posiada poważne znaczenie gospodarcze. Sprawa ta, niewątpliwie, stanie się aktualna w najbliższym czasie.

St. W.

PRZEMYSŁ KONFEKCYJNY

BILANS SEZONU LETNIEGO W ŁÓDZKIM PRZEMYSŁE KONFEKCYJNYM.

Przebieg sezonu letniego w przemyśle konfekcyjnym tylko częściowo usprawiedliwił pokładane w nim nadzieje. Siła nabywczą ludności, zwłaszcza wiejskiej, wzrosła, nie w tym jednak stopniu, w jakim przemysł konfekcyjny zwiększył swą produkcję. O wzroście produkcji przemysłu konfekcyjnego świadczy m. in. wydatnie zwiększony w b. r. import surowców odpadkowych, które, jak wiadomo, służą w głównej mierze dla fabrykacji tańszych artykułów odzieżowych, konsumowanych przez wieś i ludność robotniczą w miastach. Spożycie wyrobów odzieżowych w miastach nie doznało zwiększenia, co przypisać należy m. in. wzrostowi cen artykułów pierwszej potrzeby. Zwyżka kosztów utrzymania w miastach osłabiła część budżetów domowych, przeznaczoną na zakup artykułów odzieżowych. Ten stan rzeczy utrzymywał się bez wielkich zmian przez cały okres

tegorocznego sezonu wiosennego i letniego, tj. do lipca włącznie. W lipcu zakończone zostały całkowicie przygotowywania kolekcji na sezon zimowy. Zamówienia odbiorców prowincjonalnych z całej Polski były stosunkowo niewielkie. Najkorzystniej przedstawiała się pod tym względem sytuacja na terenie województw zachodnich, gorzej natomiast — w województwach wschodnich, co świadczyłoby — z uwagi na rolniczy charakter tych województw — o nie zwiększającej się na razie konsumpcji artykułów konfekcyjnych. W tych warunkach rozmiary wytwórczości przemysłu konfekcyjnego w lipcu utrzymywały się na poziomie niższym aniżeli w maju i czerwcu. Rozmiary produkcji tej były jednak większe aniżeli w lipcu ub. r., co przypisywać należy, niezasadnionym zresztą i przedwczesnym, obawom przed ewentualnym wybuchem strajku w przemyśle włókienniczym. Nie można również nie zaznaczyć, że zwroty artykułów odzieżowych, analogicznie jak w innych działach przemysłu włókienniczego, były po tegorocznym sezonie wiosenno-letnim większe aniżeli w ub. r. Wyplącalność nie uległa wydatniejszemu pogorszeniu, ale pewne osłabienie sytuacji finansowej w tym dziale znalazło swój wyraz w zmniejszonej płynności gotówkowej i częściowym wzroście protestów wekslowych. Z uwagi na to, że właściwe nasilenie zakupów sezonowych dla potrzeb sezonu jesienno-zimowego rozpoczyna się w sierpniu — w kołach producentów i kupców przewidywane było zwiększone zapotrzebowanie na artykuły konfekcyjne we wszystkich branżach.

W przemyśle pończosznym tegoroczny sezon wiosenno-letni nie przyniósł również ożywienia w tych rozmiarach, jakich początkowo oczekiwano. Złożył się na to szereg specyficznych momentów — zarówno o charakterze strukturalnym, jak i koniunkturalnym. Do zjawisk strukturalnych zaliczyć należy reperkusję polityki inwestycyjnej przemysłu pończoszniczego. Przemysł ten w okresie ostatnich kilku-nastu miesięcy sprowadził z Niemiec znaczną ilość nowych zespołów kotonowych do fabrykacji wysokogatunkowych pończoch z jedwabiu naturalnego. Pończochy te — co prawda w niewielkich ilościach — importowane były na rynek polski z zagranicy. Rozbudowa aparatu technicznego w przemyśle pończosznym i zainstalowanie maszyn dla produkcji pończoch najwyższej jakości stanowi, niewątpliwie, moment dodatni w postaci zmniejszonego importu pończoch zagranicznych. Z drugiej jednak strony podkreślić należy, że zbyt tych pończoch z jedwabiu naturalnego kształtuje się obecnie na rynku polskim w granicach stosunkowo szczupłych. Import nowych maszyn okazał się więc narazie ilościowo nadmierny w stosunku do aktualnej chłonności rynku. W ten sposób pewne ilości pończoch wysokogatunkowych pozostały po sezonie letnim i ciężą mogą na rynku.

Poza tym zjawiskiem — na przebieg tegorocznego sezonu letniego w tym dziale włókiennictwa wpłynęły inne jeszcze momenty. Nie można bowiem nie podkreślić, że wobec upalnej pogody, która trwała z wielkimi przerwami niemal przez cały sezon letni, konsumpcja pończoch średnich i gorszych gatunków uległa wydatnemu skurczeniu. Wpływała na to również i moda, która nawet w dużych miastach lansowała chodzenie bez pończoch. Ten moment bardzo wydatnie zaważył na przebiegu sezonu letniego w przemyśle pończosznym, który zamknął sezon dość znacznymi pozostałościami towarowymi. Ceny pończoch w sezonie tegorocznym utrzymywały się na ogół bez wydatniejszych zmian z tendencją jednak mocniejszą, co wiązało się ze zwykłymi nastrojami na rynku półfabrykatów. Wyplącalność odbiorców przez cały okres sezonu letniego nie nasuwała poważniejszych zastrzeżeń.

W przemyśle dzianym w połowie lipca zlikwidowany został kilkutygodniowy strajk. Nowa umowa zbiorowa zawarta w przemyśle dzianym fantazyjnym podwyższa dotychczasowe płace robotników o 5%. Dla załatwienia sporu pomiędzy przemysłem dzianym i chałupnikami powołano specjalnego arbitra dla definitywnego zlikwidowania zatargu.

M. K.

PRZEMYSŁ CHEMICZNY

WYTYCZNE POLITYKI TŁUSZCZOWEJ — p. str. 1064.

PRZEMYSŁ LUDOWY

PRACE KOMISJI DO SPRAW PRZEMYSŁU LUDOWEGO I DOMOWEGO. — Komisja do Spraw Przemysłu Ludowego i Domowego powołała 3 podkomisje:

1) Organizacyjną, 2) Produkcji i Zbytu, 3) Ochrony Sztuki Ludowej. Jednocześnie na posiedzeniu Komisji w dn. 30/VII b. r. zostały ustalone wytyczne dla pracy tych podkomisyj.

I. Podkomisja Organizacyjna otrzymała następujące wytyczne:

1) dążyć do stworzenia jednolitej sieci organizacyjnej, opierającej się na 3 członach: towarzystwach popierania przemysłu ludowego, bazarach przemysłu ludowego i izbach rolniczych;

2) rozgranicyć kompetencje w zakresie akcji przemysłu ludowego i domowego w ten sposób, aby towarzystwa popierania przemysłu ludowego zajęły się opieką nad sztuką ludową i akcją instrukcyjno-propagandową, bazy przemysłu ludowego, oddzielone statutowo od towarzystw, miały za zadanie akcję handlową (skupu i zbytu wyrobów przemysłu ludowego i domowego) i wreszcie izby rolnicze wzięły na siebie zagadnienie surowca i opieki nad rolnikiem;

3) rozgranicyć terenowo akcję poszczególnych towarzystw popierania przemysłu ludowego oraz poszczególnych bazarów przemysłu ludowego;

4) w dalszych pracach mieć na celu stopniowe centralizowanie całej akcji T. P. P. L., dążąc do stworzenia nadbudówki w postaci związku lub centralnej reprezentacji towarzystw, akcji zaś bazarów — w centralnej organizacji handlowej;

5) dążyć do tworzenia w terenie odpowiedników Komisji do Spraw Przemysłu Ludowego i Domowego w postaci lokalnych komitetów porozumiewawczych, czy komisyj przemysłu ludowego i domowego, stwarzających płaszczyznę porozumienia pomiędzy lokalnymi organizacjami i instytucjami, zajmującymi się tym zagadnieniem.

II. Podkomisja Produkcji i Zbytu ma dążyć do:

1) zwiększenia na wsi konsumpcji wyrobów przemysłu ludowego;

2) szybkiej i sprawnej obsługi wyrobami przemysłu ludowego i domowego rynku krajowego, a w przyszłości i zagranicznych;

3) rozbudowy rynku wewnętrznego;

4) poprawy jakości wyrobów przemysłu ludowego i domowego — zarówno od strony surowca, jak i wykończenia.

Cele te winny być osiągnięte za pomocą następujących środków:

1) propagandy przez organizacje rolnicze, zwłaszcza młodzieżowe;

2) powiększenia remanentów towarów spółdzielni handlowych drogą uzyskania niskoprocentowych długoterminowych funduszy obrotowych;

3) zarezerwowania funduszu na propagandę prasową, prace monograficzne, modele w zakresie mody i urzędzenia wnętrza;

4) przyznania funduszu w połowie bezprocentowego w połowie bezzwrotnego na zakładanie wzorowych punktów wyprawy przedziwnia lnianego i konopnego, czochralni wełny, wykończalni tkanin itp. oraz zakup drobnych przyborów tkackich i barwników; tworzenia pod opieką izb rolniczych kas bezprocentowych na zakup surowca dla wytwórców.

III. Podkomisja Sztuki Ludowej ma za zadanie:

1) dążyć do utrzymania na odpowiednim poziomie artystycznym przemysłu ludowego, w szczególności na rynkach i wystawach zagranicznych, a także na wystawach krajowych;

2) opiniować działalność towarzystw popierania przemysłu ludowego i organizacji handlowych, zajmujących się przemysłem ludowym w zakresie sztuki ludowej;

3) opracowywać fachowe opinie i wnioski dla Komisji do Spraw Przemysłu Ludowego i Domowego oraz dla innych władz rządowych i samorządowych w sprawach ochrony sztuki ludowej.

BUDOWNICTWO

RUCH BUDOWLANY W GDYNI W I PÓLROZCU 1937 R. — p. str. 1070.

ROLNICTWO

WYTYCZNE POLITYKI TŁUSZCZOWEJ

Dn. 26 lipca 1937 r. zapadły uchwały Komitetu Ekonomicznego Ministrów w sprawie polityki tłuszczowej. Treść powyższych uchwał oparta jest o wyniki prac Podkomisji Tłuszczowej Komisji Surowców, która obradowała w Ministerstwie Rolnictwa i Ref. Roln. Podkomisja, w skład której wchodził zaproszeni ad personam przez Przewodniczącą Komisji Surowców przedstawiciele rolnictwa, przemysłu i nauki oraz delegaci poszczególnych Ministerstw, zakończyła swe prace uchwaleniem „wytycznych polityki gospodarczej w zakresie zwiększenia zużycia tłuszczów krajowych w przemyśle przetwórczo-tłuszczowym”. Wytyczne te — wraz z pozostałym dorobkiem prac Podkomisji Tłuszczowej w postaci referatów i protokołów — posłużyły zainteresowanym Ministerstwu do opracowania odpowiedniego wniosku na Komitet Ekonomiczny Ministrów. W związku z powyższym, uchwalone przez Komitet Ekonomiczny wytyczne polityki tłuszczowej śmiało można traktować jako wyraz dążeń rolnictwa i przemysłu do uregulowania całokształtu zagadnień gospodarki tłuszczowej. Toteż organizacje rolnicze i przemysłowe oczekiwały na uchwałę Komitetu, uzależniając od niej rozstrzygnięcie szeregu konkretnych bieżących zagadnień praktycznych.

Omawiane uchwały Komitetu Ekonomicznego dotyczą 3 zasadniczych działów z zakresu całokształtu spraw gospodarki tłuszczowej, mianowicie: a) produkcji, obrotu i przerobu surowców tłuszczowych i tłuszczów krajowego pochodzenia, b) obrotu importowanymi tłuszczami i surowcami tłuszczowymi, c) ewentualnych aktów prawnych w zakresie polityki tłuszczowej. Różnią się one od uchwał z lat poprzednich tym, iż przesądzają politykę tłuszczową na szereg lat.

Dla zapewnienia rozwoju produkcji tłuszczów i surowców tłuszczowych ze strony rolnictwa i przemysłu oraz możliwie jak najbardziej szerokiego ich zastosowania przez przemysł przetwórczo-tłuszczowy Komitet Ekonomiczny powziął szereg postanowień, których wykonanie zostało powierzono zainteresowanym Ministrom.

Tak więc, przewiduje się zakup przez przemysł olejarski nasion oleistych na podstawie corocznych planów. Przy tym — zgodnie z oświadczeniem przemysłu, złożonym w Podkomisji Tłuszczowej — przewiduje się w bieżącym okresie kampanijnym (1937/38) możliwość odbioru przez olejarnie całkowitych tegorocznych zbiorów krajowych nasion — w części zbywanej na rynku przez rolnictwo. W myśl dotychczasowej 3-letniej praktyki odbiór ten będzie się odbywał na podstawie ramowych umów pomiędzy przemysłem i rolnictwem — z tym, że w umowach przewidziane będą ceny minimalne, progresywnie rosnące i zapewniające racjonalne warunki uprawy roślin oleistych. Dla utrzymania cen na właściwym poziomie przewidziana została możliwość zarówno popierania wywozu nasion i olejów z nich wyprodukowanych, jak dopuszczenie importu zagranicznych surowców tłuszczowych.

Jeśli chodzi o produkcję tłuszczów zwierzęcych, przewiduje się — w myśl żądań, składanych w toku prac Podkomisji Tłuszczowej — usunięcie trudności, czynionych przez władze administracyjne, sanitarne itp. przy zbiorce, przewozie i przechowywaniu kości, padliny itd.

Rozwiązanie zagadnienia zbytu krajowych tłuszczów w przemyśle przetwórczo-tłuszczowym ma nastąpić w przyszłości w drodze premiowania i zużycia do wyrobu niektórych artykułów gotowych. Do czasu szczegółowego opracowania omawianego systemu premiowania wewnętrznego, mają być stosowane inne środki, któreby ten zbyt zapewniły. Omawiane środki będą stosowane również w wypadkach, w których premiowanie nie dałoby się odpowiednio skutecznie i racjonalnie stosować. Fundusze, konieczne dla realizacji systemu premiowania, mają być zdobyte w drodze obciążenia przywozu z zagranicy surowców tłuszczowych i tłuszczów i stworzenia na tej podstawie odpowiednich dotacji budżetowych.

Dla umożliwienia olejarstwu dokonania zakupu krajowych nasion oleistych we właściwym czasie i terminie przewidziano uruchomienie odpowiednich kredytów.

Pośród zagadnień długofalowych należy wskazać na możliwość oddziaływania Rządu — środkami polityki gospodarczej oraz wskazaniem dla odpowiednich organizacji — w kierunku właściwego rozmieszczenia przemysłu.

W zakresie obrotu zagranicznego sprecyzowano system ustalania kontyngentów w sposób, w wysokości, w artykułach i po cenach, najbardziej odpowiadających założeniom polityki preferencyjnej dla krajowych surowców. Mianowicie, kontyngenty przywozowe mają być ustalane w wysokości, odpowiadającej różnicy pomiędzy przewidywanym zapotrzebowaniem kraju i rozmiarami przewidywanej produkcji. Kontyngenty mają być przydzielane w miarę możliwości ostatecznym konsumentom. Przy ustalaniu kontyngentów ma być wykorzystana opinia zainteresowanych organizacji i związków branżowych. Jednocześnie ma być zapewniony przywóz surowców, nie dających się zastąpić krajowymi w zakresie tzw. „pozycji opancerzonych”. Z drugiej zaś strony ma być wyeliminowane użycie surowców zagranicznych w wypadkach, gdy w danej gałęzi wytwórczości mogą i powinny być używane surowce krajowe. Kryterium ceny ma być ustalane na podstawie potrzeb przemysłu w zakresie jakości i stopnia przetworzenia importowanych artykułów.

Przewidziana została koordynacja polityki kontyngentowej z polityką tłuszczową.

Dla stworzenia trwałych podstaw prawnych dla polityki tłuszczowej Ministrowie Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Ref. Roln. mają przygotować i wnieść na Komitet Ekonomiczny Ministrów projekty odpowiednich ustaw.

P. K.

ULGI W SPŁACIE NALEŻNOŚCI PRYWATNO-PRAWNYCH SKARBU PAŃSTWA

Rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o konwersji i uporządkowaniu długów rolniczych przewidywało m. in. zastosowanie ulg w spłacie należności prywatno-prawnych Skarbu Państwa i instytucji prawa publicznego, upoważniając w art. 12 Radę Ministrów do ustalenia w drodze rozporządzeń zasad, na podstawie których poszczególne Ministrowie — każdy w swoim zakresie — będą mogli udzielać ulg, analogicznych do zastosowanych w tym rozporządzeniu, do innych zobowiązań rolniczych oraz będą mogli stosować całkowite lub częściowe umorzenie powyższych należności.

Wydane na tej podstawie rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 23/V 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 41, poz. 278) o ulgach dla dłużników Skarbu Państwa i instytucji prawa publicznego z tytułu należności prywatno-prawnych, mających charakter długów rolniczych — ustala zasady, na których ulgi będą udzielane, upoważniając właściwych Ministrów do: 1) określania terminów spłat długów i rozkładania ich na raty, 2) obniżania lub skreślenia odsetek, 3) umarzania w całości lub części tak samego kapitału długu, jak i należności ubocznych, jak: odsetki, dodatki administracyjne itp., 4) przyjmowania spłaty papierami wartościowymi po ulgowym kursie oraz przyznawania bonifikaty w wypadku przedterminowej spłaty i, wreszcie, 5) ustępowania miejsca hipotecznego przy należnościach hipotecznie zabezpieczonych oraz wyrażania zgody na konwersję długów na kredyt długoterminowy w listach zastawnych.

W szczególności, jeśli chodzi o zakres udzielanych ulg, powyższe rozporządzenie Rady Ministrów upoważniało Ministra Skarbu do udzielania dłużnikom ulg: 1) z tytułu należności, przejętych przez Skarb Państwa od b. państw zaborecznych na podstawie traktatów pokoju lub z tytułu przejścia przez Państwo Polskie majątków przy wykonywaniu tych traktatów, 2) z tytułu pożyczek i zapomóg, udzielonych na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych i klęsk żywiołowych, 3) z tytułu pożyczek inwalidzkich, 4) z tytułu należności Funduszu Gwarancyjnego za straty na nawozach sztucznych w 1931/32 r., 5) z tytułu pożyczek, udzielonych na cele gospodarcze, a administrowanych przez Państwowy Bank Rolny, wreszcie 6) z tytułu ciężących na nabywcach obiektów likwidacyjnych, zbytych na podstawie ustawy z dn. 28/VII 1922 r.,

rent zaległych za czas przed przejściem tych obiektów przez Skarb Państwa.

Jeżeli chodzi o sumy powyższych należności, najpoważniejszą pozycję stanowią, jak się wydaje, wierzytelności, przejęte po b. państwach zaborczych, wśród nich zaś—pożyczki b. Galicyjskiego Wojennego Zakładu Kredytowego, administrowane obecnie przez Bank Gospodarstwa Krajowego. B. Galicyjski Wojenny Zakład Kredytowy został powołany do życia w 1915 r. w celu przyścia z pomocą kredytową zniszczonemu przez wojnę warsztatom pracy, przy czym zwrot pożyczki, otrzymanej na odbudowę, przeważnie miał nastąpić z sum, otrzymanych przez dłużnika z austriacko-węgierskiego Skarbu Państwa tytułem odszkodowania za straty wojenne, ponadto zaś statut Zakładu zawierał postanowienie, że przy zwrocie pożyczki będzie uwzględniane indywidualne położenie gospodarze pożyczkobiorcy. Licząc na przysługujące im z mocy przepisów, obowiązujących w b. Galicji, odszkodowanie wojenne w pełnej wysokości poniesionych szkód, pożyczkobiorcy—w momencie zaciągania pożyczki—nie liczyli się przeważnie z ewentualnością jej zwrotu z bieżącego dochodu gospodarstwa, lecz z należnych świadczeń wojennych, toteż spłacalność tych pożyczek—po ich przejściu przez B. G. K.—była b. słaba. Wierzytelność Banku z tego tytułu wynosiła w 1935 r. ok. zł 3 miln. (w sumie tej zawierają się również wierzytelności b. Państwowego Banku Odbudowy, Zakładu Kredytowego Miast Małopolskich oraz b. Polskiego Banku Krajowego).

Uruchomiony rozporządzeniem Ministra Skarbu z dn. 12/XII 1934 r. na podstawie art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 24/X 1934 r. o ulgach w spłacie długów posiadaczy gospodarstw wiejskich oraz rolniczych przedsiębiorstw i instytucji w bankach państwowych—Fundusz Oddłużenia Banku Gospodarstwa Krajowego przewidywał m. in. umorzenia przedwojennych pożyczek włościąskich b. Polskiego Banku Krajowego we Lwowie oraz pożyczek, udzielonych rolnikom na odbudowę zniszczonych wojennych przez b. Galicyjski Wojenny Zakład Kredytowy i b. Państwowy Bank Odbudowy. Pożyczki, ciążące na gospodarstwach o obszarze do 50 ha, zostały całkowicie umorzone z Funduszu Oddłużenia, natomiast w stosunku do gospodarstw większych Bank został upoważniony do stosowania indywidualnych—bądź częściowych, bądź całkowitych—umorzeń. Dzięki dokonanymskreśleniom wierzytelności Banku z tego tytułu wynosiły na dz. 1/I 1937 r. zł 2 132 000.

Pokrewny rodzaj wierzytelności Skarbu Państwa, również pozostający w administracji Banku Gospodarstwa Krajowego, stanowią tzw. zaliczki na świadczenia wojenne. Suma należności z tego tytułu wynosiła na dz. 1/I 1937 r. ok. zł 203 000. Zaliczki na świadczenia wojenne były to pożyczki, udzielane przez austriacki Skarb Państwa właścicielom majątków, zniszczonych na skutek działań wojennych, rekwizycyj itp., i miały za zadanie ułatwić i przyspieszyć odbudowę zniszczonych warsztatów. Zasadniczo były one niejako awansami na należną całkowitą sumę odszkodowania wojennego i wypłacane były w wysokości 50% ustalonych przez komisje szacunkowe strat wojennych. Pożyczki te były hipotekowane na nieruchomości dłużnika, w akcie zaś hipotecznym zamieszczano klauzulę zwrotu pożyczki z procentami na wypadek, gdyby dane, przedstawione przez pożyczkobiorcę, okazały się nieścisłe. Jednocześnie tzw. Centrala Krajowa dla Odbudowy Galicji pobierała od pożyczkobiorcy cesję praw do odszkodowania w wysokości udzielanej zaliczki, gdyż pożyczka miała być zasadniczo spłacona ze wspólnego austriacko-węgierskiego Skarbu w momencie, gdy parlamenty obu państw dokonały rozdziału sum, należnych tytułem odszkodowania wojennego. Pożyczkobiorcy nie tylko nie liczyli więc na zwrot pożyczek, lecz spodziewali się nawet wypłaty pozostałej części odszkodowania wojennego. Po przejściu przez Państwo Polskie w traktatach pokojowych tych wierzytelności, większość pożyczek została częściowo spłacona, częściowo zaś umorzona, a zapisy hipoteczne skreślone.

Trzecią grupę wierzytelności prywatno-prawnych Skarbu Państwa stanowią zobowiązania z tytułu udzielonych już przez Państwo Polskie pożyczek czy zwrotnych zapomóg na odbudowę warsztatów, zniszczonych wojną lub klęskami żywiołowymi. Należności te wykazywały również słabą spłacalność, bowiem pożyczki te, zaciągane w okresie dużych strat, poniesionych przez gospodarstwa, z trudem mogły być spłacane z bieżących dochodów, zmniejszonych ostatnio na skutek kryzysu.

Słaba spłacalność wyżej omówionych rodzajów należności oraz rolniczy ich charakter—nasuwały więc konieczność zastosowania, w ramach istniejącego ustawodawstwa oddłużeniowego, ulg w spłacie oraz ustalenia warunków dla ostatecznej likwidacji tych wierzytelności.

Na mocy więc wyżej wspomnianego rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 23/V 1936 r. Minister Skarbu wydał ostatnio zarządzenie, precyzujące rodzaj i wysokość ulg, z których korzystać będą rolnicy w zakresie spłaty ciążących na nich wierzytelności prywatno-prawnych Skarbu Państwa.

Na mocy tego zarządzenia spłatę wierzytelności Skarbu Państwa, przejętych po b. państwach zaborczych na podstawie traktatów pokoju, jak również należności, powstałych na skutek udzielenia przez Państwo Polskie pożyczek i zapomóg na odbudowę budynków, zniszczo-

nych lub uszkodzonych przez działania wojenne lub klęski żywiołowe, można rozłożyć na raty półroczne, płatne w dniach: 1/IV i 1/X każdego roku, oprocentowanie zaś tych należności uległo obniżeniu do 3% rocznie, płatnych półrocznie z góry.

Spłata kapitału może być rozłożona na okres do 14 lat—z tym, że rata półroczna musi wynosić co najmniej zł 25. Płatność pierwszej raty przypadać będzie w najbliższym półroczu kalendarzowym, licząc od dnia ostatecznego ustalenia sumy należności, może jednak być odroczone do dn. 1/X 1938 r.

Przedterminowa spłata gotówkowa całości lub części należności, jeżeli będzie dokonana przez dłużnika w terminie do dn. 31/XII 1939 r., umarzać będzie 120% wpłaconej sumy. Jeżeli jednak dług został już, w myśl omawianego zarządzenia, rozłożony na raty, można będzie wpłacać przedterminowo co najmniej sumę równą półrocznej racie, przy czym nieuiszczone raty ulegną wówczas równomiernemu zmniejszeniu. Wynika z tego więc, że nie jest dopuszczalne zarachowanie wpłaconej kwoty tylko na poczet najbliższych rat.

Zarządzenie przewiduje umorzenie odsetek zaległych do dn. 1/VI 1935 r. oraz wszelkich należności ubocznych—od wierzytelności, powstałych z tytułu udzielonej właścicielom gospodarstw wiejskich przez b. państwa zaborcze i b. władze okupacyjne pomocy rolnej bądź też w formie zaliczek na świadczenia wojenne, bądź pożyczek, bądź też sprzedaży inwentarzy, narzędzi rolniczych itp., oraz od wierzytelności, powstałych na skutek udzielenia tym rolnikom przez Państwo Polskie pożyczek lub zapomóg na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych lub klęsk żywiołowych.

Zarządzenie przewiduje ponadto umorzenie niektórych wierzytelności.

Mianowicie, ulegają całkowitemu umorzeniu te z zobowiązań właścicieli gospodarstw wiejskich, powstałych na skutek udzielenia im pomocy rolnej przez b. państwa zaborcze i b. władze okupacyjne, które po ich ulgowym przerachowaniu wynoszą w niespłaconej części długu kapitałowego mniej niż zł 500.

Dalej, ulegają całkowitemu umorzeniu należności z tytułu udzielonych przez Państwo Polskie—w wysokości pierwotnej nie przekraczającej zł 1 000—pożyczek i zapomóg na odbudowę budynków, zniszczonych lub uszkodzonych wskutek działań wojennych lub klęsk żywiołowych.

Również całkowicie umorzone będą należności, powstałe z tytułu udzielonych przez b. Państwo Austriackie pożyczek z racji klęsk żywiołowych.

Wreszcie, ulegną całkowitemu umorzeniu wierzytelności Skarbu Państwa z tytułu zaległych rent, ciążących na osadach, zlikwidowanych na mocy ustawy z dn. 15/VII 1920 r. o likwidacji majątków prywatnych w wykonaniu traktatu pokoju, podpisanego w Wersalu dn. 28/VI 1919 r., i na osadach, zbytych następnie na mocy ustawy z dn. 28/VII 1922 r., przy czym ulegają umorzeniu tylko te zaległości w rentach, które powstały w czasie przed przejściem tych rent przez Skarb Państwa. Ustawa z dn. 15/VII 1920 r. przewidywała likwidację majątków niemieckich na mocy uprawnień, przyznanych Polsce Traktatem Wersalskim. Powołane do tego celu: Główny Komitet Likwidacyjny i komitety likwidacyjne w Warszawie i Poznaniu przeprowadziły likwidację bądź przez spowodowanie zbycia majątku przez właściciela w drodze dobrowolnej umowy, bądź przez przejęcie majątku na rzecz Państwa, bądź w drodze sprzedaży przymusowej. W wypadku likwidacji niemieckich osad rentowych nowonabywca przejmował na siebie spłatę renty, prawa wierzyciela przechodziły zaś na Skarb Państwa. Ustawa z dn. 28/VII 1922 r. reguluje kwestię zbycia lub zamiany nieruchomości majątków, które przeszły lub przejdą na rzecz Państwa w myśl ustawy z dn. 15/VII 1920 r., upoważniając Prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego, w porozumieniu z właściwymi Ministrami i Prezsem Głównego Urzędu Ziemińskiego, do zbycia lub zamiany, za zgodą Rady Ministrów, nieruchomości majątków, które przeszły na własność Skarbu Państwa w wyniku likwidacji.

Poza wyżej omówionymi ulgami i umorzeniami—Minister Skarbu, na mocy udzielonego mu upoważnienia Rady Ministrów, może ponadto w odniesieniu do posiadających charakter długów rolniczych wierzytelności Skarbu Państwa, przejętych po b. państwach zaborczych na mocy traktatów pokoju—stosować indywidualne obniżki przerachowania w granicach 5% sumy, obliczonej według skali, zamieszczonej w § 2 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 14/V 1924 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 30, poz. 213) oraz może umarzać zaległe odsetki od tych wierzytelności.

H. O.

ZMIANA NORM PRZEMIAŁOWYCH.—W wyniku uchwał Komitetu Ekonomicznego Ministrów z dn. 15/VII 1937 r. w sprawie ustalenia wytycznych nowych zasad polityki zbożowej na rok gosp. 1937/38 m. in. zostało wydane (ogłoszone w „Dz. Ust. R. P.” Nr 57, poz. 456) rozporządzenie z dn. 23/VII 1937 r. Ministra Spraw Wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu, Rolnictwa i Ref. Roln. oraz Skarbu, o przemiale pszenicy i żyta oraz o wypieku pieczywa.

W myśl tego rozporządzenia przemiał pszenicy nie podlega żadnym ograniczeniom, a przemiał żyta jest dozwolony tylko na mąkę następujących gatunków: 0÷50%, 0÷65%, 50÷65% i razową 0÷95%.

W związku z tym zakazane jest używanie w zakładach przemysłowych do przerobu i wszelkiego rodzaju wypieku, przeznaczonego do spożycia, mąki żytniej, nie odpowiadającej wyszczególnionym powyżej normom, a mąki pszennej—nie odpowiadającej standartom gield krajowych. Do obrotu handlowego na giełdach dopuszczone będą następujące gatunki mąki pszennej: 0÷30%, 0÷50%, 0÷65%, 0÷95% i poślednie 30÷65%, 50÷65%, 65÷70 oraz pastewne od 70% wwyż. Mąka żytnia gatunku 0÷50% może być używana przez zakłady przemysłowe wyłącznie do wypieku pieczywa mieszanego. W zakładach przemysłowych może być wytwarzane pieczywo bądź jednogatunkowe (pszenno względnie żytnie), bądź też mieszane (pszenno-żytnie). Pieczywo, poza bułkami, należy oznaczać nazwą mąki, z której zostało wypieczone (np. chleb żytni pyłkowy 65%, chleb pszenno-żytni), przy czym jest dopuszczane—o ile chodzi o pieczywo pszenne i pszenno-żytnie—poza wymienionym oznaczeniem—umieszczanie nazw specjalnych, np. chleb nałęczowski, pomorski, zakopiański itp. Wprowadzenie tego rodzaju oznaczeń orientuje konsumentów przy nabywaniu pieczywa i uniemożliwi poszczególnym zakładom piekarskim produkowanie pieczywa z innych gatunków mąki aniżeli te, jakie zostaną uwidocznione na pieczywie.

Należy nadmienić, że przemiał żyta dla potrzeb, wskazanych przez władze wojskowe, oraz dla celów eksportowych nie podlega żadnym ograniczeniom.

Do kontroli nad przestrzeganiem przepisów omawianego rozporządzenia są powołane powiatowe władze administracji ogólnej. Władze te mają prawo żądać wyjaśnień od osób i zakładów, wykonujących przemiał żyta dla celów przemysłowych, handlujących mąką żytnią, przerabiających w celach przemysłowych mąkę żytnią na pieczywo i artykuły spożywcze, oraz posiadających na składzie mąkę żytnią i inne artykuły spożywcze, wyrabiane z mąki żytniej. Poza tym powiatowe władze administracji ogólnej mają prawo wstępu w obecności właściciela zakładu lub upoważnionego przez niego zastępcy do lokali przemysłowych, handlowych, składów i zakładów, zajmujących się przemiałem żyta, handlem i przerobem mąki żytniej. Wprowadzenie tej kontroli daje rękojmię, że przepisy, dotyczące norm przemiałowych żyta będą należycie przestrzegane przez zainteresowanych, a jednocześnie wszelkiego rodzaju uchybienia będą mogły być od razu ujawnione.

O ile chodzi o znakowanie worków z mąką, to winny być one zaopatrzone plombą i etykietą, zawierającą nazwę młyna, gatunku mąki z określeniem procentowości przemiału. W wypadkach, gdy mąka żytnia ma służyć dla specjalnych celów, tj. wojskowych i eksportowych, należy uwidoczniać na etykiecie jej przeznaczenie.

Następnie rozporządzenie podaje sankcje karne, jakimi będą karani niestosujący się do jego przepisów.

Przepisy omawianego rozporządzenia weszły w życie z dniem 1/VIII 1937 r. Jednocześnie przestały obowiązywać przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dn. 20/I 1936 r. o przemiale pszenicy i żyta („Dz. Ust. R. P.” Nr 6, poz. 63).

Należy zaznaczyć, że wprowadzenie w życie przepisów omówionego rozporządzenia zmierza w pierwszym rzędzie do zapewnienia rolnictwu dużej ilości otrąb z uwagi na możliwość niedoboru innych pasz, spowodowanego panującą w niektórych województwach długotrwałą suszą.

H. H.

BEZCŁOWY WYWÓZ GRZYBÓW, KONSERW RYBNYCH I OGÓRKÓW.—W „Monitorze Polskim” Nr 167, poz. 280 zostało ogłoszone obwieszczenie Ministra Przemysłu i Handlu z dn. 20/VII 1937 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Skarbu oraz Rolnictwa i Ref. Roln., o trybie postępowania przy wydawaniu zaświadczeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu na wolny od cła wywóz grzybów jadalnych: suszonych, solonych i marynowanych, konserw rybnych i ogórków. W myśl tego obwieszczenia wymienione zaświadczenia będą wydawane firmom, wpisanym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu do rejestru eksporterów wymienionych towarów, na transporty, które

odpowiadają przepisom standaryzacyjno-technicznym, ustalonym przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Ref. Roln.

Do rejestru eksporterów mogą być wciągnięte zarówno firmy przemysłowe, jak i handlowe. Firmy przemysłowe, ubiegające się o wpisanie do rejestru, powinny posiadać świadectwa przemysłowe I÷VI kat. przemysłowej, a firmy, trudniące się wyłącznie suszeniem grzybów—VII kat. przem., oraz prowadzić księgi handlowe, chociaż nie byłyby kupcami rejestrowymi; spółdzielnie powinny złożyć zaświadczenie o należeniu do związku rewizyjnego spółdzielni. Poza tym firmy te muszą posiadać odpowiednio urządzone wytwórnie oraz prawnie zarejestrowany znak towarowy lub znak taki zgłoszony w Urzędzie Patentowym R. P. Podanie wraz z załącznikami (opinia właściwej izby przemysłowo-handlowej o kwalifikacjach eksportowych firmy, poświadczenie inspektora standaryzacyjnego o posiadaniu odpowiednio urządzonej wytwórni i deklaracja, zobowiązująca firmę do przestrzegania przepisów, dotyczących urządzenia wytwórni, surowca, puszek, przerobu i opakowania, oraz do poddania się przewidzianej kontroli w zakresie obowiązujących przepisów standaryzacyjno-technicznych i stosowania się do innych zarządzeń w zakresie eksportu) o zamieszczenie w rejestrze eksporterów należy składać za pośrednictwem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. do Ministerstwa Przemysłu i Handlu.

Natomiast firmy handlowe, które ubiegają się o wpisanie do rejestru, powinny posiadać świadectwa przemysłowe I÷II kat. handlowej, a firmy, zajmujące się wyłącznie handlem grzybami suszonymi—III kat. Droga składania podań przez firmy handlowe jest taka sama jak przez firmy przemysłowe. Do podania firmy handlowe powinny załączyć: opinię właściwej izby przemysłowo-handlowej, wydaną w porozumieniu z izbą rolniczą, o kwalifikacjach eksportowych firmy oraz deklarację, zobowiązującą firmę do przestrzegania przepisów standaryzacyjno-technicznych, poddania się kontroli w zakresie tych przepisów i stosowania się do innych przepisów w zakresie eksportu.

O wpisaniu do rejestru Ministerstwo Przemysłu i Handlu zawiadamia firmę i Związek Izb Przemysłowo-Handlowych R. P.

Do czuwania nad przestrzeganiem przepisów standaryzacyjno-technicznych w odniesieniu do grzybów jadalnych: suszonych, solonych i marynowanych oraz konserw rybnych i ogórków, eksportowanych za granicę, jest powołany inspektorat standaryzacyjny Związku Izb Przemysłowo-Handlowych R. P. Następnie, omawiane obwieszczenie podaje sposób powoływania inspektorów oraz ustalenia zasad wykonywania czynności nadzorczych. Kontrola eksportowanych towarów odbywa się zasadniczo w czasie produkcji w wytwórni względnie w suzarni lub składzie, jak również i na stacjach nadawczych bądź granicznych składach portowych itp.

Zaświadczenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu, uprawniające do bezcłowego wywozu grzybów w stanie przetworzonym, konserw rybnych i ogórków, są wydawane za pośrednictwem Związku Izb Przemysłowo-Handlowych na podstawie opinii inspektoratu standaryzacyjnego. Wydawanie zaświadczeń może być uzależnione od spełnienia dodatkowych zarządzeń Ministerstwa Przemysłu i Handlu w zakresie eksportu. Opłaty, pobierane przy wydawaniu zaświadczeń, są ustalane przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Ref. Roln.

Omówione obwieszczenie weszło w życie z dniem 24/VII 1937 r.

Należy nadmienić, że wprowadzenie bezcłowego wywozu grzybów, konserw rybnych i ogórków, opartego na ustalonych wymaganiach w stosunku do eksporterów, oraz ustanowienie kontroli importowanego towaru przyczyni się do unormowania tej gałęzi eksportu. Dotychczas nie wszystkie firmy eksportowe wywiązywały się należycie z przyjętych na siebie zobowiązań wobec odbiorców zagranicznych, co wpływało ujemnie na opinię krajów odbiorczych o jakości eksportowanych przez nas tego rodzaju towarów. Zachodziły nawet wypadki, że eksporterzy przedstawiali inne próbki towarów przy zamówieniu, a dostarczali towar o gorszej jakości. Przez unormowanie tej gałęzi eksportu możemy spodziewać się, że teraz podobne wypadki nie będą miały miejsca

H. H.

HANDEL

HANDEL ZAGRANICZNY

BEZCŁOWY WYWÓZ GRZYBÓW, KONSERW RYBNYCH I OGÓRKÓW — p. wyżej.

HANDEL WEWNĘTRZNY

RUCH CEN W CZERWCU 1937 R.—Obroty handlowe w czerwcu b. r. utrzymały się mniej więcej na poziomie poprzedniego

miesiąca i były—podobnie jak i w poprzednich miesiącach I półrocza b. r.—wyższe od zeszlencowych. W porównaniu z majem nastąpił pewien spadek obrotów w branży włókienniczo-odzieżowej, wzrost zaś—w dziale artykułów budowlanych i niektórych innych. Płynność rynku pieniężno-kredytowego, łatwość krótkoterminowego finansowania obrotów—sprzyjała ich rozwojowi w całym I półroczu b. r.

Wzrost obrotów handlowych w b. r. znajdował impuls zarówno od strony inwestycyj jak i od strony spożycia. Spożycie w I półroczu b. r. uległo dalszemu zwiększeniu—tak wśród ludności miejskiej, jak

i wśród ludności wiejskiej. Spożycie miasta wzrosło na skutek zwykłego stanu zatrudnienia (a mimo pewnego spadku płac realnych) oraz na skutek zwiększonych dochodów mieszczaństwa z rzemiosła i handlu. Spożycie wsi zwiększyło się na skutek większych wpływów pieniężnych rolnictwa—dzięki wyższym cenom zbóż, a w drobnym stopniu i artykułów hodowlanych. W zakresie inwestycji impuls dla obrotów szedł głównie od strony inwestycji publicznych, a wśród inwestycji pozostałych przeważały inwestycje budowlane nad maszynowymi, w zakresie, wreszcie, tych ostatnich—inwestycje rolnicze nad przemysłowymi.

Liczby, charakteryzujące do pewnego stopnia zmiany w obrotach gospodarczych, kształtowały się w czerwcu następująco (z usunięciem sezonowości): suma weksli wystawionych (która, oczywiście, obejmuje i weksle finansowe, a poza tym waha się zależnie od stosunku transakcji gotówkowych lub w otwartym kredycie do transakcji wekslowych)—po spadku w maju—wzrosła bardzo silnie w czerwcu—o zł 86 miln. do zł 420 miln., była jednak niższa niż w czerwcu ub. r. (zł 494 miln.); naładunek kolejowy miał w czerwcu wskaźnik także wyższy niż w maju, mianowicie 97·0 wobec 85·5 (1928 r.=100); wpływy z opłat stemplowych wyniosły w II kwartale b. r. zł 23·3 miln., gdy w I kwartale b. r. tylko zł 21·4 miln. i w II kwartale ub. r. tylko zł 20·0 miln.

Ceny w czerwcu nie wykazały większych zmian i przeważała tendencja stabilizacyjna. Ceny hurtowe po 2 miesiącach lekkiej niżki w czerwcu zwykowały, ale bardzo nieznacznie—tak, że nie osiągnęły najwyższego w b. r. poziomu z marca. Ceny detaliczne, które w maju już zwiększyły się, w czerwcu znowu zmniejszały. Ruch cen w ciągu I półrocza b. r. Instytut Badania Koniunktur Gospodarczych i Cen charakteryzuje następująco: „Na rynku cen, po dość silnej tendencji zwykowej na początku roku, nastąpiło uspokojenie. Ruch cen w Polsce był niemal całkowicie wyznaczony przez zmiany, zachodzące na rynkach światowych. Bódcze autonomiczne, które zazwyczaj w okresie ożywienia pochodzą głównie od czynników pieniężnych, nie grały niemal żadnej roli. Rozmiary zwykły cen były mniej więcej takie same jak w większości krajów europejskich—z tą różnicą, że w Polsce produkcja wzrastała silniej niż ceny, gdy w Europie ruch tych wielkości był raczej odwrotny. Słabszy niż produkcja wzrost cen jest zjawiskiem dodatnim, ponieważ pozwala zakładać, że wzrost kosztów nie był tak silny jak wzrost ożywienia, co pozostawia marżę dla dalszego rozwoju tegoż ożywienia”.

Ruch wskaźników cen hurtowych przedstawia następujące zestawienie (na podstawie danych Instytutu Badania Koniunktur oraz Gł. Urz. Stat.):

Wskaźnik ogólny Artykuły rolne kraj. Artykuły przemysł.

		Wskaźnik ogólny	Artykuły rolne kraj.	Artykuły przemysł.
Czerwiec	1929	96·7	93·3	98·6
"	1930	85·3	76·5	90·4
"	1931	76·5	72·2	77·4
"	1932	67·6	64·4	67·0
"	1933	60·1	55·1	60·8
"	1934	55·8	46·4	59·8
"	1935	52·5	43·0	56·5
"	1936	53·9	45·9	56·5
"	1937	60·3	55·4	61·2

		Artykuły rolne: sprzedawane przez rolników		Artykuły przemysłowe: surowce półfabrykaty wyroby gotowe		
Czerwiec	1936	39·4	52·6	55·0	55·2	59·0
Styczeń	1937	44·5	56·6	64·7	59·1	60·6
Luty	"	48·5	58·7	65·5	59·8	60·8
Marzec	"	50·0	59·3	66·1	60·5	61·1
Kwiecień	"	49·5	58·4	66·6	59·7	61·1
Maj	"	49·6	58·6	64·8	59·5	61·0
Czerwiec	"	51·9	58·9	64·0	59·5	60·9

Czerwiec	1935	35·8	50·8	54·0	54·9	60·7
"	1934	35·7	57·2	58·5	58·4	63·8

Ceny hurtowe po spadku w kwietniu o 0·8% i w maju o 0·3% w czerwcu wzrosły o 0·7%. Wzrost cen w czerwcu spowodowany został tylko zwykłą ceną artykułów rolnych, które nawet już w maju wykazały nieznaczny zwyk. Ceny natomiast artykułów przemysłowych od kwietnia stale spadają i także w czerwcu zmniejszały.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych (łącznie z kolonialnymi oraz innymi, objętymi grupą ogólną żywności i używek)—to zmiany we wskaźnikach poszczególnych pozycji przedstawiały się następująco (wskaźniki: 1928 r.=100):

		Kwiecień 1937	Maj 1937	Czerwiec	
				1937	1936
Ziemiopłody	. . .	54·2	55·8	61·6	40·0
Mąka i kasza	. . .	56·7	57·5	60·2	39·7
Zwierzęta rzeźne	. . .	43·7	41·9	42·3	40·6

Mięso i słonina	. . .	47·8	47·6	46·0	46·6
Nabiał	47·6	47·0	43·8	35·8
Cukier, spirytus, piwo	. . .	71·3	71·3	71·3	71·7
Towary kolonialne	. . .	74·4	72·6	73·6	76·6
Tytoń	96·8	96·8	96·8	96·8
Sól	91·8	91·8	91·8	100·9

Ceny artykułów rolnych, zwykujące bez przerwy od sierpnia ub. r., a więc od początku roku gospodarczego, w kwietniu przejściowo obniżyły się (o 1·3%), ale już w maju wykazały znowu zwyk, co prawda minimalną, bo o 0·2%, a w czerwcu podniosły się silniej, bo o 2·6%. Wzrost w miesiącu sprawozdawczym wykazały tylko ceny artykułów roślinnych, podczas gdy ceny artykułów hodowlanych, które częściowo obniżyły się w kwietniu, a w maju spadły we wszystkich grupach—w czerwcu też w większości zmniejszały. Ceny zbóż zwykowały w czerwcu dość silnie, zwłaszcza poważnie ceny żyta i owsa. Za cenami zbóż poszły ceny przetworów. Ceny żywności wykazały zwyk—zarówno jeśli chodzi o bydło rogace, jak i o trzodę chlewną. Natomiast ceny mięsa i przetworów oraz nabiału spadły. Co się tyczy nabiału, to podkreślić należy, że obok spadku cen mleka i masła nastąpiła poważna zwyka cen jaj, których sytuacja wywozowa była bardzo dobra.

W grupie cen artykułów przemysłowych niżka w czerwcu wyniosła 4·9%. Zmiany cen, jakie nastąpiły w poszczególnych działach towarowych, ustalić można z następującego zestawienia (wskaźniki przy podstawie: 1928 r.=100):

		Kwiecień 1937	Maj 1937	Czerwiec	
				1937	1936
Drewno surowe	73·6	69·9	67·5	47·8
" obrobione	56·1	55·2	55·7	42·2
Surowce włókniste	46·4	45·0	44·1	39·6
Przędza	54·6	54·6	54·5	50·2
Tkaniny	58·8	58·7	58·5	55·7
Paliwo mineralne	77·3	77·4	77·8	77·3
Oleje mineralne	80·4	80·4	80·4	84·1
Złom i ruda żelazna	91·7	88·9	88·9	60·0
Żelazo	70·9	70·9	70·9	70·9
Metale nieżelazne	58·8	59·1	57·3	49·0
Skóry surowe	49·9	45·1	40·8	38·3
" wyprawione	51·1	51·4	51·4	43·7
Odzież i obuwie	48·5	48·5	48·8	47·5
Chemikalia	72·2	71·8	71·5	68·0
Mydło	74·5	72·9	72·9	73·7
Nawozy sztuczne	69·2	69·7	69·9	69·1
Materiały budowlane mineralne	48·6	48·6	48·5	45·5
Papier	55·8	55·8	55·8	55·8
Urządzenia domowe (meble, naczn., żarówki)	69·3	69·1	69·1	68·7
Maszyny i narzędzia rolnicze	64·8	64·9	64·9	62·8
Maszyny, narzędzia i inne wyroby dla przemysłu	75·1	75·1	75·1	75·1

W grupie drzewnej—przy pogorszonej sytuacji zarówno zbytu krajowego, jak i wywozu za granicę—ceny w czerwcu zmniejszały—lecz tylko drewna surowego, gdyż ceny drewna obrobionego w czerwcu w niektórych gatunkach podniosły się.

W grupie włókienniczej przeważała stabilizacja cen. Zmiany cen nastąpiły głównie w zakresie surowców. Tutaj ruch cen kształtował się następująco: ceny wełny pozostały bez zmiany, zmniejszały zaś ceny bawełny, juty, a także i lnu.

Ceny paliwa (przy zwiększonym zbyciu krajowym węgla i przy zmniejszonym nieco przerobieniu ropy) pozostały w czerwcu—jeśli chodzi o węgiel—w dalszym ciągu niezmiennie, jeśli zaś chodzi o ropę—znowu nieznacznie zwykowały.

W grupie metali—przy pewnej poprawie zbytu krajowego, ale spadku eksportu—ceny żelaza pozostały jeszcze niezmiennie, ceny zaś innych metali, jak: cynku, ołowiu i miedzi, zmniejszały—zgodnie z tendencją rynków światowych.

W grupie „różnych” artykułów przemysłowych—ceny skór surowych w dalszym ciągu w czerwcu zmniejszały, natomiast ceny skór wyprawionych pozostały na ogół ustabilizowane; ceny artykułów budowlanych mineralnych, których zbył wobec nieco osłabionego w b. r. ruchu budowlanego nie przybrał bardzo dużych rozmiarów, na ogół utrzymywały się bez zmiany, przy czym w dalszym ciągu nieznacznie zmniejszały ceny cegły; ceny produktów naftowych—przy zwiększonym nieco zbyciu—pozostały bez zmiany; ceny nawozów sztucznych, których zbył w czerwcu osłabił, zmieniły się jedynie w zakresie nawozów potasowych, które znowu nieco podrożały; ceny chemikalijskie bardzo nieznacznie zmniejszały; niezmiennie w dalszym ciągu pozostały ceny papieru oraz ceny mydła.

W okresie rocznym—od czerwca 1936 r. do czerwca 1937 r.—ceny hurtowe podniosły się o 11·9%. Ceny artykułów rolnych wzrosły silniej—o 20·7%, ceny zaś artykułów przemysłowych—znacznie

słabiej, bo o 8·3%, czyli można powiedzieć, że „nożyce cen” dość poważnie zemknęły się.

Jeśli chodzi o ceny artykułów rolnych, to nastąpiła w ciągu omawianego okresu rocznego, obejmującego II półrocze ub. r. i I półrocze b. r., znaczna poprawa przede wszystkim cen produktów roślinnych, natomiast w zakresie artykułów hodowlanych nastąpiła zwiększa cen stosunkowo słabsza. Mianowicie, ceny ziemiopłodów podniosły się aż o 54·0%, a ceny przetworów o 51·6%; jednocześnie ceny bydła i trzody zwiększyły zaledwie o 4·2%, ceny mięsa i przetworów obniżyły się o 1·3%, a tylko ceny nabiału wzrosły silniej, bo o 22·3%.

Jeśli chodzi o ceny artykułów przemysłowych, to zwiększa ich nie objęła w okresie rocznym czerwiec 1936—czerwiec 1937 wszystkich grup i poza tym ujawniła się w stopniu bardzo nierównomiernym; pewna ilość grup wykazała w ciągu tego okresu stałość poziomu, a w dwóch grupach nastąpiła nawet zmniejsza cen. W grupach surowcowych nastąpił najsilniejszy wzrost cen: ceny drewna surowego podniosły się aż o 41·2%, ceny złomu i rudy—aż o 48·2%, ceny skór surowych—tylko o 6·5%, ceny surowców włókienniczych—o 11·3%, wreszcie, ceny paliwa mineralnego pozostały prawie bez zmiany (wzrost o 0·6%). W grupach półfabrykatów zmiany cen w okresie rocznym były na ogół mniejsze: ceny drewna obrabionego wzrosły o 32·0%, ceny skór wyprawionych—o 17·6%, ceny przędzy—o 8·5%, ceny żelaza pozostały bez zmiany, a ceny olejów mineralnych spadły o 4·4% (znizka cen benzyn); poza tym ceny innych metali poza żelazem wzrosły o 17·0% (wzrost cen cynku i ołowiu, zwłaszcza zaś silny miedzi), ceny chemikaliów—o 5·2% (terpentyny medycznej itp.), nawozów sztucznych—o 1·2% (tomasyny—przy stabilizacji cen innych) oraz materiałów budowlanych—o 6·6% (wzrost cen cegły, wapna, a zwłaszcza cementu); ceny papieru pozostały bez zmiany. W grupie wyrobów gotowych o charakterze bezpośredniej konsumpcji nastąpił między innymi wzrost cen tkanin (o 5·0%), odzieży i obuwia (o 8·8%), natomiast spadek cen mydła (o 1·1%).

Sumując zmiany cen w okresie od czerwca 1936 r. do czerwca 1937 r. według zasadniczych grup, otrzymujemy—w zakresie cen przemysłowych—następujące wyniki: ceny surowców wzrosły o 18·2%, ceny półfabrykatów—w znacznie mniejszym stopniu—bo o 7·8%, a ceny wyrobów gotowych—zaledwie o 3·2%. Jeśli chodzi jednak o wyroby gotowe, to artykuły konsumcyjne wykazały silniejszą zwiększa cen—o 4·1%, podczas gdy bez zmiany pozostały ceny wyrobów dla produkcji przemysłowej, a ceny wyrobów dla produkcji rolnej wzrosły tylko o 3·3%. Wzrost cen surowców i półfabrykatów prawie nie dotknął artykułów skartelizowanych, które zwiększyły minimalnie (o 0·1%), ujawnił się natomiast silnie w grupie artykułów, uzależnionych od zagranicy—o 21·7%, oraz w grupie „pozostałych” surowców i półfabrykatów—o 15·7%.

W odniesieniu do cen artykułów rolnych stwierdzamy następujące zmiany w okresie od czerwca 1936 r. do czerwca 1937 r.: ceny artykułów, sprzedawanych bezpośrednio przez rolników, (ziemiopłody, zwierzęta, nabiał) wzrosły o 31·7%, a ceny przetworów (przetwory zbożowe, mięso i tłuszcze, cukier, spirytus i piwo) podniosły się o 12·0%. Korzystnie wypadła zestawienie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, (wzrost o 31·7%) z ruchem cen artykułów żywności i używek, nabywanych przez spożywców (nabiał, przetwory roślinne i zwierzęce, towary kolonialne, tytoń, sól), które wzrosły tylko o 8·7%. Jeszcze korzystniej przedstawia się porównanie ruchu cen artykułów, sprzedawanych przez rolnika, z ruchem cen artykułów, nabywanych przez rolnika (maszyny i narzędzia, nawozy, materiały budowlane, drewno, żelazo, skóry, towary kolonialne, cukier, sól, spirytus, piwo, tytoń, węgiel, nafta, mydło, tkaniny, obuwie, meble i naczynia): pierwsze podniosły się o 31·7%, drugie—zaledwie o 3·7%.

Ceny detaliczne w maju zwiększyły o 1·7%, podczas gdy ceny hurtowe miały jeszcze drobny spadek (o 0·3%); w czerwcu—natomiast—gdy ceny hurtowe nieznacznie zwiększają (o 0·7%), ceny detaliczne wykazują spadek—o 2·0%. Ceny artykułów przemysłowych w czerwcu pozostały niezmiennione, spadły natomiast nieznacznie ceny artykułów kolonialnych, a głównie ceny artykułów rolnych. Mianowicie, ceny artykułów roślinnych skurczyły się o 3·3% (spadek cen mąki i pieczywa oraz strączkowych i warzyw, a wzrost cen ziemniaków), a ceny artykułów hodowlanych obniżyły się o 4·8% (spadek cen mleka i masła, przy prawie stabilizacji cen mięsa i przetworów oraz silnej zwiększa cen jaj).

W okresie rocznym czerwiec 1936—czerwiec 1937 ceny detaliczne wzrosły o 5·9%, przy czym ceny artykułów pochodzenia roślinnego podniosły się o 20·0%, artykułów pochodzenia zwierzęcego—o 4·5% (głównie masło oraz jaja), artykułów kolonialnych—o 9·6% i artykułów przemysłowych—tylko o 2·4% (wzrost cen materiałów włókienniczych oraz konfekcji).

Koszty utrzymania (w Warszawie) wykazały w czerwcu wzrost—jeśli chodzi o koszty utrzymania rodzin robotniczych (o 0·8%), koszty zaś utrzymania rodzin pracowników umysłowych spadły (o 1·3%). W pierwszym wypadku koszty żywności zwiększyły, w drugim—spadły.

W okresie rocznym czerwiec 1936—czerwiec 1937 koszty utrzymania rodzin robotniczych zwiększyły się o 7·6%, koszty zaś utrzymania ro-

dzin pracowników umysłowych—tylko o 3·2%. Decydującą rolę odegrał wzrost kosztów żywności, a niewielką tylko—wzrost kosztów odzieży i obuwia; koszty opalowo-oświetleniowe i „inne” dla pracowników umysłowych obniżyły się, a higieny i zdrowia nieco wzrosły.

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE

ZBOŻA I PRZETWORY

— Ruch cen zbóż w okresie 19 ÷ 31/VII 1937 r. kształtował się następująco (w zł za 100 kg):

	19 ÷ 24/VII	26 ÷ 31/VII	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenica			
Warszawa	28'00	28'22½	+ 8'0
Poznań	26'37½	26'67½	+ 1'1
Lwów	24'56	25'16	+ 2'4
Średnia	26'31	26'68	+ 3'8
Ż y t o			
Warszawa	21'72½	22'84½	+ 5'1
Poznań	19'60	20'90	+ 6'6
Lwów	21'37½	21'69	+ 1'5
Średnia	20'90	21'81	+ 4'4
O w i e s			
Warszawa	27'00	27'41	+ 1'6
Poznań	24'37½	19'88	-18'4
Lwów	—	—	—
Średnia	25'69	23'64	—
Jęczmień browarowy			
Warszawa	21'75	21'25	- 2'3
Poznań	—	—	—
Lwów	—	—	—
Średnia	21'75	21'25	—
Jęczmień zwykły			
Warszawa	22'45	20'75	- 7'5
Poznań	—	—	—
Lwów	19'87½	—	—
Średnia	21'16	20'75	—

— Na rynku zbóż i przetworów w okresie sprawozdawczym (od 26 do 31 lipca) panowała tendencja spokojna. Zniżkę notowań na giełdzie warszawskiej wykazał jedynie jęczmień stary 673 ÷ 678 grł (zł 1·00), 649 grł (zł 0·50) i 620·5 grł (zł 1·00)—wszystko na 100 kg. Zwiększyły natomiast (w zł na 100 kg): owa standarty owa—o 0·50, mąka żytnia wyciągowa I gat. 0 ÷ 70% i razowa 0 ÷ 95% oraz otręby żytnie z przemiału 0 ÷ 70%—o 1·00, i otręby pszenne grube, średnie i mialkie z przemiału standardowego—o 0·50. Na giełdzie poznańskiej zwykły wykazały (analogicznie): pszenica—1·00, żyto nowe—2·25, wszystkie gatunki mąki pszennej—0·25, otręby pszenne grube i średnie z przemiału standardowego i otręby żytnie—1·25 oraz otręby jęczmienne—0·75.

Ogólny obrót na giełdzie warszawskiej w okresie sprawozdawczym wyniósł 5 595 t, w tym 1 830 t żyta (dla okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, odpowiednie liczby wynosiły: 3 235 i 995).

Warszawa.—Ceny hurtowe według ceduły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa ładunek wagon (w nawiasach podane są notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica jednolita 7·48 grł 28·00 ÷ 28·50, —zbierana 7·37 grł 27·50 ÷ 28·00, żyto I standard 6·93 grł 23·00 ÷ 23·50, —II standard 6·81 grł bez notowań, jęczmień browarny 6·78 ÷ 6·84 grł bez obrotów, —o wadze 673 ÷ 678 grł stary 21·00 ÷ 21·50 (22·00 ÷ 22·50), —nowy 19·50 ÷ 20·00, —o wadze 649 grł stary 21·00 ÷ 21·50 (21·50 ÷ 22·00), —nowy 19·00 ÷ 19·50, —o wadze 620·5 grł stary 20·00 ÷ 20·50 (21·00 ÷ 21·50), —nowy 18·50 ÷ 19·00, owsie I standard 4·60 grł 27·50 ÷ 28·00 (27·00 ÷ 27·50), —nowy 23·50 ÷ 24·00, —eksportowy 4·78 ÷ 4·88 grł bez obrotów, —II standard 4·35 grł 27·00 ÷ 27·50 (26·50 ÷ 27·00), mąka pszena: I gat. 0 ÷ 65% 41·00 ÷ 42·00, —II gat. 65 ÷ 70% 34·00 ÷ 35·00, —II gat. A 65 ÷ 75% 32·00 ÷ 33·00, —III gat. 70 ÷ 75% 30·00 ÷ 31·00, —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna 23·00 ÷ 24·00, mąka żytnia wyciągowa: I gat. 0 ÷ 70% 32·00 ÷ 33·00 (31·00 ÷ 32·00), —o ÷ 82% bez obrotów, —razowa 0 ÷ 95% 28·00 ÷ 29·00 (27·00 ÷ 28·00), otręby pszenne grube z przemiału standardowego 17·50 ÷ 18·00 (17·00 ÷ 17·50), —średnie z przemiału standardowego 16·50 ÷ 17·00 (16·00 ÷ 16·50), —mialkie z przemiału standardowego 16·50 ÷ 17·00 (16·00 ÷ 16·50), otręby żytnie z przemiału 0 ÷ 70% 16·00 ÷ 16·50 (15·25 ÷ 15·50), —z przemiału 0 ÷ 82% bez obrotów.

Poznań.—Ceny hurtowe według cedyły urzędowej (ostatnie notowania w tygodniu)—w zł za 100 kg parytet Poznań dostawa bieżąca (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): pszenica 27·25 ÷ 27·50 (26·25 ÷ 26·50), żyto bez notowań, —nowe 21·50 ÷ 22·00 (19·25 ÷ 19·75), jęczmień 630/640 grl bez notowań, —667/676 grl bez notowań, —673/678 grl 18·50 ÷ 19·00 (bez notowań), —700/715 grl bez notowań, —700/717 grl 19·50 ÷ 20·75 (bez notowań), —browarny bez notowań, owies bez notowań, —nowy 19·25 ÷ 20·50, mąka wraz z workiem: pszenna I gat. 0 ÷ 65% 37·50 (37·25), —II gat. 55 ÷ 70% 29·00 ÷ 30·00 (28·75 ÷ 29·75), —II gat. A 65 ÷ 70% 26·50 ÷ 27·50 (26·25 ÷ 27·25), —III gat. 70 ÷ 75% 22·50 ÷ 23·50 (22·25 ÷ 23·25), —razowa 0 ÷ 95% bez notowań, —pastewna bez notowań, mąka żytnia I gat. 0 ÷ 70% 30·50 (29·50 ÷ 30·50), —0 ÷ 82% 28·50, —razowa 0 ÷ 95% 26·50, otręby pszenne grube z przemiału standartowego 18·50 ÷ 18·75 (17·25 ÷ 17·50), —średnie z przemiału standartowego 17·75 ÷ 18·00 (16·50 ÷ 16·75), otręby żytnie z przemiału standartowego 17·00 ÷ 17·50 (15·75 ÷ 16·25), otręby jęczmienne 16·25 ÷ 17·25 (15·50 ÷ 16·50).

RYNEK AKCYJNY

za okres od 26 do 30 lipca 1937 r.

Na rynku akcyjnym przeważała tendencja mocniejsza. Jedynie akcje Norblina i Haberbuscha wykazały zniżki kursu, a mianowicie: pierwsze —o zł 0·50, drugie —o zł 0·25. Zwyżkowały natomiast: Bank Polski —o zł 3·00, Warsz. Tow. Węgla i Lilpop —o zł 0·75 oraz Starachowice —o zł 1·25. Z dniem 27 lipca b. r. akcje S. A. Eksploat. Soli Potasowych notowane są bez kuponu dywidendowego za lata 1932/33, 1933/34, 1934/35 i 1935/36.

Spośród giełd prowincjonalnych giełdy krakowska i lwowska pozostawały nadal beczynne, a na giełdzie poznańskiej obracano akcjami Banku Polskiego po kursie minimalnie obniżonym (o zł 0·25) i akcja-

mi H. Cegielskiego, które zyskały zł 3·00 w porównaniu z notowaniami z poprzedniego okresu.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-uyższy	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
Bank Polski	zł 100	105·00	102·00	105·00
Warsz. Tow. Fabryk Cukru	zł 100	31·00	30·50	31·00
Warsz. Tow. Kopalń Węgla	zł 100	22·25	21·75	22·00 -22·25
Lilpop	zł 100	48·00	47·25	48·00
Norblin	zł 100			60·00
Ostrowiec	zł 50	26·25	26·25	26·25
Starachowice	zł 100	31·25	30·25	31·00 -31·25
Haberbusch i Schiele	zł 100	.	.	37·25

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje w okresie sprawozdawczym nie były notowane.

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje bez notowań.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje — w zł (maksimum i minimum; w nawiasach — notowania z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy, o ile różnią się od obecnych): Bank Polski 102·00 — 101·00 (102·25 — 102·00), H. Cegielski 25·00 — 24·00 (22·00 — 19·50).

CŁO ORAZ REGULAMENTACJA

ZNIŻKI CELNE.—W „Dz. Ust. R. P.” Nr 59/1937, poz. 467 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 22/VII 1937 r., wydane w porozumieniu z Ministrami: Przemysłu i Handlu oraz Rolnictwa i Reform Roln., w sprawie zmiany rozporządzenia z dn. 26/IV 1937 r. o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła.

Na mocy nowego rozporządzenia wprowadzone zostały do listy towarów, korzystających ze zniżek celnych, dodatkowe artykuły, jak: blacha cynowana, antracen surowy, kazeina, sprowadzana do wyrobu mas plastycznych, i wyrabiane w kraju walce hutnicze żeliwne, chociażby utwardzane.

Blacha ocynowana o grubościach poniżej 1 mm (0·32 mm, 0·28 mm i 0·26 mm) używana jest w głównej mierze przez przemysł opakowań blaszanych.

Biorąc za podstawę ostatnie ceny blachy angielskiej cif Gdańsk i Gdynia, uznano, iż obciążenie celne, wynoszące przy cła normalnym 63 ÷ 75% ad valorem, jest zbyt wygórowane. W związku ze zwykłą tendencją cen blachy krajowej — postanowiono w celu oddziaływania hamującego na ew. dalszy wzrost cen poddać rewizji dotychczasową wysokość stawek celnych i obniżyć je o 70%. Cło obniżone wyniesie w stosunku do cen blachy zagranicznej ok. 20% ad valorem.

Antracen jest jednym z podstawowych surowców, służących do produkcji sadzy gazowej wg najnowszych systemów. Produkcja antracenu w kraju jest niedostateczna i nie może pokryć zapotrzebowania rynku. Sadza, wyprodukowana z antracenu z domieszką naftaliny lub gazu ziemnego, zastępuje w zupełności sadzę aktywną amerykańską, sprowadzaną do Polski przez przemysł gumowy do lepszych wyrobów, wymagających znacznej odporności na tarcie i spoiwości, jak opony samochodowe itp.

Obecnie zamierzane jest uruchomienie wytwórczości sadzy gazowej z antracenu w Polsce. Przeszkodą dla podjęcia tej produkcji stanowiło wysokie cło normalne na antracen, wynoszące ok. 166% ad valorem; w b. silnym stopniu zwiększające koszty własne produkcji sadzy. Wprowadzenie cła zniżonego umożliwi produktowi krajowemu konkurencję z sadzą amerykańską.

Fabryki sztucznych mas plastycznych używają do swej produkcji kazeinę specjalną tzw. podpuszczkową, której wytwórczość krajowa nie pokrywa zapotrzebowania przemysłu mas plastycznych. Wytwórczość ta ma jednakże szanse szybkiego rozwoju, zwłaszcza wobec inwestycji, które zostały przedsięwzięte w szeregu mleczarni w związku z produkcją kazeiny kwaśnej — tekstylnej. Nowowprowadzona zniżka celna autonomiczna na kazeinę, obniżająca cło do wysokości cła konwencyjnego (francuskiego), do niedawna obowiązującego, ma charakter przejściowy i z chwilą odpowiedniego rozwoju krajowej produkcji będzie skasowana.

Rozporządzenie o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła z dn. 22/IV 1937 r. daje możliwość hutom sprowadzania za cłem zniżonym z zagranicy tylko niektórych walców hutniczych żeliwnych, niewyrabianych w kraju, o pewnych ściśle określonych wymiarach — natomiast z ulgi celnej nie korzystały inne również niewyrabiane w kraju walce, jak np.: walce żeliwne o wykojach utwardzonych do 270⁰ Brinella, o średnicy lub długości walca innej, niż podana we wspomnianym wyżej rozporządzeniu, oraz walce stalowe kute.

Ponieważ przy dzisiejszej wzmózonej pracy poszczególnych walcarek huty coraz częściej zmuszone są zamawiać walce za granicą, przeto, by nie podrażać kosztów produkcji żelaza walcowanego, postanowiono rozszerzyć istniejącą ulgę celną przez wprowadzenie zniżki ogólniejszej na niewyrabiane w kraju walce hutnicze żeliwne.

Rozszerzeniu uległa również zniżka celna na blachę aluminiową, przewidziana dotychczas tylko dla celów produkcji folii aluminiowej. Obecne zniżki stosowane będą do blachy, przeznaczanej do przerobu w walcowniach aluminium, a zatem nie tylko w wypadkach importu blachy, służącej do produkcji folii aluminiowej. Przerabiając blachy grubsze powyżej 0·5 mm grubości, walcownie krajowe mają możliwość wytwarzania wielu wyrobów poza folią, jak np. kapsli do butelek do mleka, piwa itp., na które rynek polski wykazuje zapotrzebowanie.

W wykazie Nr 3 rozporządzenia o zniżkach celnych i zwolnieniach od cła przewidziane było dla żużli żelaznych o zawartości żelaza powyżej 50% cło zniżone o wysokości 5% cła normalnego. Ponieważ obecnie huty zmuszone są zakupywać na rynku zagranicznym również żużle poniżej ustalonej normy, mianowicie już od 42% wwyż — przeto zaszła potrzeba zmiany tekstu zniżki przez obniżenie granicy zawartości żelaza w żużlach z 50% do 42%. Zainteresowanie hut importem żużli o zawartości Fe poniżej 50% jest wynikiem trudności zaopatrywania się w w tworzywa hutnicze, których w kraju nie posiadamy wcale, lub posiadamy w niedostatecznej ilości.

Ponadto wprowadzono zniżkę celną na niewyrabiane w kraju przyrządy, rozszerzając tekst zniżki celnej, przewidzianej dla maszyn i aparatów. Wprowadzenie tej zniżki stało się rzeczą konieczną ze względu na analogiczną rolę w urządzeniach technicznych fabryk przyrządów jak i aparatów. Niezależnie od tej zmiany powiększono wysokość procentową zniżek celnych na maszyny i aparaty do poziomu analogicznych zniżek, przewidzianych w umowie gospodarczej polsko-niemieckiej.

Rozporządzenie omawiane wchodzi w życie z dniem 9/VIII 1937 r.

INSTYTUCJE UPRAWNIONE DO WYDAWANIA ZAŚWIADCZEŃ NA WYWÓZ ZA ZWROTEM CŁA.—Jak wiadomo, zastoso-

w rozporządzeniu z dn. 25/X 1934 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 96, poz. 883), uwarunkowane jest przedłożeniem w urzędzie celnym zaświadczenia eksportowego, wydanego przez upoważnione do tego izby przemysłowo-handlowe oraz związki eksportowe. Na mocy § 5 wspomnianego rozporządzenia wykaz tego rodzaju instytucji ustala Minister Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu i ogłasza w „Monitorze Polskim”.

Zgodnie z tym postanowieniem wykaz taki był ogłoszony obwieszczeniem z dn. 30/X 1934 r. („Mon. Pol.” Nr 277, poz. 384), a następnie został uzupełniony i zmieniony obwieszczeniami: z dn. 13/IV 1935 r. („Mon. Pol.” Nr 93, poz. 126) oraz z dn. 16/VII 1935 r. („Mon. Pol.” Nr 174, poz. 208).

Obecnie—wobec konieczności dokonania ponownych zmian—wydany został nowy wykaz omawianych instytucji, uwzględniający wszystkie dotychczasowe i obecne zmiany, przy czym poprzednie obwieszczenia w tej sprawie zostały uchylone. Zgodnie z tym obecnie uprawnione są do wydawania zaświadczeń eksportowych na wywóz za zwrotem cła następujące instytucje:

<i>Instytucja uprawniona</i>	<i>Punkty § 1 rozp. z dn. 25/X 1934 r., na które rozciąga się uprawnienie do wydawania zaświadczeń eksportowych</i>
Związek Eksportowy Polskich Hut Żelaznych, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach	1, 2, 3, 4—z wyjątkiem żelaza i stali drobnowymiarowych ciągnionych; 5, 6, 7—z wyjątkiem odlewów oraz wyrobów ze stali szlachetnej obrobionych; z p. 12 drut walcowany; 15, 20—z wyjątkiem części wagonów, tendrów i parowozów obrobionych oraz kół stalowych lanych nieobrobionych i obrobionych; 22—z wyjątkiem rur kompensacyjnych.
Polski Związek Przemysłowców Metalowych w Warszawie	z p. 4 żelazo i stal drobnowymiarowe ciągnione; z p. 7 odlewy oraz wyroby ze stali szlachetnej obrobione; 8, 9, 10, 11, 12—z wyjątkiem drutu walcowanego; 13, 14, 16, 17, 18, 19; z p. 20 części wagonów, tendrów i parowozów—obrobione oraz koła stalowe lane nieobrobione i obrobione; 21; z p. 22 rury kompensacyjne; 23, 24, 25, 26 i 27.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Łodzi	
Izba Przemysłowo-Handlowa w Wilnie	28 ÷ 33
Izba Przemysłowo-Handlowa w Sosnowcu	
Zrzeszenie Eksporterów Wyrobów Włókienniczych w Bielsku Cieszyńskim	
Sekcja Eksportowa przy Związku Przemysłu Chemicznego Rzeczypospolitej Polskiej w Warszawie	34 ÷ 51
Sekcja Eksportowa przy Związku Hut Szklanych w Polsce w Warszawie	52,53
Sekcja Eksportowa Polskiego Przemysłu Ryzowego w Krakowie	55

W porównaniu z dotychczas obowiązującym ustalony i ogłoszony ostatnio wykaz uwzględnia zmiany następujące:

a) zmianę siedziby Związku Eksportowego Polskich Hut Żelaznych, który przeniósł się z Warszawy do Katowic;

b) zamiast dotychczasowego Związku Eksporterów Przemysłu Włókienniczego w Bielsku uprawnione zostało obecnie do wydawania zaświadczeń eksportowych Zrzeszenie Eksporterów Wyrobów Włókienniczych w Bielsku; zmiana ta wywołana jest likwidacją wspomnianego Związku i powstaniem na jego miejsce wymienionego Zrzeszenia;

c) skreślony został z wykazu Związek Eksportowy Fabryk Mebli Giętych—z uwagi na to, że zwrot cła przy wywozie tego towaru jest już uchylony rozporządzeniem z dn. 29/VIII 1936 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 74, poz. 528).

Jak wyżej podany wykaz ustala, każda z instytucji została upoważniona do wydawania zaświadczeń eksportowych na towary, w jej zakresie działania wchodzące. Dla wyjaśnienia dodać należy, że zakres upoważnienia izb przemysłowo-handlowych, wymienionych w wykazie pod liczb. 3, 4 i 5, dotyczy tylko towarów, objętych p.p. 28, 29, 30, 31, 32 i 33 obowiązującego rozporządzenia o zwrotach cła przy wywozie niektórych towarów, a więc kapeluszy i stożków wojłkowych, przędzy wełnianej, przędzy wełnianej z domieszką bawełnianej, przędzy bawełnianej, przędzy wigoniowej, przędzy wigoniowej z domieszką wełny (nie wyżej 50%)—wszystko barwionych.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

NOWE ZAGRANICZNE PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI LOTNICZEJ W POLSCE.—W najbliższym czasie rozpocznie swą działalność w Polsce rumuńskie przedsiębiorstwo komunikacji lotniczej „LARES”. Przedsiębiorstwo to obsługiwać będzie początkowo szlak Bukareszt—Czerniowce—Lwów—Warszawa.

Komunikacja na tym szlaku uruchomiona została, jak wiadomo, w 1930 r. przez Polskie Linie Lotnicze „LOT”, które w 1931 r. przedłużyły tę linię z Bukaresztu przez Sofię do Salonik, w 1936 r. z Salonik do Aten, a ostatnio—w 1937 r.—z Aten przez Rodos do Palestyny. Na linii Warszawa—Palestyna Polskie Linie Lotnicze „LOT” utrzymują dotychczas ruch 3 razy w tygodniu, a jedynie odcinek Warszawa—Lwów obsługiwany jest codziennie. Podjęcie przez towarzystwo rumuńskie wspólnie z P. L. L. „LOT” obsługi odcinka Warszawa—Bukareszt pozwoli na wprowadzenie na nim ruchu codziennego, co niewątpliwie pociągnie za sobą znaczne wzmoczenie się przewozów pasażerskich i pocztowych oraz przyczyni się do wzrostu gospodarczego znaczenia tej linii. Należy zaznaczyć, że linia Bukareszt—Warszawa będzie jedynie pierwszym etapem ścisłej współpracy rumuńskich linii lotniczych z polskimi na terytorium polskim. „LARES” zamierza bowiem następnie

wziąć udział także w eksploatacji odcinka Warszawa—Gdynia, a wreszcie możliwą jest rzeczą, że współpraca ta rozciągnie się również na szlak Bukareszt—Palestyna, którego eksploatację Rumuni także przewidują.

Należy zaznaczyć, że przedsiębiorstwo rumuńskie obsługiwać będzie linię Bukareszt—Warszawa sprzętem analogicznym do używanego przez Polskie Linie Lotnicze „LOT”, tj. samolotami 12-osobowymi typu „Lockheed—Electra”. Samoloty te przybyły z Ameryki polskimi statkami przez Gdynię. Piloci i radiomechanicy, którzy będą latać na nowej trasie, przeszli dłuższe przeszkolenie w Polskich Liniach Lotniczych „LOT”. Tak więc są wszelkie dane do przypuszczenia, że lotnicza współpraca polsko-rumuńska także i na tym odcinku przyniesie jak najkorzystniejsze rezultaty.

Należy nadmienić, że „LARES” będzie trzecim z rzędu zagranicznym przedsiębiorstwem komunikacji lotniczej, dolatującym do Warszawy. Dotychczas bowiem utrzymują komunikację lotniczą z Polską tylko 2 obce towarzystwa, mianowicie: „Air France” na linii Praga—Warszawa i „Deutsche Lufthansa”, która wspólnie z P. L. L. „LOT” eksploatuje szlak Berlin—Poznań—Warszawa.

Z. R.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH BUDOWLANY W GDYNI W I PÓŁROCZU 1937 R.—W I półroczu 1937 r. na podstawie danych Biura Statystycznego na terenie miasta Gdyni rozpoczęto budowę 155 budynków mieszkalnych i przemysłowych o kubaturze 95 tys. m³; koszt budowy tych obiektów—według złożonych kosztorysów—wyniesie na blisko zł 2½ miln. W tymże

okresie ukończono budowę 129 budynków mieszkalnych i przemysłowych o łącznej kubaturze znacznie większej, bo 229 tys. m³, przy koszcie budowy—według kosztorysów—zł 7 miln.

Rozpatrując tę tak istotną dla stosunków gdynskich statystykę bardziej szczegółowo, znajdujemy następujące dane:

Budynki rozpoczęte mieszkalne.—Ogółem rozpoczęto w I półroczu b. r. 142 budynki o kubaturze 92 451 m³; koszt ich budowy wyniesie zł 2 427 tys. Przystosowały do Gdyni 401 mieszkań o 981 izbach mieszkalnych i 441 izbach niemieszkalnych. Podział tego budownictwa na stałe i prowizoryczne wypada następująco:

	Ogółem	Stale	Prowizoryczne
Liczba budynków	142	40	102
Liczba mieszkań	401	218	183
Liczba izb mieszkalnych	981	580	401
Liczba izb niemieszkalnych	441	381	160
Kubatura—m ³	92 451	70 707	21 744
Koszt budowy—tys. zł	2 427	2 022	405

Zaznaczyć należy, że wszystkie budynki stałe są murowane, budynki zaś prowizoryczne—przeszło w 50% są drewniane.

Budynki rozpoczęte przemysłowe.—Ogółem rozpoczęto w I półroczu b. r. 13 budynków (7 stałych, 6 prowizorycznych) o kubaturze 2 668 m³ (stałych—1 130 m³, prowizorycznych—1 638 m³), koszt budowy—zł 43 tys. (stałych—zł 18 tys., prowizorycznych—zł 25 tys.).

Budynki ukończone mieszkalne.—Zakończono w I półroczu b. r. 119 budynków o kubaturze 221 180 m³, koszt budowy według kosztorysów wynosi zł 6 988 tys. Przybyło Gdyni w tych budynkach 545 mieszkań o 1 596 izbach mieszkalnych i 959 izbach niemieszkalnych. Dzieląc budynki ukończone na stałe i prowizoryczne, otrzymamy następujące zestawienie:

	Ogółem	Stale	Prowizoryczne
Liczba budynków	119	77	42
Liczba mieszkań	545	477	68
Liczba izb mieszkalnych	1 596	1 432	164
Liczba izb niemieszkalnych	959	883	76
Kubatura—m ³	221 180	212 205	8 975
Koszt budowy—tys. zł	6 988	6 836	152

Śród budynków stałych tylko 2 są drewniane, śród prowizorycznych drewniane stanowią blisko 60%.

Budynki ukończone przemysłowe.—Jest ich razem 10 (w tym 5 stałych i 5 prowizorycznych), o kubaturze 8 099 m³ (stałe—5 539 m³, prowizoryczne—2 740 m³), koszt budowy wyniósł zł 108 tys. (stałe—zł 67 tys., prowizoryczne—zł 41 tys.).

W porównaniu z I półroczem 1936 r. w I półroczu b. r. w zakresie budynków rozpoczętych ruch budowlany znacznie zmalał, natomiast w zakresie budynków ukończonych był znacznie większy. W okresie bowiem I półrocza 1936 r. ruch budowlany przedstawiał się następująco (w nawiasach—liczby dla I półrocza 1937): rozpoczęto budynków ogółem 321 (155), w tym stałych 112 (47) i prowizorycznych 209 (108), kubatura ich wynosiła 321 tys. m³ (95 tys. m³), koszt budowy—zł 9 454 tys. (zł 2 470 tys.); zakończono budynków ogółem 243 (129), w tym stałych 117 (82) i prowizorycznych 126 (47), kubatura ich wynosiła 166 tys. m³ (229 tys. m³), koszt budowy—zł 4 417 tys. (zł 7 096 tys.).

B. P.

RUCH W PORCIE GDAŃSKIM W CZERWCU 1937 R.—Ruch okrętowy w porcie gdańskim w czerwcu zwiększył się zarówno w porównaniu z miesiącem poprzednim, jak i z analogicznym miesiącem ub. r. Tonaż okrętów, które do Gdańska zawinęły, wzrósł w porównaniu z majem o 16·2%, w porównaniu zaś z czerwcem ub. r.—o 66·4%. Pojemność okrętów, które port opuściły, wzrosła w stosunku do miesiąca poprzedniego o 30·8%, w stosunku zaś do czerwca 1936 r.—o 76·5%. Zawinęły do portu gdańskiego w czerwcu b. r. 503 okręty o pojemności 390 557 nrt, opuściło port 531 okrętów o pojemności 397 496 nrt. Pojemność okrętów, które do Gdańska zawinęły i port ten opuściły w ciągu I półrocza b. r., wynosi 3 679 297 nrt, gdy w analogicznym okresie ub. r. stanowiła 2 883 519 nrt, czyli że ruch okrętowy wzrósł o 27·3%.

Narodowość statków, które odwiedziły w czerwcu port gdański, była następująca:

	Przybyło		Odeszło	
	statków	nrt	statków	nrt
Polska	25	21 587	28	23 784
Gdańsk	8	1 538	11	1 849
Dania	64	45 319	64	44 850
Niemcy	141	73 787	146	71 641
Anglia	25	33 950	22	26 944
Estonia	22	12 521	22	12 186
Finlandia	24	34 116	27	36 308
Francja	4	5 345	4	5 345
Grecja	9	23 896	8	21 383
Holandia	38	11 838	44	13 458
Włochy	7	24 550	9	27 977
Jugosławia	—	—	1	107

Łotwa	10	12 467	11	12 777
Litwa	4	2 296	5	2 881
Norwegia	31	22 584	33	27 490
Panama	2	584	2	584
Z. S. R. R.	—	—	1	1 260
Szwecja	89	64 179	93	66 672
Razem:	503	390 557	531	397 496

Na 18 bander, reprezentowanych w czerwcu w gdańskim ruchu portowym, bandera polska zajmuje ósme miejsce—za Niemcami, Szwecją, Danią, Finlandią, Anglią, Włochami i Norwegią, wyprzedzając: Grecję, Holandię, Łotwę i in.

Obroty towarowe przez port gdański wyniosły w czerwcu b. r. 693 576 t—wobec 482 642 t w maju b. r. i 336 125 t w czerwcu ub. r., zwiększyły się zatem w pierwszym wypadku o 43·7%, w drugim—o 106·3%. Znaczny wzrost obrotów towarowych przypisać należy w pierwszym rzędzie wzmóženemu przywozowi rud i pirytów oraz zwiększeniu się eksportu węgla. Import (178 523 t) wzrósł w czerwcu w porównaniu z majem o 46·8%, w porównaniu zaś z analogicznym miesiącem ub. r.—o 128·3%. Eksport (515 053 t) zwiększył się w pierwszym wypadku o 42·6%, w drugim—o 99·7%.

Ruch towarowy w czerwcu rozwijał się następująco (w tonach):

Grupa towarowa	Przywóz	Wywóz
Produkty pochodzenia roślinnego	6 360	2 269
Produkty pochodzenia zwierzęcego	178	333
Produkty pochodzenia mineralnego	150 842	384 773
Tłuszcze, oleje itd.	560	—
Artykuły spożywcze, tytoń	852	3 217
Chemikalia	2 915	3 737
Skóry i wyroby	16	289
Surowce włókiennicze	241	184
Kauczuk i wyroby	382	2
Drzewo i wyroby	546	110 334
Papier i wyroby	716	315
Materiały budowlane	54	80
Metale i wyroby	14 753	9 389
Maszyny i aparaty	78	84
Środki komunikacyjne	26	46
Inne	4	1
Razem:	178 523	515 053

W imporcie wszystkie poważniejsze grupy wykazują w czerwcu poważny wzrost. I tak, przywóz produktów pochodzenia mineralnego, zajmujących pierwsze miejsce, zwiększył się o 39% w porównaniu z majem. Drugie miejsce zajmują metale i wyroby z kwotą prawie 3-krotnie większą aniżeli w maju. Przywóz produktów pochodzenia roślinnego zwiększył się o 70·3%. Import chemikalij wzrósł przeszło 3-krotnie. Pozostałe grupy utrzymują się mniej więcej na poziomie miesiąca poprzedniego.

W eksporcie czołowe miejsce zajmują produkty pochodzenia mineralnego, z kwotą wywozu 384 773 t, z czego na węgiel przypada 359 843 t. Eksport artykułów tej grupy zwiększył się w czerwcu o 52·2% w porównaniu z majem. Zwiększył się również poważnie, mianowicie o 32·5%—wywóz drzewa, oraz—o 96·4%—wywóz metali i wyrobów. Eksport chemikalij wzrósł o 23·4%. Zmniejszył się w czerwcu o 60·7% eksport artykułów spożywczych i tytoniu oraz o 71·1% eksport produktów pochodzenia roślinnego. Inne grupy nie wykazują w czerwcu specjalnych zmian.

Przyjechało do portu gdańskiego w czerwcu 19 pasażerów, wyjechało 85.

A. R.

PODRÓŻE M/S „PIŁSUDSKI“ I „BATORY“.—M/s „Batory” zawiął do Gdyni dn. 25/VII, powracając z wycieczki na fiordy Norwegii. „Batory” pozostał w porcie gdańskim do dn. 29/VII, poczem wyruszył w podróż do New-Yorku, zabierając 521 pasażerów, ok. 1 700 t ładunku i pocztę. Przybycie do New-Yorku zostało przewidziane na dz. 7/VIII, powrót zaś do Gdyni—na dz. 19/VIII.

M/s „Piłsudski” zawiął do Gdyni w drodze powrotnej z New-Yorku dn. 26/VII, przywoząc 500 pasażerów oraz ładunek drobnicy i poczty. Dn. 28/VII „Piłsudski” wyruszył w podróż z wycieczką turystyczną do Amsterdamu, Oslo i Kopenhagi. W wycieczce wzięło udział ok. 500 turystów; powrót do Gdyni nastąpił dn. 5/VIII.

PRZEDSTAWICIELE PRZEMYSŁU ŁÓDZKIEGO W GDYNI.—Grupa przedstawicieli przemysłu włókienniczego w Łodzi badała w Gdyni dn. 27/VII organizację pracy portu w zakresie przeładunków: w imporcie—bawełny i w—eksporcie wyrobów tekstylnych. Goście zwiedzili

m/s „Batory” oraz m/s „Vigiland”, zacharterowany przez Tow. „Gdynia-Ameryka” jako jeden z 2 statków, przeznaczonych do obsługi linii meksykańskiej.

Z RYNKU FRACHTOWEGO.—Polska Agencja Morska notuje następujące stawki z Gdyni/Gdańska na poszczególne towary:

Węgiel (w sh): Porsgrunn 9/1 100 t 10/9, Fredrikstad 1/1 200 t 9/3, Bo 23/2 500 t 9/3, Kopervik ok. 22/2 400 t 9/3, Skierfiord ok. 9/1 100 t 10/-, Lulea ok. 2 700 t 7/9, Gefle ok. 2 700 t 6/6, Ystad ok. 2/2 300 t 7/3, Göteborg ok. 2 000 t 10/-, Oernskoeldsvik ok. 1 000 t 12/-, Pld. Finlandia ok. 2 000 t 7/-, Amsterdam ok. 2 700 t 7/-, Antwerpia ok. 3 000 t 6/6, Antwerpia ok. 4 300 t 5/6, Ghent ok. 2 000 t 7/6, Sušak ok. 2 500 t 18/6.

Koks (w sh): Porsgrunn 11/1 400 t 13/-, Kopervik 400 t 11/-.

Zboże (z Gdańska—w sh zł.): Antwerpia ok. 1 000 t 5/9+6/-.

Drzewo (z Gdańska—w sh): Londyn SCD DBB 48/- za std., Londyn drzewo kantow. 58/- za std., Londyn drzewo niekantow.

63/- za std., Londyn tarcica dębowa 70/- za std., Londyn niekantow. tarcica dębowa 80/- za std., West Hartlepool kopalniaki 5/600 fad. 45/- za std., Hull 250 std DBB 41/- fio, Tyne 400 std DBB 50/-.

Ruda (w kor. szw.): Transgund do Gdyni 700 t 4+ fio, do Gdańska z Lulea 4 000 t 3-20 fio.

Złom (do Gdyni—w sh): Terneuzen 900 t 8/- fio, Antwerpia 600 t 8/- fio, Rotterdam 1 000 t 7/9 fio, Amsterdam 1 500 t 7/9 fio, Stany Zjedn. Pln. Atlant. 6 000 t 25/- free out, Kuba 5/6 000 t 32/- free out.

Obecna sytuacja na rynku frachtowym pozwala zaobserwować lekkie załamanie się frachtów na morzu Bałtyckim i Północnym w niektórych relacjach, podczas gdy sytuacja frachtów na podróże oceaniczne jest w dalszym ciągu bardzo mocna. Niewątpliwie, w ciągu najbliższej przyszłości okaże się, czy tendencja zniżkowa przynajmniej charakter stały, czy też jest to objaw przejściowy. Tonaż mały na Bałtyku jest w dalszym ciągu zajęty.

POCZTA I TELEGRAF

RUCH POCZTOWY, TELEGRAFICZNY I TELEFONICZNY W CZERWCU 1937 R. w ważniejszych miastach prze dstawiał się w sposób następujący (w tys. jednostek, wzgl. zł):

Nazwa miejscowości	Listy zwykłe i polecone	Listy wartościowe	Paczki	Przesyłki za pobraniem	Zlecenia	Przekazy poczt. i telegr. (wplac. wzgl. wypłac. na kwotę)	Wpłaty (wypłaty) P. K. O. (na kwotę)	Czasopisma	Telegramy	Rozmowy telefoniczne międzym. i międzynarod.
N a d a n o w u r z ę d a c h										
Warszawa . . .	18 582'3	8'9	243'5	76'8	18'5	17 251'3	46 213'5	6 548'5	35'9	213'9
Łódź . . .	2 466'5	0'9	52'9	16'3	65'8	3 720'8	22 892'4	318'9	12'8	65'9
Lwów . . .	6 559'7	2'7	56'7	15'8	5'2	5 653'4	13 299'3	1 311'0	17'9	56'9
Poznań . . .	6 852'1	1'8	51'0	22'1	1'7	3 207'1	10 092'2	1 918'0	9'7	56'9
Kraków . . .	5 473'8	2'5	61'7	13'1	5'5	4 838'1	13 855'7	1 433'6	7'1	64'6
Wilno . . .	817'4	1'5	15'3	6'2	4'5	2 534'7	4 776'7	533'7	7'8	11'7
Katowice . . .	1 805'6	1'1	20'8	6'4	4'9	3 688'3	8 124'3	451'1	11'4	81'6
Lublin . . .	529'9	1'3	11'4	3'2	1'8	1 645'9	4 698'5	39'8	2'6	13'8
Bydgoszcz . . .	1 323'4	0'6	13'5	4'3	1'0	1 552'4	4 368'6	201'6	4'3	16'3
Sosnowiec . . .	554'6	0'4	4'9	1'3	1'3	1 698'5	3 718'3	24'7	2'6	12'5
Białystok . . .	552'3	0'2	4'9	1'1	1'2	1 089'0	2 701'3	27'8	2'9	7'8
Chorzów . . .	550'2	0'3	5'1	1'6	0'9	1 100'1	3 802'9	118'7	1'3	12'8
Toruń . . .	1 028'7	0'4	7'9	3'9	0'5	873'1	2 946'3	246'3	2'8	25'6
Gdynia . . .	1 043'7	0'2	14'5	5'9	0'8	2 030'0	8 193'5	44'6	10'5	45'6
N a d e s z ł o d o u r z ę d ó w										
Warszawa . . .	12 782'1	13'1	133'8	15'1	8'1	11 310'5	6 475'8	100'9	84'5	251'4
Łódź . . .	2 967'7	22'3	34'0	6'0	9'9	7 650'2	1 854'3	316'6	15'2	48'2
Lwów . . .	3 581'7	5'0	46'1	5'0	4'6	5 820'2	1 686'0	182'0	16'4	66'7
Poznań . . .	3 460'5	4'9	31'3	6'7	2'5	3 474'2	1 309'4	95'1	10'4	58'5
Kraków . . .	3 975'2	3'0	36'3	5'6	3'3	4 508'1	1 510'0	1 433'6	11'2	73'2
Wilno . . .	1 035'0	4'2	14'4	3'7	2'4	2 984'1	871'7	108'6	7'9	11'5
Katowice . . .	1 659'0	1'9	21'4	5'9	1'6	1 464'7	805'6	144'9	8'2	72'6
Lublin . . .	690'3	0'3	8'2	2'3	2'7	1 818'7	1 135'5	76'2	3'1	27'0
Bydgoszcz . . .	1 369'9	0'3	13'5	3'0	2'1	1 331'9	801'5	147'2	3'7	21'2
Sosnowiec . . .	579'3	0'8	5'9	1'9	1'5	700'7	549'7	24'7	4'0	20'8
Białystok . . .	597'1	1'5	5'8	1'8	1'3	1 120'5	593'2	130'6	2'5	8'2
Chorzów . . .	761'0	0'5	6'0	1'6	1'1	361'5	338'9	62'5	1'5	—
Toruń . . .	820'4	0'7	11'2	2'4	1'6	796'2	460'8	300'1	2'6	26'6
Gdynia . . .	1 025'2	0'2	15'8	4'7	2'0	1 412'5	825'8	44'7	10'0	40'1

Wekslu w czerwcu b. r. nadesłano do urzędów i agencji pocztowych do inkasa 257 937 sztuk na kwotę zł 26 753 tys., z tego: zainkasowano 198 736 sztuk na kwotę zł 21 925 tys., zaprotestowano 29 499 sztuk na kwotę zł 2 725 tys., zwrócono zaś bez protestu 21 853 sztuk na kwotę zł 1 082 tys.

Rozmów telefonicznych miejscowych przeprowadzono w czerwcu b. r. na sieciach Ministerstwa Poczty i Telegrafów oraz Polskiej Akcyjnej Spółki Telefonicznej (w tysiącach): w Warszawie 17 918, w Łodzi 3 364, w Wilnie 1 978, we Lwowie 1 964, w Krakowie 1 968, w Katowicach 1 552, w Poznaniu 1 271, w Gdyni 730, w Białymstoku 489, w Bielsku 481, w Chorzowie 474, w Sosnowcu 399, w Bydgoszczy 354, w Lublinie 251, w Toruniu 205 i w Częstochowie 222.

WPŁYWY I ROZCHODY PRZEDSIĘBIORSTWA „POLSKA POCZTA, TELEGRAF I TELEFON” W CZERWCU 1937 R. przedstawiały się, jak następuje (w zł):

	Wpływy	Rozchody
Dyrekcje okr. poczt i telegr.	1 341'94	368 266'18
Urzędy pocztowe	10 056 753'48	8 082 434'85
Urzędy telefoniczne i telegraf.	7 485 715'63	3 627 883'42
Radiotelegraf	500 198'85	95 782'31
Państwowy Instytut Telekomun.	1 942'10	58 058'71
Główna Składnica Materiałów Pocz- towych	3 005'80	11 456'45
Główna Składnica Materiałów Tele- technicznych	53'94	10 746'70
Izba Kontroli Rachunkowej Pocz- t i Telekomunikacji	8 002'19	62 006'62
Emerytury	4 627'47	1 391 132'12
Długi i gwarancje	—	652 844'44
Przelew z tytułu państwowego podatku dochodowego i opłaty emerytalnej	—	105 416'00
Razem:	18 061 641'40	14 456 027'80

Nadwyżka wpływów nad rozchodami z Państwowego Przedsiębiorstwa „Polska Poczta, Telegraf i Telefon” w czerwcu b. r. wynosiła zł 3 605 613⁶⁰

Wpływy urzędów obejmują dochód z następujących źródeł (w zł):

Oplaty pocztowe	9 320 724 ⁷⁶
„ telegraficzne	675 215 ⁰⁴
„ telefoniczne	4 215 559 ⁸¹

Oplaty radiotelegraficzne	148 615 ³³
„ radiofoniczne	343 513 ⁸⁴
Wpłata za świadczenia na rzecz P. K. O.	586 666 ⁰⁰
Inne wpływy	2 771 348 ⁶²

Udział Zarządu Poczty w innych dochodach przedsiębiorstwa wynosi zł 2 562 146⁴⁰.

KRONIKA TYGODNIOWA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ I TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW:

Ruch rowerów na drogach publicznych — rozp. Ministra Komun. i Spraw Wewn. z dn. 15/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 58, poz. 458).

Podwyższenie zapasu cukru na okres kampanijny 1936/37 — rozp. Ministra Skarbu, w poroz. z Ministrami: Roln. i Ref. Roln. oraz Przem. i Han., z dn. 23/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 58, poz. 461).

Ceny sprzedażne spirytusu na cele niekonsumcyjne — rozp. Ministra Skarbu, w poroz. z Ministrami: Przem. i Han. oraz Roln. i Ref. Roln., z dn. 17/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 59, poz. 465).

Oplata monopolowa od spirytusu na niektóre cele niekonsumcyjne — rozp. Ministra Skarbu z dn. 17/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 59, poz. 466).

Zniżki celne — rozp. Ministra Skarbu, w poroz. z Ministrami: Przem. i Han. oraz Roln. i Ref. Roln., z dn. 22/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 59, poz. 467).

Zwolnienie od cła kukurydzy i końskiego zęba — rozp. Ministra Skarbu, w poroz. z Ministrami: Przem. i Han. oraz Roln. i Ref. Roln., z dn. 30/VII 1937 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr 59, poz. 468).

20 sierpnia:

— „Browar w Częstochowie dawn. K. Szwede”, S. A. — o g. 12 w kanc. Not. K. Hettlingera w W-wie, Kapucyńska 6.

23 sierpnia:

— „T-wo Eksploatacji Terenów”, S. A. — o g. 9½ w lok. S-ki w W-wie, pl. Dąbrowskiego 9 m. 10.

25 sierpnia:

— Włók. S. A. „N. Eitingon i S-ka” — o g. 11 w lok. S-ki w Łodzi, Siemkiewicza 82/84.

27 sierpnia:

— T-wo Hand. Art. Piśm.-Techn.-Kreśl. i Kanc. „St. Miernicki”, S. A. — o g. 20 w lok. S-ki w W-wie, Marszałkowska 81.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

PIENIĄDZ I KREDYT

POLSKIE USTAWODAWSTWO DEWIZOWE¹⁾. — Pod tym tytułem została wydana przez wybitnych fachowców, biorących bezpośredni udział w tworzeniu i miarodajnym komentowaniu przepisów dewizowych, książka, zawierająca zbiór ustaw zasadniczych, rozporządzeń wykonawczych i uchwał, związanych z reglamentacją dewizową, oraz komentarze zasadnicze, praktyczne wyjaśnienia i wskazówki techniczne. Zbiór powyższy będzie aktualizowany w drodze periodycznych uzupełnień²⁾.

SPRAWY OBROTU PŁATNICZEGO POLSKO-GDAŃSKIEGO. — Za normalny obrót płatniczy polsko-gdański uważać należy płatności, wynikające z obrotu pieniężnego i handlowego między osobami, zamieszkałymi na terenie W. M. Gdańska i w Polsce, o ile wynikają z obrotów bieżących. Nie mogą być zatem traktowane jako normalny obrót płatniczy płatności z tytułu przedterminowej spłaty kapitału, z likwidacji majątku nieruchomości przedsiębiorstw lub inwestycji, zwrotu kapitałów, uzyskanych w drodze licytacji majątku nieruchomości dłużnika, spadków, darowizn itp.

Weksle, wywożone na obszar W. M. Gdańska nawet w granicach kwoty zł 500, dopuszczonej do wywozu miesięcznie, muszą posiadać

adnotację banku dewizowego, mianowicie w myśl przepisów okólnika Nr 26 rozdz. II.

WKŁADY I KREDYTY KRÓTKOTERMINOWE W I KWARTALE 1937 R. — W I kwartale b. r. nastąpiło znaczne upłynnienie rynku pieniężno-kredytowego. Ostateczne wyjaśnienie sytuacji walutowej, która w 1936 r. była główną przyczyną ruchu wkładów, utrwalenie się ruchu zwykłego koniunktury, wzrost zaufania w stosunkach gospodarczych — wszystko to powodowało znaczne upłynnienie rezerw kasowych, co znów odbijało się na zmniejszonym zapotrzebowaniu kredytów i na wzroście wkładów w instytucjach kredytowych. Jednocześnie na wzrost ogólnej sumy wkładów wpłynęło zwiększenie się silne wkładów w Banku Gospodarstwa Krajowego — głównie w związku z realizacją należności z pożyczki francuskiej, oraz pośrednio oddziaływała zwyczajka produkcji i obrotów oraz dochodów.

Wraz ze wzrostem wkładów następowały pewne zmiany i w ich strukturze. Mianowicie, rozpoczął się proces odwrotny do obserwowanego w 1936 r. — proces zwiększania się wkładów o charakterze kapitalizacyjnym (oszczędnościowych i terminowych) przy jednoczesnym lekkim spadku wkładów bezterminowych. Trzeba jednak pamiętać, że I kwartał po ultimo rocznym przynosi z reguły odpływ wkładów o charakterze rezerw kasowych przedsiębiorstw, i w b. r. odpływ ten był raczej stosunkowo bardzo mały.

Wspomniany ostatnio fakt normalnego kurczenia się wkładów w I kwartale roku kalendarzowego tym bardziej podkreśla wagę ich wzrostu w I kwartale b. r. Niewątpliwie, wzrost wkładów w I kwartale b. r. o zł 113,1 miln. ma większe znaczenie niż uprzednia zwyczajka wkładów w IV kwartale 1936 r. o zł 214,8 miln. Podkreślić należy, że w I kwartale ub. r. wkłady obniżyły się o zł 83,2 miln. Wyniosły one przed rokiem, tj. na ultimo I kwartału 1936 r. zł 2 938,1 miln., na ultimo 1936 r. podniosły się do zł 3 204,1 miln. i na ultimo I kwartału b. r. w dalszym ciągu do zł 3 317,8 miln.

¹⁾ Dr Adam Mantel, Bronisław Matecki, Tadeusz Bielobradek: „Polskie Ustawodawstwo Dewizowe”.

²⁾ P. recenzję — str. 1079.

Zaznaczyć należy, że powyższe liczby, wzięte z zestawień Gł. Urz. Stat., nie obejmują gminnych kas oszczędności (wkłady w tych kasach wahają się od zł 6 mln. do zł 8 mln. i w końcu 1935 r. wynosiły właśnie zł 8 mln.) oraz części miejskich i powiatowych, tudzież szeregu spółdzielni kredytowych (przede wszystkim nie należących do związków rewizyjnych), przy czym niektóre dane są ustalone szacunkowo. Z drugiej strony—co ważniejsze—ogólna suma wkładów w instytucjach, uwzględnionych przez Gł. Urz. Stat., może być faktycznie mniejsza od zestawionej, gdyż przy sumowaniu nie były potrącone wkłady jednych instytucji kredytowych w drugih. Poza tym dane powyższe są jeszcze o tyle nieporównywalne, że liczba uwzględnionych w poszczególnych grupach instytucji zmienia się: dotyczy to zwłaszcza spółdzielni kredytowych.

Ogólne sumy wkładów, podane wyżej, oczywiście, nie charakteryzują dostatecznie sytuacji kapitałowej instytucji kredytowych oraz sytuacji rynku, gdyż obejmują zarówno wkłady terminowe (na dłuższe nawet czasem terminy) i wkłady natychmiast płatne, a oba te rodzaje kształtują się często zupełnie odmiennie, przy czym całkowicie inną rolę i wagę mają wkłady terminowe i oszczędnościowe, a inną—wkłady bezterminowe—ze względu na to, że wkład charakteryzuje nie tylko kwota, ale i termin lokaty.

Lepszą więc już charakterystykę ruchu wkładów daje nam poniższe zestawienie, uwzględniające poszczególne rodzaje wkładów:

	31/III 1936		31/XII 1936		31/III 1937	
	miln. zł	%	miln. zł	%	miln. zł	%
Wkłady oszczędnościowe	1 518·1	56·6	1 447·9	49·1	1 511·9	49·5
Wkłady terminowe	300·4	11·2	326·9	11·1	397·0	13·0
Razem;	1 818·5	67·8	1 774·8	60·2	1 908·9	62·5
Rachunki bieżące, żyrowe i czekowe	535·3	20·0	757·1	25·6	715·0	23·4
Wkłady bezterminowe i à vista	328·1	12·2	418·9	14·2	429·2	14·1
Razem:	863·4	32·2	1 176·0	39·8	1 144·2	37·5
Ogółem:	2 681·9	100·0	2 950·8	100·0	3 053·1	100·0

Powyższe zestawienie nie obejmuje spółdzielni kredytowych. Uwzględnienie wkładów w spółdzielniach podniosłoby sumę wkładów o charakterze kapitalizacyjnym o przeszło zł 240 mln., sumę zaś wkładów o charakterze rezerw kasowych—o przeszło zł 20 mln.

Jak wspominaliśmy na wstępie, wkłady kapitalizacyjne w I kwartale b. r. silnie wzrosły, a wkłady o charakterze rezerw kasowych—spadły. Wpłynęło to na znaczne zwiększenie udziału pierwszej grupy wkładów w ogólnej ich sumie. Mimo to udział wkładów kapitalizacyjnych był na ultimo I kwartału b. r. jeszcze niższy niż przed rokiem (na ultimo I kwartału ub. r.), kiedy wkłady te stanowiły przeszło 2/3 ogólnej sumy wkładów.

Wkłady w poszczególnych instytucjach kredytowych czy też grupach instytucji kształtowały się w I kwartale b. r. różnicznie, co powodowało wspomniane na wstępie zmiany w rozmieszczeniu wkładów. Proces przesuwania się wkładów z instytucji prywatnych do publicznych doznał nasilenia na skutek szczególnie poważnego zwiększenia się wkładów w instytucjach państwowych; dotyczy to jednak głównie wkładów w Banku Gospodarstwa Krajowego, o czym już wspomnieliśmy wyżej, natomiast wkłady w Pocztovej Kasie Oszczędności zwiększyły się bardzo nieznacznie, a wkłady w Państw. Banku Rolnym nawet nieco spadły. Inne grupy instytucji o charakterze publicznym (K. K. O., spółdzielnie kredytowe) wykazują w I kwartale b. r. wzrost wkładów, ale podkreślić należy, że w tym samym czasie wzrastają i wkłady w instytucjach prywatnych—tak, że I kwartał b. r. charakteryzowałby się mniej więcej równoległymi procesami wzrostu wkładów w instytucjach publicznych i prywatnych—gdyby nie powyższy silny wzrost wkładów w B. G. K.

Ruch wkładów w poszczególnych instytucjach (czy grupach instytucji) ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	31/XII 1930	31/XII 1935	31/III 1936	31/XII 1936	31/III 1937
Pocztowa Kasa Oszczędności	441·3	881·7	861·0	895·7	898·7
Komun. kasy oszczędności	582·3	711·3	736·7	720·5	761·2
Banki prywatne	1 019·2	462·3	455·6	466·0	489·2
Bank Gospodarstwa Kraj.	220·5	275·2	259·0	355·1	434·9
Spółdzielnie kredytowe	406·1	265·2	256·2	253·9	264·7
Bank Polski	189·1	187·5	134·0	237·1	194·8

Państwowy Bank Rolny	67·5	107·6	102·3	130·1	121·4
Oddziały banków zagranicznych	72·5	48·2	48·0	62·7	65·3
Banki komunalne	35·7	38·9	39·6	45·4	48·9
Bank P. K. O.	—	36·8	38·9	30·1	30·5
Centralna Kasa Spółek Rolniczych	5·5	6·4	6·8	8·1	8·2

Przechodząc do kredytów krótkoterminowych w instytucjach kredytowych, podkreślić należy, że wykazały one w I kwartale b. r. spadek, co tłumaczy się właśnie dużą płynnością przedsiębiorstw, które finansują zwiększenie produkcji i obrotów z własnych rezerw, oddając je nawet częściowo w formie wkładów do instytucji kredytowych. Ogólna suma kredytów wyniosła na ultimo I kwartału b. r. zł 2 576·2 miln., gdy na ultimo 1936 r. stanowiła zł 2 714·1 miln., a przed rokiem, tj. na ultimo I kwartału 1936 r.—zł 2 632·1 miln.

W ciągu roku—od końca I kwartału 1936 r. do końca I kwartału 1937 r.—nastąpił w instytucjach kredytowych wzrost wkładów o zł 379·7 miln., a jednocześnie kredyty, udzielone przez te instytucje, spadły o zł 55·9 miln. Nadwyżka wkładów nad kredytami wyniosła na ultimo I kwartału 1936 r. zł 306·0 miln., a w ciągu okresu rocznego podniosła się do zł 741·6 miln.

Spadek kredytów w I kwartale b. r. skoncentrował się właściwie w instytucji emisyjnej, a poza tym w bardzo nieznacznej mierze zmniejszyły kredyty banków państwowych, a także komunalnych i Centralnej Kasy Spółek Rolniczych. Tylko jednak w bankach komunalnych nastąpił spadek kredytów samych instytucji, w pozostałych wypadkach skurczenia się udzielonych kredytów następowało jednocześnie silniejsze zmniejszenie redyskonta—tak, że suma kredytów własnych właściwie rosła.

Ogólna zniżka kredytów w I kwartale b. r. wynosiła zł 137·9 miln., a zniżka kredytów w samej instytucji emisyjnej wynosiła zł 215·4 miln.; pierwsza liczba jednak dotyczy sumy kredytów po odliczeniu redyskonta, nominalny spadek kredytów był większy. Zniżka kredytów w instytucji emisyjnej nie jest bynajmniej wynikiem jakiejś polityki restrykcyjnej, wystąpiła ona głównie w zakresie dyskonta biletów skarbowych i pożyczek zastawowych, gdyż ze względu na dużą płynność rynku, a zwłaszcza instytucji kredytowych, nie występuje potrzeba pozbywania się biletów skarbowych czy zastawu papierów procentowych; zmniejszył się również portfel wekslowy, ale to znowu głównie na skutek spadku redyskonta, z którego instytucje kredytowe nie potrzebują korzystać, a częściowo ze względu na konwersję długów rolniczych.

Z banków państwowych—Bank Gospodarstwa Krajowego nieznacznie zwiększył sumę kredytów, natomiast Państw. Bank Rolny i P. K. O. zmniejszyły kredyty, przy czym P. K. O. zaledwie o zł 0·6 miln. Licząc bez redyskonta, kredyty banków państwowych zwiększone zostały o zł 12·8 miln. Dość znaczną zniżkę kredytów wykazały banki komunalne; komunalne kasy oszczędnościowe zwiększyły bardzo nieznacznie sumę kredytów; silniej wzrosły kredyty spółdzielni kredytowych.

Banki prywatne wykazały dość znaczny wzrost działalności kredytowej, który tym bardziej zasługuje na podkreślenie, że jednocześnie redyskonto skurczyło się o przeszło 10%.

Podział kredytów między poszczególne instytucje kredytowe względnie grupy instytucji ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	31/XII 1935	31/III 1936	31/XII 1936	31/III 1937
Bank Polski	866·3	735·7	855·6	640·2
Banki akcyjne	805·3	815·9	782·9	793·7
w tym:				
oddziały banków zagr.	94·6	92·6	97·8	100·5
Banki państwowe	547·4	539·3	538·9	521·0
Bank Gosp. Krajowego	265·6	263·8	261·3	263·3
Państwowy Bank Rolny	248·5	238·5	239·6	220·3
Pocztowa Kasa Oszczędności	33·3	37·0	38·0	37·4
Spółdzielnie kredytowe	485·5	412·7	455·6	488·7
Komunalne kasy oszczęd.	433·8	432·3	420·2	421·6
Banki komunalne	40·2	37·5	26·9	21·7
Centr. Kasa Spółek Roln.	20·9	16·6	11·8	10·4
Bank P. K. O.	0·8	2·3	0·8	2·0

Rozwój poszczególnych rodzajów kredytu krótkoterminowego przedstawiał się w I kwartale b. r. w sposób następujący—bez uwzględnienia jednak gminnych kas pożyczkowo-oszczędnościowych (których kredyty na ultimo 1935 r. wyniosły zł 24·3 miln.) oraz spółdzielni kredytowych; uwzględnienie spółdzielni zwiększyłoby pozycję pożyczek wekslowych o jakieś zł 200 miln., reszta—to przeważnie kredyty załegłe i skonwertowane:

	31/III 1936	31/XII 1936	31/III 1937
m i l i o n y			
Dyskonto weksli i pożyczki wekslowe	1 493·1	1 575·1	1 486·1
Otwarty kredyt	680·6	609·1	609·1
Pożyczki terminowe	156·3	131·7	128·9
Pożyczki zabezpieczone papierami	120·3	160·1	88·7
Skup biletów skarbowych (B-k Polski) i pożyczki na skrypty dłużne (K. K. O.)	129·3	160·1	97·8

Jak widzimy, w okresie rocznym 31/III 1936÷31/III 1937 spadły bardzo nieznacznie kredyty dyskontowe wekslowe, silnie zaś wszystkie inne, a więc otwarty kredyt i pożyczki terminowe, pożyczki zastawowe oraz skup biletów skarbowych przez Bank Polski i skryptów dłużnych przez komunalne kasy oszczędności. Kredyty dyskontowe obniżyły się nieco w instytucji emisyjnej, w większości zaś innych instytucji (grup)—liczone z potrąceniem redyskonta—wzrosły, z wyjątkiem banków komunalnych oraz P. K. O.

W pozycji dyskonta weksli w zestawieniu kredytów na ultimo I kwartału b. r. przeszło $\frac{2}{3}$ stanowią kredyty dyskontowe Banku Polskiego, a przeszło $\frac{1}{4}$ —kredyty dyskontowe banków akcyjnych. W pozycji otwartego kredytu przeszło $\frac{3}{5}$ stanowią kredyty banków akcyjnych. W pozycji pożyczek terminowych ok. $\frac{2}{5}$ stanowią kredyty Państw. Banku Rolnego, a przeszło $\frac{1}{4}$ —pożyczki Banku Gosp. Krajowego. W pozycji pożyczek zastawowych przeszło $\frac{1}{3}$ stanowią pożyczki Banku Polskiego, a jeszcze nieco więcej—pożyczki komunalnych kas oszczędności.

ZWIĘKSZENIE EMISJI BILONU BRĄZOWEGO.— W „Monitorze Polskim” Nr 174 z dn. 2 b. m. ukazało się obwieszczenie Ministra Skarbu z dn. 30/VII b. r. w sprawie kwoty emisji monet srebrnych, niklowych i brązowych.

W myśl osiągniętego porozumienia z Bankiem Polskim, kwota emisji monet srebrnych, niklowych i brązowych została z dniem 30/VII b. r. ustalona na zł 471 miln.—wobec zł 470 miln. dotychczasowej wysokości.

Zwiększenie emisji o zł 1 miln. obejmuje drobny bilon brązowy, tj. monety 1-groszowe, 2-groszowe i 5-groszowe.

Zarządzenie to ma na celu usunięcie zauważonego na rynku braku drobnego bilonu i związanych z tym trudności przy wypłatach.

WYJAŚNIENIA KOMISJI DEWIZOWEJ I ZWIĄZKU BANKÓW.— I. W związku z polsko-niemieckim porozumieniem z dn. 17/X 1936 r. w sprawie uregulowania stosunków prawnych waloryzacyjnych („Dz. Ust. R. P.” Nr 1/1937, poz. 3) i w uzupełnieniu okólnika Komisji Dewizowej Nr 35 ust. III¹⁾—Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie bankom dewizowym na wpłacanie do Komunalnego Banku Kredytowego w Poznaniu zarówno ich własnych zobowiązań, zwaloryzowanych wobec wierzycieli niemieckich, jak i sum, wpłaconych im przez dłużników polskich na rachunki zablokowane wierzycieli niemieckich z tytułu zobowiązań zwaloryzowanych—z tym, że wpłaty te mogą być przez banki dewizowe dokonywane tylko na wezwanie i na rachunek Polskiego Oddziału Polsko-Niemieckiej Komisji dla Rozrachunków Waloryzacyjnych i do wysokości kwot, podanych w tych wezwaniach.

Ponieważ procedura rozrachunku polsko-niemieckiego wierzycielności zwaloryzowanych przewiduje—w myśl art. 3 cytowanego porozumienia z dn. 17/X 1936 r. („Mon. Pol.” Nr 38/1937 z dn. 17/II) 1937 r.—zgłaszanie do rozliczenia wierzycielności na podstawie wyrażonej przez dłużników gotowości do wpłacenia swego zobowiązania, przeto banki dewizowe winny wydawać—w braku zastrzeżeń pod względem cywilno-prawnym—wierzycielom żądane przez nich „Oświadczenia dłużnika” (Erklärung des Schuldners)—z tym, że w przypadkach, gdy chodzi nie o własne zobowiązania waloryzacyjne banku dewizowego, lecz o sumy, wpłacone do banku z takiego tytułu na rachunki zablokowane, banki winny w rubryce C (tytuł wierzycielności) to zaznaczyć i odnotować oświadczenie dłużnika co do tytułu uskutecznionej wpłaty, o ile takie oświadczenie zostało przy wpłacie złożone.

II. W związku z konwersją polskich pożyczek dolarowych, emitowanych za granicą, na $4\frac{1}{2}\%$ wewnętrzną pożyczkę państwową 1937 r.—Komisja Dewizowa zezwoliła generalnie bankom dewizowym:

1) po przeprowadzeniu—na życzenie posiadaczy—w myśl uprawnień, wynikających z okólnika Nr 33²⁾, zamiany obligacji pożyczek dolarowych, pozostających w depozytach zablokowanych, na $4\frac{1}{2}\%$ wewnętrzną pożyczkę państwową—na zapisanie na rachunek wolny sum, uzyskanych przy konwersji z wypłaty w 35% kuponu bieżącego zamie-

nianych obligacji pożyczek dolarowych, oraz sum, pochodzących z wypłaty w gotówce końcówek;

2) na odbiór przesyłanych z zagranicy w czasie trwania konwersji, tj. do dn. 31/V 1938 r. włącznie, obligacji oraz kuponów bieżących jeszcze nie zapadłych od omawianych pożyczek dolarowych, na wysyłanie za granicę pochodzących z zamiany obligacji oraz świadectw ulamkowych $4\frac{1}{2}\%$ wewnętrznej pożyczki państwowej oraz na przekazanie za granicę—bez osobnego zezwolenia Komisji Dewizowej—sum, uzyskanych przy konwersji z wypłaty 35% kuponu bieżącego zamienianych obligacji pożyczek dolarowych oraz sum, pochodzących z wypłaty w gotówce końcówek.

Banki dewizowe będą mogły zatem również przyjmować—bez specjalnego zezwolenia Komisji Dewizowej—do depozytu cudzoziemców obligacje $4\frac{1}{2}\%$ wewnętrznej pożyczki państwowej, pochodzące z wymiany obligacji pożyczek dolarowych, przesłanych w celu konwersji z zagranicy.

III. Komisja Dewizowa stwierdziła, że nie wszystkie banki dewizowe stosują się do przepisów okólnika Nr 14 rozdz. V D¹⁾, odnoszących się do przypadków niedostarczenia przez klientów w ustalonym terminie wymaganych dokumentów (kwitu celnego, faktury itp.).

W szczególności, niektóre banki przesyłają Komisji Dewizowej pisma swych klientów, w których niedostarczenie dokumentów pozostawiono zupełnie bez wytłumaczenia lub wyjaśnienia niedostatecznie, albo w których nie podano terminu żądanej prolongaty, lub wreszcie, w których jako powód nieoclenia towaru podano okoliczności, które były lub powinny były być klientowi znane w chwili składania zobowiązania (np. dostateczne zapasy, zastój sezonowy itp.). Inne znów banki ograniczają się do zawiadomienia Komisji Dewizowej, że klient ich nie dostarczył brakujących dokumentów i nie wytłumaczył powodów niedotrzymania terminu—zamiast wezwać klienta, zgodnie z przepisami okólnika, do usprawiedliwienia się z niezłożenia dokumentów, względnie skierować sprawę wprost do Inspektoratu Głównego Ochrony Skarbowej²⁾.

Te niedociągnięcia ze strony niektórych banków dewizowych powodują, że biuro Komisji Dewizowej jest zmuszone do żądania dodatkowych wyjaśnień, wzgl. do przypominania bankom dewizowym treści okólnika Nr 14.

W tym stanie rzeczy Komisja Dewizowa—celem zaoszczędzenia nieproduktywnej korespondencji—wezwała banki dewizowe do ścisłego przestrzegania przepisów i wskazówek okólnika Nr 14 w powyższym przedmiocie.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIELDA WARSZAWSKA

za okres od 26 do 30 lipca 1937 r.

Rynek dewiz w okresie sprawozdawczym odznaczał się tendencją słabą. Jedynie franki francuskie zwykowały minimalnie, bo o zł 0·01 na 100 frankach, pozostałe natomiast dewizy wykazały zniżki notowań, a mianowicie (w zł na 100 jednostkach walutowych): franki szwajcarskie—0·13, belgi—0·05, korony czechosłowackie—0·01, floreny holenderskie—0·50, korony szwedzkie—0·15 i korony norweskie—0·05, oraz funty szterlingi—0·01 na £ 1. Dolary Stanów Zjedn.—zarówno gotówkowe, jak i telegraficzne — utrzymały kurs dotychczasowy.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Ostatni kurs w tygodniu
Dolary St. Zjedn. . .	\$ 1	5·29	5·28 $\frac{3}{4}$	5·29
„ „ „ telegr. . .	\$ 1	5·29 $\frac{1}{4}$	5·29	5·29 $\frac{1}{4}$
Funty szterlingi . .	£ 1	26·36	26·31	26·32
Franki francuskie . .	100 fr.	19·90	19·85	19·86
Franki szwajcarskie .	100 fr.	121·55	121·40	121·40
Belgi	100 błg.	89·20	89·10	89·10
Marki niemieckie . .	100 RM	—	—	—
Korony czechosłow. .	100 kor.	18·45	18·44	18·44
Liry włoskie	100 lir.	—	—	—
Floreny holenderskie	100 fl.	292·25	291·70	292·00
Guldeny gdańskie . .	100 guld.	100·00	100·00	100·00
Korony szwedzkie . .	100 kor.	135·95	135·65	135·65
Korony duńskie . . .	100 kor.	117·70	117·45	117·55
Korony norweskie . .	100 kor.	132·45	132·25	132·30

¹⁾ P. zesz. 11/1937, str. 403.

²⁾ P. zesz. 35/1936, str. 1 027.

¹⁾ P. zesz. 16/1937, str. 564.

²⁾ Warszawa, Senatorska 29 (dawniej Inspektorat Dewizowy).

Ny rynku papierów procentowych państwowych wydatniła się tendencja mocna. 3% Poż. Premiowa Inwestycyjna zwykowała: sztuki obu emisji—o zł 1:50, a serie—o zł 0:50, 4% Poż. Konsolidacyjna—o 2:00% nom., 5% Poż. Konwersyjna—o 2:50% nom. i 4 $\frac{1}{2}$ % Poż. Wewnętrzna—o 0:50% nom. 4% Poż. Premiowa Dolarowa utrzymała kurs dotychczasowy, a 3% Poż. Premiową Budowlaną, 4% Poż. Premiową Inwestycyjną i 5% Poż. Konwers. Kolejową transakcyj nie zanotowano.

Mocno również kształtował się rynek papierów lokacyjnych prywatnych. Szczególnie silnie zwykowały 8% dolarowe L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego (gwarantowane), które zyskały 4:00% nom. 5% L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy wykazały zwykłe 2:13% nom., także listy z 1933 r.—1:75% nom. i 5% L. Z. Lublina z 1933 r.—1:75% nom.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj-wyższy w zł za sztukę	Kurs naj-niższy	Ostatni kurs w tygodniu
<i>Papiery państwowe</i>				
3% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna				
I emisja sztuki serie	zł w zł. 100	68:00	65:50	67:75
II „ „ sztuki serie	„ „ „ „	83:00	82:50	83:00
„ „ „ „ sztuki serie	„ „ „ „	67:75	65:50	66:75
„ „ „ „ sztuki serie	„ „ „ „	82:00	81:50	82:00
3% Pożyczka Premiowa Budowlana ser. I	„ „ „ 50	—	—	—
4% Pożyczka Premiowa Dolarowa	§ ¹⁾	39:75	38:50	39:00
4% Pożyczka Premiowa Inwestycyjna sztuki serie	zł w zł. 100	—	—	—
„ „ „ „ sztuki serie	„ „ „ „	—	—	—
		w % % nominalu		
4% Pożyczka Konsolidacyjna zł w zł.		57:75	55:50	56:88
		-57:50 ²⁾	-55:00 ²⁾	-57:75
				-56:50 ²⁾
				-57:50 ²⁾
5% „ „ Konwersyjna	zł	62:00	61:00	61:00
				-62:00
				-61:75
5% „ „ Konwers. Kol.	zł	—	—	—
4 $\frac{1}{2}$ % „ „ Wewnętrzna	zł	55:75	55:00	55:75

Listy zastawne i obligacje banków

		w % % nominalu		
7%	L. Z. Państw. Banku Roln.	zł w zł. 1927	83:25	83:25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	94:00	94:00
7%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	83:25	83:25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94:00	94:00
7%	Obł. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	83:25	83:25
8%	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1924	94:00	94:00
8%	Obł. Bud. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1927	93:00	93:00
5 $\frac{1}{2}$ %	L. Z. Banku „ „ „	zł w zł. 1924	81:00	81:00
5 $\frac{1}{2}$ %	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81:00	81:00
5 $\frac{1}{2}$ %	Obł. Kom. B. Gosp. Kraj.	zł w zł. 1924	81:00	81:00
5 $\frac{1}{2}$ %	„ „ „ „ „ „	zł w zł. 1927	81:00	81:00

Listy zastawne i obligacje towarzystw kredytowych

4%	L. Z. Tow. Kred. Ziemskiego	zł		47:50
4 $\frac{1}{2}$ %	„ „ „ „ „ „	zł	56:25	55:00
8%	„ „ „ „ „ „	zł		56:00
	(gwarant.) „ „ „ „ „ „	§	70:00	67:00
4%	L. Z. Pozn. Ziem. Kredyt.	zł		46:00
4 $\frac{1}{2}$ %	„ „ „ „ „ „	zł		55:00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł		64:88
5%	„ „ „ „ „ „	zł	62:00	60:25
	z 1933 r. „ „ „ „ „ „	zł		61:50
				-62:00
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Warszawy	zł		62:50
5%	L. Z. Tow. Kred. m. Lublina	zł	50:25	49:75
	z 1933 r. „ „ „ „ „ „	zł		50:25

Obligacje miast

VI 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł		64:00
VIII i IX 6% Poż. Konwers. m. Warszawy	zł	59:00	59:00

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH¹⁾

(maksimum—minimum—ultimo; w nawiasach—obroty)

New York	12 ÷ 17/VII	19 ÷ 24/VII	26 ÷ 31/VII
6% dolarowa 1920	56 $\frac{7}{8}$ —53 $\frac{3}{4}$ —56 $\frac{3}{4}$ (13 000)	57 $\frac{1}{4}$ —56 $\frac{1}{2}$ —57 $\frac{1}{4}$ (5 000)	59 $\frac{1}{4}$ —56 $\frac{1}{4}$ —58
8% Dillon 1925	51 $\frac{3}{4}$ —50 $\frac{1}{8}$ —51 $\frac{1}{2}$ (34 000)	53—52 $\frac{1}{8}$ —52 $\frac{5}{8}$ (+1 000)	55 $\frac{1}{4}$ —52 $\frac{1}{4}$ —54
7% stabilizac. 1927	71 $\frac{5}{8}$ —69 $\frac{1}{8}$ —70 (29 000)	72—71 $\frac{1}{8}$ —72 (9 000)	75 $\frac{1}{2}$ —70 $\frac{3}{8}$ —74
7% Warszawy 1928	51 $\frac{5}{8}$ —50 $\frac{1}{8}$ —51 $\frac{5}{8}$ (22 000)	53—52 $\frac{3}{8}$ —52 $\frac{3}{4}$ (11 000)	54 $\frac{1}{2}$ —51 $\frac{3}{4}$ —52 $\frac{1}{2}$
7% Śląska 1928	51 $\frac{7}{8}$ —48 $\frac{3}{8}$ —51 $\frac{7}{8}$ (4 000)	52 $\frac{1}{8}$ —52 $\frac{1}{8}$ —52 $\frac{1}{8}$ (1 000)	54 $\frac{1}{2}$ —51 $\frac{1}{2}$ —52 $\frac{1}{2}$
Londyn			
7% stabilizac. 1927	57:72—56:22 56:97	57:07—55:07 —56:07	—
Zurych			
7% stabilizac. 1927	—	—	—
Paryż			
7% stabilizac. 1927	72:90—70:32	72:63—70:52	72:77—72:38
Mediolan			
7% włoska 1924	100:33—99:93 —100:13 (275)	—	100:66—100:26 —100:66 (100)

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 20 LIPCA 1937 R.—Obroty walutowe zwyczajne Banku kształtują się nadal korzystnie, choć na przełomie czerwca i lipca—pod naciskiem ujemnego salda bilansu handlowego i innych płatności—bilans walutowy Banku zamykał się nieznacznym deficytem. W II dekadzie lipca mamy znów nadwyżkę skupu walut i dewiz nad ich sprzedażą przez Bank.

Rezerwy walutowe Banku—po spadku w ciągu 3 dekad, tj. II i III dekady czerwca i I dekady lipca, wynoszącym w sumie zł 14:1 miln.—w II dekadzie lipca podniosły się o zł 1:0 miln. do zł 28:3 miln. W stosunku do stanu przed miesiącem (dn. 20/VI 1937) wykazują one spadek o zł 9:5 miln., ale w stosunku do stanu przed rokiem (dn. 20/VII 1936) wykazują wzrost o zł 19:0 miln.

Utrzymujące się wciąż tendencje deteżauryzacyjne powodują stosunkowo duży i na ogół wzmagający się dopływ złota do Banku Polskiego, a w konsekwencji i wzrost rezerw złota w Banku. W I dekadzie lipca rezerwy te zwiększyły się o zł 1:5 miln., w II dekadzie zaś o zł 1:0 miln. W okresie miesięcznym—od końca II dekady czerwca do końca II dekady lipca—rezerwy złota podniosły się z zł 416:0 miln. do zł 425:4 miln. i są obecnie aż o zł 59:8 miln., tj. o $\frac{1}{6}$ większe niż przed rokiem (dn. 20/VII 1936 r.—zł 365:6 miln.).

Rezerwy złota w stosunku do podlegającej pokryciu złotem sumy obiegu biletów bankowych oraz części (przewyżki ponad zł 100 miln.) natychmiast płatnych zobowiązań Banku stanowiły na ultimo II dekady lipca 37:92%, czyli więcej zarówno niż na ultimo I dekady, niż przed miesiącem, a zwłaszcza niż przed rokiem. Tę zwykłą pokrycia złotem obiegu i zobowiązań ilustruje liczbowo następujące zestawienie:

	%
20/VI 1937	37:05
10/VII „	37:04
20/VII „	37:92
20/VII 1936	33:82

¹⁾ § 5 = zł 44:57.

²⁾ Dotyczy drobnych odcinków.

¹⁾ Kursy — w %-ach nominalu, obroty — w jednostkach walutowych danego kraju (w Mediolanie — w tysiącach).

Wzrost procentu pokrycia w II dekadzie lipca został spowodowany częściowo wzrostem sumy pokrycia, tj. rezerw złota, częściowo zaś jednoczesną zniżką podlegającej pokryciu sumy obiegu i zobowiązań, a właściwie ich części, uwzględnianej przy obliczaniu pokrycia, mianowicie z zł 1 245·6 miln. do zł 1 221·7 miln. (względnie z zł 1 145·6 miln. do zł 1 121·7 miln.). Tym razem zniżka dotyczy obu składników: obieg biletów bankowych—jak zwykle w środku miesiąca—skurczył się z zł 960·8 miln. do zł 939·1 miln., a natychmiast płatne zobowiązania obniżyły się z zł 284·9 miln. do zł 282·7 miln.

Zniżka zobowiązań w II dekadzie lipca dotyczy jedynie lokat żyrowych, które spadły z zł 206·1 miln. do zł 201·2 miln., podczas gdy saldo pozycji „różne rachunki” zwykło z zł 78·7 miln. do zł 81·5 miln.

Odpyły lokat żyrowych Banku—wbrew zresztą normalnej tendencji w środku miesiąca—nastąpił zarówno w zakresie lokat kas państwowych, które po dłuższym okresie utrzymywania się w minimalnych rozmiarach w III dekadzie czerwca i I dekadzie lipca wydawnie podniosły się, jak i w zakresie lokat prywatnych. Te ostatnie silnie zwykły w I dekadzie lipca—tak, że spadek w II dekadzie doprowadził je do poziomu tylko bardzo niewiele niższego od poziomu przed miesiącem; oczywiście, pozostawały one w dalszym ciągu na poziomie znacznie wyższym niż przed rokiem. Liczbowo ten ruch lokat żyrowych ilustruje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Lokaty żyrowe:	
	kas państwowych	pozostałe
20/VI 1937	0·5	197·8
10/VII „	7·4	198·7
20/VII „	5·5	195·7
20/VII 1936	1·4	176·1

Obieg biletów bankowych obniżył się w II dekadzie lipca o zł 21·7 miln.—po uprzedniej zniżce w I dekadzie o zł 28·7 miln. Te zniżki zaledwie jednak zneutralizowały silną zwykłą obiegu na ultimo czerwca—tak, że obieg w końcu II dekady lipca osiągnął poziom prawie taki sam, jak w końcu II dekady czerwca. Przeważająca w tym roku tendencja zniżkowa obiegu spowodowała jednak, że poziom obiegu jest obecnie niższy niż przed rokiem. Liczbowo te zmiany w stanie obiegu przedstawia następujące zestawienie (w miln. zł):

20/VI 1937	939·4
30/VI „	989·5
10/VII „	960·8
20/VII „	939·1
20/VII 1936	964·4

Spadek obiegu w II dekadzie lipca nie znajdował odpowiednika w dopływie lokat żyrowych do Banku, które—przeciwnie—z Banku odpyły, zato był związany z kurczeniem się działalności kredytowej Banku.

Jeśli chodzi o kredyty Banku, to silnie obniżył się (o zł 26·0 miln.) w II dekadzie lipca portfel wekslowy, który w I dekadzie —

wbrew normalnej tendencji—lekką zwykłą; skurczyły się również, choć nieco słabiej niż w I dekadzie (w I dekadzie o zł 9·5 miln., w II dekadzie o zł 5·2 miln.) pożyczki zastawowe; tylko portfel skupionych przez Bank biletów skarbowych, wzrastający niezmiennie—z przerwą jedynie w II dekadzie czerwca—od kwietnia b. r., kiedy to osiągnął swe minimum (zł 3·2 miln. w końcu kwietnia), zwiększył się w dekadzie sprawozdawczej (o zł 5·6 miln.).

W okresie miesięcznym, tj. od końca II dekady czerwca do końca II dekady lipca, nastąpiła zwykła kredytów Banku (szczególnie silna dla biletów skarbowych), z jedynym wyjątkiem pożyczek zastawowych, które nieznacznie zniżkowały, jak to wykazuje następujące zestawienie (w miln. zł):

	Wzrost (+) lub spadek (—)
Kredyty dyskontowe . . .	+ 11·5
Pożyczki zastawowe . . .	— 0·6
Bilety skarbowe . . .	+ 14·0

W okresie rocznym 20/VII 1936÷20/VII 1937 kredyty bardzo poważnie skurczyły się, zwłaszcza: portfel wekslowy, który głównie z racji spadku redyskonta dla instytucji kredytowych, a częściowo w związku z konwersją długów rolniczych obniżył się o przeszło 1/5, oraz pożyczki zastawowe, które spadły do 2/5 poprzedniej wysokości. W liczbach absolutnych ten spadek kredytów w ciągu roku przedstawiał się następująco (w miln. zł):

	Spadek
Kredyty dyskontowe . . .	134·6
Pożyczki zastawowe . . .	87·4
Bilety skarbowe . . .	3·1

Co się tyczy innych—poza powyższymi 3 formami kredytów — operacyj czynnych Banku Polskiego, to w II dekadzie lipca nastąpił nieznaczny wzrost (o zł 2·6 miln.) zapasu monet srebrnych i bilonu, skupionych na własność Banku, oraz minimalny spadek (o zł 0·1 miln.) portfeli skupionych przez Bank papierów kredytu długoterminowego; dług Skarbu Państwa (kredyt bezprocentowy) pozostał w dalszym ciągu niezmienny.

Całe bankowe pokrycie obiegu biletów Banku, obejmujące rezerwy walutowe i wszystkie rodzaje operacji kredytowych—przedstawia się następująco (w tys. zł):

	20/VI	10/VII	20/VII
Waluty i dewizy	37 827	27 281	28 319
Weksle krajowe	489 633	527 103	501 150
Bilety skarbowe	32 188	40 540	45 162
Polskie monety srebrne i bilon	46 891	43 901	46 463
Pożyczki zabezpieczone zastaw.	27 623	32 197	26 980
Papiery proc. własne	134 688	134 300	134 218
Dług Skarbu Państwa	90 000	90 000	90 000
Razem:	858 850	895 322	873 292

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

KRONIKA ZAGRANICZNA

NIEMCY

„MATERIAŁY ZASTĘPCZE“ W PRZEMYŚLE ELEKTROTECHNICZNYM.—Pod naciskiem postulatów politycznych, a w szczególności dążenia do możliwie najbardziej doskonałego uzbrojenia armii, gospodarka niemiecka ulega stopniowej przebudowie. Realizowany z dużą konsekwencją drugi plan 4-letni nadaje gospodarce niemieckiej w coraz większym stopniu charakter gospodarki wojennej. Problem zbrojeń skomplikowany jest brakiem dostatecznej ilości dewiz koniecznych dla uzyskania surowców dla produkcji zbroje-

niowej. Gwałtowna zwykła cen surowców zagranicznych w końcu ub. r., a ponadto trudności uzyskania dostatecznej ilości niektórych surowców, jak np. żelaza i stali—wskutek restrykcyjnych zarządzeń, wydawanych przez międzynarodowe kartele—spowodowały z początkiem b. r. znaczny spadek przywozu surowcowego. W I kwartale b. r. przewóz ten wyniósł 2 732 435 t—wobec 3 081 020 t w analogicznym okresie poprzedniego roku.

Brak surowców wywołał poważne trudności w procesie produkcyjnym. Doprowadził on nie tylko do częściowego zahamowania wy-

twórczości przemysłu metalurgicznego, lecz również do dużych kłopotów w dziedzinie produkcji kauczuku syntetycznego. W związku z brakiem surowców włókienniczych musiano we włókiennictwie wprowadzić skrócony czas pracy—pomimo silnie rozwiniętej wytwórczości włókien sztucznych.

Kierownicy niemieckiej polityki produkcyjnej prowadzą konsekwentnie walkę z trudnościami surowcowymi—przez zastępowanie surowców naturalnych sztucznymi, a ponadto przez akcję, zmierzającą do przestawiania procesów produkcyjnych z zużycia surowców importowanych na zużycie surowców pocho-

dzenia krajowego, przez oszczędność w zużyciu materiałów itp.

Przykładem rezultatów, osiąganych w tej dziedzinie, może być przemysł elektrotechniczny. Największe niemieckie firmy elektrotechniczne, a zwłaszcza firma A. E. G., prowadzą nieustanne badania nad możliwościami zastępowania surowców i materiałów, używanych dotychczas, których uzyskanie nastęrcza trudności, przez surowce i materiały, osiągalne w kraju. Fachowcy elektrotechniczni twierdzą, że pod naciskiem konieczności udało im się w szeregu wypadków nie tylko uzyskać materiały zastępcze i w ten sposób zmniejszyć odływ dewiz z Niemiec, ale nawet osiągnąć pod względem technicznym korzystniejsze rezultaty. Zdarzyły się nawet podobno wypadki, że „wynalezienie” nowych materiałów umożliwiło dopiero realizację pewnych konstrukcyj.

Szereg konkretnych przykładów przedstawia się istotnie interesująco: I tak, elektryczne paleniska nie będą na przyszłość wytwarzane z niklowanej blachy stalowej, lecz z aluminium, które odgrywa coraz większą rolę w konstrukcjach technicznych. Przy żelazkach zamiast stali używana jest porcelana. Przewody palenisk elektrycznych wykonywane są z aluminium. Przy konstrukcji motorów na miejsce mosiądzu i miedzi używany jest silumin, połączenie krzemienia i aluminium. Przy tłokach w miejsce mosiądzu i stopu używa się biały metal. Przy motorach wskutek zmniejszenia ich rozmiarów osiąga się duże oszczędności materiałowe. Motory elektryczne są obecnie produkowane o połowę mniejsze aniżeli przed rokiem, przy czym osiągają one identyczną wydajność.

Zwoje izolacyjne przy maszynach wysokiego napięcia były niegdyś tkane z jedwabiu i malowane zagranicznym lakierem. Obecnie do celów tych używa się jedwab sztuczny. Jak wielkie osiąga się wskutek tego oszczędności—wynika chociażby z tego, że do izolacji wyprodukowanego dla Japonii w Niemczech wodnego generatora o sile 70 tys. HP zużyto 120 tys. m taśmy izolacyjnej. Nowy materiał, izolujący od ciepła, uzyskiwany jest z piasku kwarcowego. Jest on tak dobry, że obniża dotychczasowe temperatury, wynoszące w analogicznych warunkach 90° — do 55°.

Doniosłą rolę przy zastępowaniu materiałów pochodzenia zagranicznego odgrywa materiał prasowany (Pressstoff). Odkurzacze otrzymują pudło z prasowanego materiału. Również i liczniki elektryczne wykonywane są z tego materiału. Przy produkcji kół zębatach używany jest w miejsce brązu „nowotext”, który znajduje również duże zastosowanie w przemyśle samochodowym, a ostatnio także używany jest przy wytwarzaniu łożysk w walcowniach. Największe zastosowanie znajduje materiał prasowany przy budowie ściennych urządzeń, wyłączających prąd.

Użycie bakelitu jest możliwe, o ile nie stawia się zbyt dużych wymagań wyłączeniem. Przez wykonanie wyłączników w bakelicie są one znacznie mniejsze i o 30% tańsze aniżeli wykonywane z żelaza lanego, przy czym automatycznie odpada kwestia uzienienia, ponieważ bakelit jest materiałem izolacyjnym. Jako środek gaszący używany jest w wyłącznikach nie jak dotychczas olej, lecz powietrze pod ciśnieniem, przez co sam wyłącznik zostaje zabezpieczony przed eksplozją.

Najnowsze postępy niemieckiej techniki umożliwiają zastępowanie malowanych olejno rur bawełnianych rurami z sztucznej tkaniny, która nie tylko jest silniejsza, ale odpowiada lepiej potrzebom elektrotechnicznym. Również w technice lakierowania poczyniono znaczne postępy, zastępując dotychczasowe sprowadzane produkty przez syntetyczne żywice i tłuszcze.

Duże postępy w zastępowaniu surowców zagranicznych krajowymi poczyniono w produkcji kabli. Dotychczas nie przystąpiono co prawda do masowego wytwarzania kabli przy użyciu nowych materiałów, lecz należy oczekiwać, iż nastąpi to w niedługim czasie. Przy wytwarzaniu kabli miedz ma być zastąpiona przez aluminium. Jako materiał izolacyjny w miejsce płaszcz gumowego wytwarzany będzie płaszcz z igelitu—materiału, uzyskiwanego z acetyleny. Płaszcz ołowiany zastąpiony będzie przez stabil i plexigum—produkty syntetyczne, uzyskiwane z gazu koksującego. Na miejscu juty używane będą pokryte ołowiem taśmy żelazne. Obliczają, iż dzięki wprowadzeniu do produkcji nowych materiałów uzyskane zostaną znaczne oszczędności, gdyż przy produkcji 1 km kabla zostanie zaoszczędzone 14 560 kg ołowiu.

Przykład przemysłu elektrotechnicznego jest wysoce znamienne dla wysiłków, czynionych we wszystkich gałęziach niemieckiej produkcji przemysłowej. Konsekwencje tej niejednokrotnie od podstaw prowadzonej przebudowy produkcyjnej muszą być daleko idące. W wielu wypadkach nowe wynalazki doprowadzić mogą do polepszenia technicznego i potaniaenia wytwarzanych wyrobów. W większości jednak wypadków liczyć się należy z podrożeniem wyrobów i pogorszeniem jakości towarów, przy równoczesnym przestawianiu aparatury wytwórczej na nowe materiały.

B. Rm.

WŁOCHY

MONOPOLE PAŃSTWOWE.—Do artykułu pt. „Monopole we Włoszech” zamieszczonego w zesz. 31 tyg. „Polska Gospodarcza” (str. 1043) wkradły się następujące omyłki drukarskie, które niniejszym prostujemy: na str. 1044 w szpalcie po lewej stronie w ustępie 5 od góry zamiast liczby „250” winno być „0,25”, w szpalcie po prawej stronie w ustępie 4 od góry zamiast liczby „199 611 000” winno być „119 611 000”.

W uzupełnieniu wspomnianego artykułu warto zaznaczyć, że rolę gospodarczą monopolów włoskich określa łączna suma ich budżetów (wpływy) na rok 1937/38, ewent. budżetów na rok 1936 (odnośnie do loteryj kombinowanych), wynosząca 5 919 miln. lirów, czyli blisko zł 1 640 miln.

JUGOSŁAWIA

UMOWY HANDLOWE.—Okres ostatnich kilku miesięcy odznacza się w gospodarstwie Jugosławii bardzo ożywioną działalnością traktatową.

W dn. 13/V b. r. podpisane zostały w Belgradzie jugosłowiańsko-rumuńskie: umowa handlowa, traktat nawigacyjny, umowa weterynaryjna i porozumienie, dotyczące ruchu granicznego. Wszystkie te umowy mają za cel wyrównanie dotychczasowych trudności i usunięcie wszelkich przeszkód w dalszym rozwoju stosunków handlowych pomiędzy oboma krajami w ramach Malej Ententy i Ententy Bałkańskiej.

Umowa handlowa, ostatnio podpisana, posiada znamiona klasycznych traktatów handlowych i reguluje wszelkie kwestie, które wiążą się ściśle z wymianą towarową. Jest ona oparta na K N U, i zasada ta dominuje we wszystkich sprawach, omawianych w umowie. Nie zawiera ona postanowień taryfowych, ale jedynie—w drodze wyjątku—niektóre ułatwienia

celne zostały przyznane dla chmielu jugosłowiańskiego na warunkach specjalnych.

Konwencja weterynaryjna oznacza warunki weterynaryjne i sanitarne transportu trzody rumuńskiej na rynek jugosłowiański. Nowa konwencja, zastępująca konwencję z 1933 r. i wiele od niej obszerniejsza, zawiera również pewne szczegóły procedury kontroli weterynaryjnej.

Porozumienie co do ruchu granicznego jest szóstym z rzędu porozumieniem tego rodzaju, zawartym przez Jugosławię ze swymi sąsiadami. Również i to porozumienie reguluje stosunki jugosłowiańsko-rumuńskie na płaszczyźnie jak najszerzej. Odnosi się ono do pasa granicznego i zezwala ludności, mieszkającej w pasie granicznym, przekraczać granicę celem dokonywania zakupów. Z tych ułatwień korzystać może jedynie ludność wiejska—z jednej i drugiej strony granicy.

Wągle nowej umowy handlowej dla Jugosławii podkreśla fakt, że dotychczas wymiana towarowa jugosłowiańsko-rumuńska była stosunkowo ograniczona—ze względu na analogiczną strukturę ekonomiczną obu państw. Handel zagraniczny z Rumunią był dotychczas dla Jugosławii deficytowy. Deficyt ten jest wynikiem tego, że Rumunia jest głównym dostawcą ropy naftowej do Jugosławii, i eksport ten nie miał żadnego równoważnika po stronie jugosłowiańskiej.

Poza umową z Rumunią zawarła Jugosławia ostatnio traktaty handlowe z Danią, Szwecją i Norwegią, z którymi to państwami obowiązywały do tej pory deklaracje, podpisane przed kilkudziesięciu laty przez Królestwo Serbii.

Traktat handlowy, zawarty z Danią w dn. 1/V 1937 r., wszedł w życie dn. 15/V b. r. i oparty jest na bazie reglamentacji dewizowej. Na podstawie tego porozumienia Dania wyraziła zgodę na wydawanie certyfikatów dewizowych na import: śliwek, marmolady ze śliwek, winogron, wina, ziół leczniczych, chmielu, konopi, pierza i puchu, włosów końskiego, filcu itd. Ogólna kwota powyższych kontyngentów oznaczona została na 1 miln. koron duńskich. Równocześnie Rząd jugosłowiański zgodził się na wydanie w ciągu roku pozwoleń przywozu na towary, podlegające reglamentacji, również na sumę 1 miln. kor. Pozwolenia te są wydawane importerom na podstawie zgłoszeń, kierowanych do Komitetu Importowego przy Banku Narodowym Królestwa Jugosławii.

W wypadku, gdyby bilans handlowy między Jugosławią i Danią był pasywny na niekorzyść Jugosławii—traktat postanawia, iż Rząd duński zobowiąże się do wydania importerom dodatkowych certyfikatów dewizowych na import towarów, poza wspomnianymi kontyngentami. Rząd jugosłowiański postąpić ma w ten sam sposób, gdy bilans okaże się pasywny dla Danii. W każdym bądź razie, w obu powyższych wypadkach kontyngenty dodatkowe nie mogą przekroczyć kwoty 200 tys. kor. Bilans handlowy będzie obliczany na podstawie importowych statystyk celnych obu państw.

Według postanowień traktatu, wymiana handlowa między Jugosławią i Danią odbywać się będzie na podstawie przydziału wolnych dewiz, który będzie następował w czasie trwania układu stosownie do istniejących przepisów. Czas trwania umowy został oznaczony do dn. 30/IV 1938 r. i następnie może być przedłużony przez milczącą zgodę na dalsze 4-miesięczne okresy.

Traktat handlowy i nawigacyjny ze Szwecją, parafowany w dn. 18/V b. r., który wszedł w życie dn. 1/VII b. r.—oparty jest na tych samych zasadach, co traktat zawarty z Danią. Reguluje on przede wszystkim sposoby za-

platy i oznacza wolumen wzajemnych obrotów. Znaczenie umowy tej polega zwłaszcza na tym, że Jugosławia nie posiadała ze Szwecją żadnej umowy handlowej, i handel szwedzko-jugosławiński odbywał się na podstawie deklaracji, podpisanej pomiędzy Królestwem Serbii a Szwecją w 1907 r.

Umowa ze Szwecją, zawierająca wszystkie znamiona normalnego traktatu handlowego o charakterze generalnym — na podstawie KNU — oznacza stosunek obrotów szwedzko-jugosławińskich na 1:2, tzn. iż Szwecja wyraziła swą zgodę na ograniczanie przez Komitet Importowy jugosławińskiego Banku Narodowego przywozu, o ile eksport jugosławiński nie wyniesie 2-krotnej wartości importu. Z drugiej strony — saldo pasywne na niekorzyść Szwecji może wynosić najwyżej połowę jugosławińskiego wywozu.

Zgodę Szwecji na tego rodzaju ustalenie rozmiarów wymiany towarowej tłumaczyć należy tym, iż jest ona stosunkowo znacznym wierzytelnym Jugosławii, zwłaszcza z uwagi na zainwestowane kapitały; nadwyżka eksportu jugosławińskiego, kierowanego do Szwecji, ma być użyta na częściową spłatę zobowiązań finansowych Jugosławii.

Traktat szwedzko-jugosławiński stwarza, niewątpliwie, duże możliwości dla jugosławińskiego eksportu, zwłaszcza ze względu na znaczną liczbę artykułów, mogących liczyć na zbyt w Szwecji. M. in. wymienić w tym miejscu należy: konopie, makuchy, otręby, śliwki, winogrona, skóry, pierze i puch, magnezyt, inne rudy itd. Ze Szwecji Jugosławia przywozi: elektryczne maszyny, motory okrętowe, łożyska kulkowe, aparaty itd.

Zawarcie traktatów handlowych z Danią i Szwecją jest wynikiem programu jugosławińskiej polityki handlowej, stosunkowo konsekwentnie realizowanej, która opiera się na nast. zasadach: 1) wyszukiwanie dla produktów jugosławińskich nowych rynków zbytu wzgl. lepsze wykorzystanie tych, które nie były dotychczas dostatecznie wykorzystane; 2) skierowanie eksportu jugosławińskiego w stronę państw wolno-dewizowych i zastąpienie dawnej orientacji, opierającej się przede wszystkim na clearingu.

Ta działalność została rozpoczęta w sposób metodyczny już ub. r. rozmowami, przeprowadzonymi z W. Brytanią, następnie Holandią i Stanami Zjedn. Am. W ten sposób państwa wolno-dewizowe weszły — w sposób bardziej wyraźny — w sferę zainteresowań jugosławińskiej polityki handlowej.

Umowy handlowe, zawarte przez Jugosławię z krajami skandynawskimi, mają jako zasadniczy cel: wyeliminowanie bierności bilansu, wzmoczenie obustronnej wymiany i uszanowanie zapłaty w dewizach. Środki w kierunku osiągnięcia tego celu polegają zwłaszcza na kontroli przywozu, zapewniającej równowagę wzajemnych importów, jak również lepszą organizację samego eksportu. Sama organizacja ma — w warunkach jugosławińskich —

specjalne znaczenie, gdy zwróci się uwagę, że wywóz Jugosławii do państw skandynawskich nie miał dotychczas określonego charakteru i istnieje wyraźna konieczność dostosowania jakości jugosławińskiego eksportu do wymagań tych rynków.

L.

CZECHOSŁOWACJA

UREGULOWANIE OBROTU WEŁNĄ KRAJOWĄ. — Rząd Czechosłowacki unormował w drodze ustawy obrót wełną krajową. Ustawa ta, która obowiązywać będzie do końca 1941 r., przewiduje, że wszelkie dostawy towarów wełnianych dla Rządu, samorządów, urzędów gminnych, dla przedsiębiorstw państwowych i komunalnych, dla wszelkiego rodzaju zakładów społecznych oraz instytucji użyteczności publicznej związane są ściśle z przymusem zakupu wełny pochodzenia krajowego za pośrednictwem specjalnego organu. Dostawcy tkanin wełnianych będą więc zobowiązani do zakupu jako domieszki takich ilości wełny krajowej, która odpowiada 20% wagi surowca, niezbędnego dla wyprodukowania zamówionych towarów. Wszystkie instytucje rządowe, samorządowe i społeczne, udzielające zamówień na tkaniny wełniane, zobowiązane są do końca marca każdego roku przedstawić Ministrowi Rolnictwa dokładny wykaz zamówień na tkaniny wełniane wraz z ilością wełny krajowej i zagranicznej, jaka niezbędna będzie dla wyprodukowania tych towarów.

Instytucja, która powołana zostanie przez Ministra Rolnictwa dla wykonywania ustawy, będzie miała za zadanie ustalenie oczekiwanych rozmiarów strzyżby wełny krajowej. Instytucja ta gromadzić będzie w specjalnych składach wełnę krajową, klasyfikować ją i dostarczać producentom tkanin wełnianych. W porozumieniu z Ministrem Rolnictwa instytucja ta ustalać będzie ceny wełny krajowej i czuwać nad uszlachetnianiem hodowli owiec. Na pokrycie wydatków, związanych z realizowaniem zadań tej instytucji, pobierane będą przy transakcjach wełną krajową specjalne opłaty, ustalane na każdy rok z góry przez Ministra Rolnictwa w porozumieniu z Ministrami Handlu oraz Finansów. Dostawę wełny do ośrodków handlu finansowego będzie producent tego surowca, który opłacać będzie również koszty składowania i sortowania. Działalność finansowa instytucji, powołanej do czuwania nad obrotem wełną krajową, podlegać będzie Naczelnej Izbie Kontroli oraz Ministrom Rolnictwa i Finansów.

Dla ścisłego wykonania ustawy w każdej gminie, w której znajdują się ośrodki hodowli owiec, powoływane będą komisje lokalne. Będą się one składać z przedstawicieli hodowców oraz miejscowych władz administracyjnych. Zadaniem tych komisji będzie współdziałanie z organem centralnym w zakresie gromadzenia, sortowania i magazynowania wełny.

Organem centralnym dla wykonywania ustawy będzie specjalna komisja wełniana przy Ministrze Handlu. Komisja ta składać się będzie z 8 przedstawicieli hodowców — producentów wełny oraz 8 reprezentantów przemysłu i handlu wełnianego. Prace tej komisji odbywać się będą przy współdziałaniu przedstawicieli szeregu zainteresowanych Ministerstw, mianowicie: Rolnictwa, Finansów, Handlu, Spraw Wewnętrznych, Obrony Narodowej, Opieki Społecznej, Kolei oraz Najwyższej Izby Kontroli Państwa. Komisja będzie m. in. ustalać normę procentową przymusowej domieszki wełny krajowej oraz przedstawiać wnioski w sprawie wyznaczania cen wełny i warunków dostaw. Ceny ustalać będzie Minister Rolnictwa, a przekraczanie ustawy karane będzie grzywną i więzieniem.

K.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie 19 ÷ 31/VII 1937 r. kształtowały się następująco (w walucie danego kraju, w Buenos Aires, Liverpoolu i Hamburgu — w \$ — za 100 kg):

	19 ÷ 24/VII	26 ÷ 31/VII	Wzrost (+) lub spadek (-) %
Pszenvca			
Berlin	21'20	21'20	—
Praga	161'10	161'10	—
Chicago	4'72	4'47	— 5'3
Buenos Aires	4'63	4'63	—
Liverpool	5'87	5'50	— 6'3
Wiedeń	36'70	36'00	— 1'9
Hamburg	6'05	5'91	— 2'3
Ż y t o			
Berlin	17'50	—	—
Praga	129'50	—	—
Chicago	3'60	3'27	— 9'0
Wiedeń	27'43	27'43	—
Hamburg	5'32	5'26	— 1'1
O w i e s			
Berlin	—	—	—
Praga	128'50	—	—
Chicago	2'71	2'23	— 1'7
Buenos Aires	2'15	2'03	— 5'5
Liverpool	4'91	5'08	+ 3'4
Wiedeń	28'62½	28'62½	—
Hamburg	2'89	2'80	— 3'1
Jęczmień browarowy			
Berlin	—	—	—
Praga	—	—	—
Chicago	3'76	3'44	— 8'5
Wiedeń	—	—	—
Hamburg	—	2'96	—

BIBLIOGRAFIA

„POLSKIE USTAWODAWSTWO DEWIZOWE“. DR A. MANTEL, BR. MAŁECKI I T. BIELOBRADEK. — Wyszła z druku praca zbiorowa, podjęta przez osoby, najbardziej powołane, bo Kierownika i Referentów Wydziału Dewizowego, praca, zawierająca celowo i przejrzysto sporządzony zbiór ustaw zasadniczych, rozporządzeń wykonaw-

czych, zarządzeń, instrukcyj, okólników i uchwał, związanych z reglamentacją dewizową, przy czym opatrzone komentarzami zasadniczymi oraz praktycznymi i wskazówkami technicznymi. Zamiast recenzji o tym cennym i tak potrzebnym wydawnictwie drukujemy in extenso przedmowę do wydawnictwa, napisaną przez b. Ministra Skarbu P. Prezesa Inż. Czesława Klamera:

„Decyzja o reglamentacji dewizowej, jaka

zapadła na wiosnę 1936 roku, była przyjęta przez opinię społeczną z całą życzliwością, jako w warunkach ówczesnych pogłębienie obrony polskiej waluty — tej zasady, która była i jest przewodnią myślą polityki gospodarczej przez cały czas kryzysu polskiego i światowego.

Rok doświadczeń udowodnił pełną celowość reglamentacji dewizowej i jako metoda, której Państwo i gospodarstwo w dużym stopniu

zawdzięczającą obecną poprawę, będzie ona niewątpliwie stosowana w Polsce dłuższy okres czasu. Ośmielam się wypowiedzieć opinię, iż roztropna reglamentacja dewizowa w warunkach naszego życia stanowi celowy instrument polityki gospodarczej państwa. Licząc się z obecnym stanem rzeczy zachodzi potrzeba, abyśmy posiadali dokładne źródła informacyjne o zakresie odnośnych przepisów.

Zgrupowanie więc całokształtu polskich przepisów dewizowych, zaopatrzenie ich przejrzystym komentarzem i niezbędnymi wskazówkami praktycznymi, łącznie ze starannie opracowanym spisem przedmiotowym i skorowidzem, stanowi praktyczny, a cenny wkład w naszej literaturze gospodarczej.

Niniejsza praca ułatwi dokładne zapoznanie się z podstawowymi przepisami dewizowymi, podanymi w formie tak dostępnej dla ogółu.

Nie wątpię, że szereg niedociągnięć, nieporozumień bądź niedokładności zostanie usunięty, gdy zainteresowani zaznajomią się z ustawodawstwem dewizowym, podanym przez wybitnych fachowców w dziedzinie prawa dewizowego, biorących bezpośredni udział w tworzeniu i miarodajnym komentowaniu odnośnych przepisów.

Książka ta, niewątpliwie, zainteresuje przede wszystkim setki przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych, bankowych i komunikacyjnych, które odczuwają brak skomasowanych przepisów dewizowych i odpowiedniego komentarza, a nadto szerokie koła prawników, których praca zawodowa tak często styka się ze sferą zagadnień dewizowych.

Niniejsza książka nie utraci swej aktualności. Znajdujemy w niej bowiem zapowiedź, że

będzie stale uzupełniana ewentualnymi nowymi przepisami i zmianami przepisów obecnie obowiązujących, i to nie tylko w drodze samego podawania treści tych zmian, ale również ich komentowania, objaśniania i zaopatrywania praktycznymi wskazówkami.

Toteż zdaniem moim wydawnictwo niniejsze powinno oddać zainteresowanym rzetelny pożytek, a kierownikom polityki dewizowej ułatwi ich prace przez dokładniejsze utrzymanie ręki na pulsie tych ważnych zagadnień, jakie wynikają z reglamentacji. Wszak jest rzeczą wielkiej doniosłości dla życia praktycznego, aby odnośne przepisy uzyskiwały kształt prosty i przejrzysty i aby dzięki temu nie powodowały bądź trudności bądź niezadowolenia.

Za roztropnie podjętą i wykonaną pracę autorom należy się wdzięczność".

P R Z E D R U K D O Z W O L O N Y, L E C Z Z P O D A N I E M Ź R Ó D Ł A

REDAKCJA I ADMINISTRACJA

ELEKTORALNA 2 (parter)

Telefony: 5 12 66 (Red.), 5 12 73 i 5 35 35 (Adm.), 5 12 50 (Druk.)

Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu

KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA W KRAJU: kwartalnie — zł 15, półrocznie — zł 30, rocznie — zł 60; **Z A G R A N I C A:** kwartalnie — zł 25, półrocznie — zł 50, rocznie — zł 100

CENY OGŁOSZEŃ HANDLOWYCH (przed tekstem) w zeszytach zwykłych: IV str. okładki — zł 500; II i III str. okł. — zł 400; str. zwyczaj. 1 str. — zł 300, 1/2 str. — 200, 1/4 str. — zł 125, 1/8 str. — zł 75. Przy ogłoszeniach kombinacyjnych, petitowych oraz tabelarycznych do cen powyższych dolicza się 30%.

CENY OBWIESZCZEŃ SPÓLEK AKCYJNYCH (za tekstem): 1 str. — zł 200, 1/2 str. — zł 110, 1/3 str. — zł 80, 1/4 str. — zł 70, 1/8 str. — zł 55, 1/16 str. — zł 40, 1/32 str. — zł 20. Za ogłoszenia liczbowe, tabelaryczne, bilanse i t. p. do cen powyższych dolicza się 50%.

Redaktor naczelny: CZESŁAW PECHE

Redaktor: WACŁAW SZURIG

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
JERZY LUBOWICKI

Redaktor działu rolniczego:
CZESŁAW BOBROWSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
BOLESŁAW KACZMARKIEWICZ

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

II OGŁOSZENIE

Zarząd Stoczni Gdyńskiej, Spółki Akcyjnej

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 16 sierpnia 1937 r. o godz. 11,30 w lokalu biurowym Spółki w Gdyni, przy ul. Węglowej, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu oraz rachunku zysków i strat za okres od 10 III 1936 r. do 28 lutego 1937 r.;
- 2) Powzięcie uchwały o pokryciu strat oraz rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu per 1 III 1937 r.;
- 3) Zmiana statutu:

w par. 4 tekst obecny: „Kapitał akcyjny pierwszej emisji wynosi zł 151 000'00, sto pięćdziesiąt jeden tysięcy złotych i podzielony jest na 151 akcji imiennych. Wartość nominalna każdej akcji wynosi 1 000'00 złotych. Kapitał akcyjny pierwszej emisji jest wpłacony. Kapitał akcyjny drugiej emisji wynosi złotych 1 849 000'00 — jeden milion osiemset czterdzieści dziewięć tysięcy złotych — i podzielony jest na 1849 akcji imiennych, każda po zł 1 000 nominalnej wartości. Przelew własności akcji jest uzależniony od zgody Rady Nadzorczej, wedle następującego postępowania. Akcjonariusz, zamierzający sprzedać swe akcje lub część ich, winien zakomunikować o tym pisemnie Zarządowi (zawiadomienie o sprzedaży) podając imię i nazwisko ewentualnego nabywcy oraz cenę sprzedaży. Rada Nadzorcza winna w ciągu 2-ch miesięcy od chwili otrzymania przez Zarząd zawiadomienia o sprzedaży, powiadomić akcjonariusza zbywającego akcje o swej zgodzie lub odmowie. Jeżeli Rada Nadzorcza odmówi zgody na projektowany przelew akcji, wówczas jest obowiązana wskazać odstępującemu innemu nabywcę w ciągu dalszych 2-ch miesięcy. Gdyby wskazany przez Radę Nadzorczą nabywca nie zgodził się na cenę żadaną przez odstępującego, wówczas określenie prawidłowej ceny akcji winno być dokonane przez rzeczoznawcę wyznaczonego przez Sąd Rejestracyjny w Gdyni. Gdyby wskazany nabywca odmówił nabycia akcji też i według ceny określonej przez rzeczoznawcę, a Rada Nadzorcza nie byłaby w stanie wskazać w ciągu 2-ch miesięcy, licząc od daty określenia ceny przez eksperta, innego nabywcy, wówczas odstępujący ma prawo sprzedać swe akcje według swego wolnego uznania”.

Proponowana zmiana § 4: „Kapitał akcyjny wynosi zł 250 000 i rozpada się na 2 000 akcji imiennych, każda po zł 125. Kapitał akcyjny został wpłacony”.

W § 31 tekst obecny: Rada Nadzorcza składa się przynajmniej z 6-ciu, a najwyżej z 13-tu członków, wyznaczonych na Walnym Zgromadzeniu. Każda z grup akcjonariuszy tworzących Spółkę i reprezentowana na Walnym Zgromadzeniu, ma prawo wyznaczenia do Rady Nadzorczej takiej ilości członków, ile razy w ilości posiadanych przez nią akcji mieści się ilość akcji przypadająca z podziału ogólnej ilości reprezentowanych akcji przez liczbę Członków Rady. Grupom przysługuje prawo odwołania wyznaczonych przez nich członków Rady Nadzorczej.

Ilość członków Rady Nadzorczej ustala się na przeciąg każdej kadencji w wzajemnym porozumieniu pomiędzy poszczególnymi grupami.

Ilość członków Rady Nadzorczej oznacza każdorazowo na przeciąg kadencji Walne Zgromadzenie.

Członkami Rady Nadzorczej mogą być osoby z poza grona akcjonariuszów.

Proponowana zmiana § 31: Członkowie Rady Nadzorczej wybierani są na okres 3-ch lat.

Trwanie kadencji oznacza Walne Zgromadzenie.

Mandaty członków gasną na tym zgromadzeniu, które zatwierdzi sprawozdanie, bilans oraz r-k zysków i strat za ostatni rok ich urzędowania. Ustępujący członkowie mogą być ponownie wybrani. Rada Nadzorcza wybiera na pierwszym posiedzeniu po jej wyborze z pośród siebie większość głosów prezesa i wiceprezesa.

Poza tym proponowane jest skreślenie §§ 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 17, 18, 21, 22, 26, 27, 28, 30, 32, 34, 36, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 52 i 53 oraz zmiana §§ 13, 16, 20, 29, 33, 35, 40 i 51.

4) Wolne wnioski.

1722

I OGŁOSZENIE

Zarząd Cukrowni „Woźuczyn“, Spółki Akcyjnej

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 31 sierpnia 1937 r. o godz. 11 odbędzie się w sali Banku Cukrownictwa, Oddział w Warszawie, ul. Karowa 20

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

z następującym porządkiem obrad:

- 1) Zagajenie zebrania i wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu i Komisji Rewizyjnej za rok operacyjny 1936/37;
- 3) Zatwierdzenie sprawozdań, bilansu oraz rachunku strat i zysków za rok operacyjny 1936/37 i udzielenie Zarządowi absolutorium;
- 4) Powzięcie uchwały o rozdziale zysku;
- 5) Udzielenie Zarządowi upoważnienia do korzystania z kredytu w instytucjach i bankach z prawem udzielania zabezpieczeń hipotecznych;
- 6) Wybór Komisji Rewizyjnej;
- 7) Ustalenie wynagrodzenia członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej;
- 8) Zatwierdzenie budżetu na 1937/38 r.;
- 9) Wnioski PP. Akcjonariuszów, zgłoszone ustawowo;
- 10) Wnioski Zarządu.

Posiadacze akcji winni złożyć przynajmniej na 7 dni przed terminem Walnego Zgromadzenia w biurze Zarządu w Warszawie, ul. Karowa 20, swe akcje lub kwity depozytowe.

1708-32-33

I OGŁOSZENIE

Likwidatorzy Towarzystwa Eksploatacji Terenów, Spółka Akc. w Warszawie w l i k w i d a c j i

podają do wiadomości, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się w dn. 23 sierpnia b. r. o godz. 9 min. 30 w Warszawie, w lokalu firmy przy ulicy Plac Dąbrowskiego 9 m. 10 z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór prezydium;
- 2) Sprawozdanie likwidatorów;
- 3) Reasumcja uchwał walnych zgromadzeń z lat 1930, 1931, 1932 i 1933;
- 4) Zatwierdzenie bilansów za lata 1934, 1935 i 1936;
- 5) Uchwała o podniesieniu likwidacji Spółki;
- 6) Podwyższenie kapitału o zł 100 000'00;
- 7) Wybór władz Spółki;
- 8) Wolne wnioski.

W myśl przepisów prawa PP. Akcjonariusze, pragnący wziąć udział w zebraniu, winni w terminie ustalonym złożyć swe akcje w biurze Spółki.

1711

I OGŁOSZENIE

Zarząd firmy „Lechia“, Spółka Akcyjna w Lublinie

zawiadamia, że

WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW

odbędzie się dn. 15 września 1937 r. o godz. 18 w lokalu T-wa Kredytowego Miejskiego w Lublinie ul. Pierackiego 7, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Zatwierdzenie sprawozdania, bilansu oraz rachunku strat i zysków za 1936/7 r.;
- 3) Projekt ewent. wydzierżawienia fabryki przy ul. 1 Maja 25 w Lublinie;
- 4) Budżet na 1937/8 r.;
- 5) Zmiana władz Spółki;
- 6) Wypłacenie PP. Akcjonariuszom zaległej dywidendy za 1927/8 r.;
- 7) Wolne wnioski, o ile zostaną zgłoszone zgodnie z artykułem 394 § 1 K. H.

1720

Zarząd Spółki Akcyjnej „Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich“, Spółka Akcyjna

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 18 sierpnia 1937 r. o godz 11 rano w lokalu Stowarzyszenia Techników w Warszawie, Czackiego 3/5, odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem obrad:

1) Wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie ze stanu interesów Towarzystwa; 3) Wniosek w przedmiocie wypłacenia Akcjonariuszom zaliczki na poczet dywidendy; 4) Reasumcja uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów Spółki, odbytego w dn. 22 stycznia 1934 r., objętej pp. 2, 3, 4 i 5 porządku dziennego tego Zgromadzenia; 5) Zmiana statutu Spółki przez uchylene całego dotychczasowego statutu i uchwalenie nowego statutu w brzmieniu następującym:

STATUT

Spółki Akcyjnej pod firmą

„Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich“, Spółka Akcyjna

I. Firma, przedmiot działalności Spółki i jej siedziba

§ 1.

Firma Spółki brzmi: „Towarzystwo Zakładów Żyrardowskich, Spółka Akcyjna“, po francusku „Société des Etablissements de Żyrardów, Société Anonyme“, po angielsku: „Żyrardów Manufactures, Limited Company“, po niemiecku: „Żyrardower Manufakturen, Aktien Gesellschaft“.

§ 2.

Spółka ma na celu przeróbkę i handel wszelkimi towarami włókienniczymi pod każdą formą. Spółka ma nadto na celu dokonywanie wszelkich operacji handlowych, finansowych i przemysłowych, związanych z powyższą jej działalnością.

§ 3.

Siedzibą Spółki jest miasto stołeczne Warszawa.

II. Kapitał zakładowy, akcje, obligacje

§ 4.

Kapitał zakładowy Spółki wynosi zł 15 120 000 (piętnaście milionów sto dwadzieścia tysięcy złotych) i jest podzielony na 151 200 akcji o wartości nominalnej 100 złotych każda.

§ 5.

Akcje Spółki mogą być imienne lub na okaziciela. Na akcjach imiennych musi być wymienione nazwisko i imię właściciela lub nazwa firmy.

§ 6.

Do każdej akcji dołącza się arkusz kuponów dywidendowych, zaopatrzony talonem, na otrzymanie dywidendy w ciągu lat dziesięciu. Kupony noszą numer akcji, do której należą, i lata w porządku kolejnym. Po upływie zaś każdego lat dziesięciu posiadaczom akcji wydaje się nowe arkusze kuponów dywidendowych na następne dziesięć lat za zwrotem talonu.

§ 7.

Odstąpienie akcji imiennych odbywa się za pomocą deklaracji podpisanej przez cedenta i przez osobę, na imię której akcje się ceduje, lub przez ich pełnomocników; następnie zapisuje się cesję do księgi akcyjnej.

Przeniesienie własności akcji imiennych zależy od zezwolenia Zarządu Spółki. W razie odmowy zezwolenia winien Zarząd wskazać innego nabywcę w terminie dwóch miesięcy od dnia, kiedy wpłynęło odpowiednie podanie.

Nabywca, wskazany przez Zarząd, winien uścić za akcje cenę nie niższą od ich wartości nominalnej, względnie nie niższą od średniego kursu akcji na giełdzie warszawskiej, jeśli ten ostatni jest wyższy od wartości nominalnej. Za średni kurs przyjmuje się przeciętną kursów z dwóch ostatnich miesięcy przed dniem, w którym wpłynęło podanie o zezwolenia na cesję.

Jeśli Spółka w powyższym terminie nie wskaże nabywcy, który rzeczywiście kupna akcji dokona, proponowana pierwotnie cesja będzie musiała być uznaną i uwidocznioną w księdze akcyjnej oraz na akcjach względnie na świadectwach tymczasowych.

Odstąpienie akcji na okaziciela odbywa się bez żadnych

formalności przez proste wręczenie tytułu. Za właściciela akcji uważa się osobę, w której rękach znajdują się akcje, z zastrzeżeniem przepisów prawnych o utraconych tytułach na okaziciela.

§ 8.

Spółce przysługuje prawo wydawania obligacji do sumy nie przekraczającej ogólnej wartości jej majątku nieruchomego na warunkach, jakie uchwalą Walne Zgromadzenie i zatwierdzi Minister Skarbu.

III. Władze Spółki

§ 9.

Władzami Spółki są:

- a) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów,
- b) Rada Nadzorcza,
- c) Zarząd.

a) Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

§ 10.

Walne Zgromadzenia bywają zwyczajne i nadzwyczajne. Zwolywane są one w sprawach, w sposób i w terminach, przewidzianych przez Kodeks Handlowy.

Do ważności Walnych Zgromadzeń niezbędna jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących łącznie conajmniej jedną piątą część kapitału akcyjnego, do rozstrzygnięcia zaś sprawy zmiany Statutu, powiększenia lub obniżenia kapitału akcyjnego, emisji obligacji lub likwidacji Spółki, niezbędna jest obecność akcjonariuszów lub ich pełnomocników, reprezentujących łącznie conajmniej połowę kapitału akcyjnego.

§ 11.

Jeżeli zebrani na Walnym Zgromadzeniu akcjonariusze nie reprezentowali tej części kapitału akcyjnego, przy której Zgromadzenie uważa się za ważne, to najpóźniej w ciągu siedmiu dni następnych, Zarząd ogłasza o zwołaniu i terminie powtórnego Walnego Zgromadzenia, które winno odbyć się nie wcześniej, niż po upływie trzech tygodni od daty ogłoszenia. Zgromadzenie to będzie ważne i uchwały jego będą prawomocne bez względu na liczbę akcji reprezentowanych przez uczestniczących w nim akcjonariuszów, co powinno być zaznaczone w ogłoszeniach. Na powtórnym Walnym Zgromadzeniu mogą być rozpatrywane tylko te sprawy, które były objęte porządkiem dziennym niedoszłego do skutku w pierwszym terminie Zgromadzenia.

b) Rada Nadzorcza

§ 12.

Rada Nadzorcza składa się z 9 do 12 członków, wybieranych zwykłą większością głosów przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, które też ustala ilość członków Rady.

§ 13.

Pierwsza Rada Nadzorcza może być powołana na mocy niniejszego Statutu na jeden rok; członkowie następnych Rad Nadzorczych wybierani są na trzy lata z tym jednak, że co roku ustępuje trzecia część Rady, w pierwszych dwóch latach drogą losowania, a następnie drogą starszeństwa, przy czym ustępujący mogą być ponownie wybrani.

W razie śmierci lub ustąpienia któregośkolwiek z członków Rady przed upływem czasu urzędowania, Rada Nadzorcza uzupełnia swój skład przez kooptację do czasu najbliższego Walnego Zgromadzenia akcjonariuszów.

§ 14.

Rada Nadzorcza wybiera corocznie po odbyciu zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów z pośród swego grona Prezesa, Wiceprezesa i sekretarza; ponowny wybór jest dozwolony.

§ 15.

Radę zwołuje Prezes, względnie Wiceprezes zaproszeniami pisemnymi, rozsyłanymi przynajmniej na trzy dni przed terminem posiedzenia i zawierającymi porządek dzienny. Na żądanie Zarządu lub trzech członków Rady, winno być zwołane posiedzenie Rady w ciągu 5 dni od dnia zgłoszenia żądania.

Dla ważności uchwał Rady niezbędna jest obecność Prezesa lub Wiceprezesa oraz połowy pozostałych członków Rady.

Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, a w razie równego ich podziału przeważa głos przewodniczącego.

W wypadkach nagłych, Rada może powziąć uchwałę bez odbycia posiedzenia przez głosowanie pisemne lub telegraficzne.

§ 16.

Rada Nadzorcza ma obowiązek wykonywania stałego nadzoru nad działalnością Spółki we wszystkich gałęziach przedsiębiorstwa i w tym celu informować się o biegu wszelkich spraw i interesów Spółki.

Nadzór ten Rada Nadzorcza wykonywa przez swego Prezesa lub na wniosek Prezesa przez delegowanego, względnie delegowanych przez Radę Nadzorczą członków Rady.

Rada Nadzorcza ma prawo wyłaniać z pośród swoich członków komisje dla wykonania poszczególnych czynności nadzorczych i rewizyjnych.

Do kompetencji Rady Nadzorczej, oprócz spraw wyszczególnionych w Kodeksie Handlowym, należy:

- a) ustalanie liczby członków Zarządu, ich mianowanie, odwoływanie oraz zawieranie z nimi umów służbowych,
- b) decydowanie w sprawach nabycia nieruchomości oraz obciążania i zbycia nieruchomości Spółki,
- c) rozpoznawanie i uchwalanie wniosków Zarządu w sprawie emisji obligacji przed wniesieniem ich pod obrady Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów,
- d) rozstrzyganie wniosków Zarządu w sprawie udzielenia ogólnego pełnomocnictwa, uprawniającego do działania w imieniu Spółki oraz w sprawie mianowania prokurentów.

§ 17.

Członkowie Rady Nadzorczej otrzymują za swe czynności wynagrodzenie w wysokości, ustalonej przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów.

c) Zarząd

§ 18.

Prowadzenie interesów Spółki należy do Zarządu.

Członków Zarządu mianuje i odwołuje Rada Nadzorcza.

Zarząd składa się, stosownie do uchwały Rady Nadzorczej, ustalającej liczbę członków Zarządu, z jednego lub kilku przez Radę Nadzorczą wyznaczonych członków.

Rada Nadzorcza ustala warunki służbowe Zarządu oraz jego kompetencje na podstawie specjalnych kontraktów.

§ 19.

Pełnomocnictwa, umowy, kontrakty, akty hipoteczne i notarialne, weksle oraz żądania zwrotu sum z instytucji kredytowych podpisują, o ile Zarząd jest wieloosobowy, dwaj członkowie Zarządu lub członek Zarządu łącznie z prokurentem; natomiast korespondencję podpisywać mogą dwaj prokurenci.

Zarządowi służy prawo udzielania pełnomocnictw do poszczególnych czynności wszelkiego rodzaju.

IV. Bilans, podział zysków, kapitał zapasowy i rezerwy

§ 20.

Rokiem obrachunkowym Spółki jest rok kalendarzowy, wobec czego bilans sporządza się na dzień 31 grudnia każdego roku. Wobec przejścia przez Spółkę z roku obrachunkowego łamanego od 1 lipca do 30 czerwca na rok kalendarzowy, okresem sprawozdawczym w 1937 r. będzie drugie półrocze tego roku.

Bilans, rachunek zysków i strat oraz sprawozdanie z działalności Spółki, Zarząd obowiązany jest sporządzić w ciągu trzech miesięcy po upływie roku obrachunkowego.

Zarząd, w porozumieniu z Radą Nadzorczą, decyduje o wysokości kwot, które w ramach obowiązujących w tym przedmiocie przepisów należy odpisywać od wartości poszczególnych ruchomości i nieruchomości Spółki.

§ 21.

Z zysku rocznego odpisuje się przynajmniej 10% na kapitał zapasowy, dopóki kapitał ten nie osiągnie przynajmniej jednej trzeciej części kapitału akcyjnego. Kapitał zapasowy do tej wysokości jest przeznaczony wyłącznie na pokrycie strat bilansowych, pozostałością zaś dysponuje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów według swego uznania.

§ 22.

Oprócz kapitału zapasowego, Spółka może posiadać specjalne fundusze rezerwowe. O tworzeniu tych funduszy, ich zasilaniu, przeznaczeniu i użyciu decyduje Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów.

V. Rozwiązanie i likwidacja Spółki

§ 23.

Rozwiązanie Spółki nastąpić może tylko na podstawie należycie umotywowanego wniosku Zarządu, zatwierdzonego przez Radę Nadzorczą lub na mocy wniosku Rady Nadzorczej, albo też grona akcjonariuszów, którzy posiadają jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, a akcje swe zdeponowali w ręce Spółki.

Uchwała o rozwiązaniu Spółki zapada na zasadach przewidzianych w niniejszym Statucie i Kodeksie Handlowym; rozwiązanie zaś Spółki następuje po uprzednim jej zlikwidowaniu, zgodnie z obowiązującym Kodeksem Handlowym.

§ 24.

Likwidację Spółki w razie jej rozwiązania dokonywa ostatni Zarząd Spółki, o ile Walne Zgromadzenie nie wybierze innych likwidatorów.

§ 25.

Przez ten nowy Statut zostaje w zupełności uchylony dotychczasowy Statut Spółki.

§ 26.

We wszystkich wypadkach, niniejszym Statutem nieprzewidzianych, mieć będą zastosowanie obowiązujące przepisy Kodeksu Handlowego.

6) Przyjęcie do wiadomości rezygnacji dotychczasowych władz Spółki; 7) Ustalenie ilości członków Rady Nadzorczej i ich wybór.

PP. Akcjonariusze, życzący sobie przyjąć udział w powyższym Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu, winni przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyć w siedzibie Spółki Akcyjnej Towarzystwa Zakładów Zyrardowskich, w Warszawie, ul. Traugutta 8, akcje, względnie świadectwa depozytowe na złożone akcje bądź u notariusza, bądź w krajowych instytucjach kredytowych, bądź też w następujących zagranicznych instytucjach kredytowych:

- 1) Banque de France à Paris et Succursales,
- 2) Banque Morgan Hargès à Paris, 14, Place Vendôme,
- 3) Banque Nationale pour le Commerce et l'Industrie, Paris Boulevard des Italiens,
- 4) Crédit Commercial de France, Paris, 21 Boulevard Malesherbes,
- 5) Société de Crédit Foncier, Colonial et de Banque, Paris, rue d'Antin,
- 6) Hope and C-ie, Amsterdam.

W zaświadczeniach depozytowych należy podać ilość i numery akcji, oraz stwierdzić, że akcje, nie będą wydane przed ukończeniem Walnego Zgromadzenia.

1652-29-32

II OGŁOSZENIE

Zarząd Fabryk Chemicznych „Radocha“, Spółka Akc.

Warszawa, Królewska 3

zawiadamia, iż Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów, odbyte w dn. 20 lipca 1937 r., uchwaliło

obniżenie kapitału akcyjnego Spółki

o zł 1 730 400, tj. z zł 5 768 000 do zł 4 037 600 przez obniżkę wartości nominalnej akcji, ich połączenie i wypłatę akcjonariuszom gotowizną całej sumy obniżki, tj. zł 1 730 400.00. Wobec powyższego Zarząd, stosownie do art. 441 K. H., wzywa wierzycieli Spółki aby, jeżeli nie zgadzają się na obniżenie, wnieśli swe sprzeciwy w ciągu trzech miesięcy, licząc od trzeciego ogłoszenia.

1669-30-32-34

Zarząd Tow. Zakł. Ceramicznych „Dziewulski i Lange“, Spółka Akc.

zgodnie z art. 437 Kod. Handl. wzywa wszystkich dawnych Akcjonariuszów Spółki

do poboru pozostałych nierozzebranych akcji III emisji

po cenie emisyjnej złotych 250⁰⁰ za akcję. Zapisy na akcje przyjmuje Biuro Spółki, Al. Jerozolimska 34 w Warszawie, w terminie od 7 sierpnia do 21 sierpnia 1937 r. Przydział akcji nastąpi w stosunku do zgłoszeń. Akcje, nie objęte przez Akcjonariuszów, Zarząd przydzieli podług swego uznania.

1716

Zarząd

Łódzki Bank Depozytowy, Spółka Akcyjna

w Łodzi

Bilans surowy na dz. 1 lipca 1937 r.

STAN CZYNNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji			685 461'49
Waluty zagraniczne			101 937 55
Papiery wartościowe własne:			
a) papiery państwowe	207 852'14		
b) listy zastawne	251 787 43		
c) akcje	99 438'41	559 077 98	
Udziały i akcje w przeds. kon-sorcjalnych		99 000 00	
Papiery wart. ustawowego kapit. zapasowego		643 848 75	
Banki krajowe		183 555 27	
Banki zagraniczne		419 459 58	
Weksle zdyskontowane		16 474 290'76	
Rachunki bieżące (saldo deb.):			
a) zabezpieczone	3 219 030'96		
b) niezabezpieczone	1 733 745'43	4 952 776'39	
Ruchomości		45 316'14	
Nieruchomości		309 407'02	
Koszty handlowe		770 732 91	
Różne rachunki		427 176'15	
Oddziały		492 108 94	
Należności z tyt. transakcyj de-wizowych na termin		130 350 00	
		<u>26 294 498 93</u>	

STAN BIERNY		zł	zł
Kapitały własne:			
a) zakładowy	2 520 000 00		
b) zapasowy	1 260 000 00		
c) amortyzacyjny	59 941'52	3 839 941'52	
Wkłady:			
a) terminowe	2 888 854'93		
b) à vista	4 275 100 94	7 163 955 87	
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		6 283 171 41	
Zobowiązania inkasowe		136 658 06	
Redyskonto weksli (w kraju)		4 312 088 40	
Banki krajowe		538 232 02	
Banki zagraniczne		373 255 27	
Procenty, prowizje i różne zyski		1 245 150 35	
Oddziały		1 101 621'88	
Różne rachunki		592 873 69	
Zyski z lat ubiegłych		575 550 46	
Zobowiązania z tyt. transakcyj dewizowych na termin		132 000 00	
		<u>26 294 498 93</u>	

Gwarancje zł 5 129 163 99
Inkaso zł 3 154 845 62

1709

Kolej Lokalna Dolina-Wygoda, Spółka Akcyjna

w Wygodzie

Bilans zamknięcia z dn. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały zł 2 250 620'82; Majątek płynny zł 66 421'14; Suma zł 2 317 041'96.
PASYWA. — Kapitały własne zł 1 915 547'06; Kapitał amortyzacyjny zł 339 306'26; Zobowiązania zł 10 240'44; Zyski zł 51 948'20; Suma zł 2 317 041'96.

Rachunek strat i zysków z dn. 31 grudnia 1936 r.

STRATY. — Koszty administracyjne zł 31 906'56; Koszty ru-chu zł 1 707'25; Czysty zysk za 1936 r. zł 51 526'33; Suma zł 85 140'14.
ZYSKI. — Nadwyżka eksploatacyjna z ruchu kolei zł 85 140'14; Suma zł 85 140'14.

1710

Towarzystwo Karwice - Ozierańskiej Cukrowni i Rafinerii

Spółka Akc. w Warszawie, ul. Wilcza 31 m. 3

Bilans za rok operacyjny 1935/36
na dz. 31 marca 1936 r.

AKTYWA. — Majątek stały: Grunty i budowle zł 1 334 225'35; Urządzenia techniczne zł 2 829 529'34; Inwentarze zł 607 754'38; Majątek płynny: Gotówka zł 15 222'67; Udziały, kaucje i de-pozyty zł 41 784'61; Materiały pomocnicze zł 86 143'96; Pro-duktury fabrykacji zł 901 204'08; Banki zł 21 841'83; Dłużnicy zł 1 017 388'97; Dzierżawa majątków zł 18 899'85; Nakłady na kampanię 1936/37 zł 47 411'09; Odkup kontyngentu zł 313 519'20; Straty lat ubiegłych zł 819 089'43; Strata w roku operacyjnym 1935/36 zł 760 170'51; Razem zł 8 814 185'27.

PASYWA. — Kapitały własne: Kapitał zakładowy zł 1 750 000'00; Kapitał zapasowy zł 48 192'44; Kapitał amory-tyzacyjny zł 1 137 307'05; Zobowiązania: Akcepty zł 1 289 541'01; Banki zł 2 419 011'52; Towarzystwo Kredytowe Przemysłu Pol-skiego zł 678 964'30; Wierzyciele zł 1 491 168'95; Razem zł 8 814 185'27.

Rachunek strat i zysków

STRATY. — Koszty fabrykacji zł 2 245 493'76; Koszty ad-ministracji ogólnej zł 86 900'00; Koszty handlowe zł 179 225'71; Koszty sprzedaży cukru zł 96 352'73; Asekuracja zł 19 075'69; Podatki zł 188 141'94; Wartość remanentów cukru, melasu i wytoków z ubiegłej kampanii zł 1 601 337'10; Cukier żółty zł 8 360'00; Procenty i prowizje zł 712 126'36; Strata na dzier-żawionych majątkach zł 307 116'67; Odpisy należności nieścią-galnych zł 53 491'54; Różnica kursu zł 1 118'60; Strata na sprze-danej wadze wozowej zł 200'00; Różnica zł 5 498 940'10.

ZYSKI. — Za sprzedany cukier zł 3 719 971'17; Wartość re-manentu cukru na dz. 31/III 1936 r. zł 506 249'90; Z rozlicze-nia cukru eksportowego nabytego zł 249 397'50; Wpływ z reali-zacji melasu zł 40 299'48; Wartość remanentu melasu na dz. 31/III 1936 r. zł 31 397'90; Wpływ z realizacji wytoków zł 81 430'22; Wartość remanentu wytoków na dz. 31/III 1936 r. zł 34 922'78; Cukier żółty zł 45 556'00; Z likwidacji dzierżawy majątku zł 15 150'84; Z pretensji do Br. Colonna-Czosnowskiej zł 8 000'00; Premia od 3% Półczki Inwestycyjnej zł 3 000'00; Udziały w Towarzystwie Ubezpieczeń Cukrowni zł 3 093'80; Dwie klacze własnego chowu zł 300'00; Strata w roku opera-cyjnym 1935/36 zł 760 170'51; Razem zł 5 498 940'10.

1719

Zarząd Grodzieckiego Towarzystwa Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych, Spółka Akcyjna

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że zgodnie z uchwa-łą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z dn. 7 października 1930 r.

wymiana akcji dotychczasowych emisyj

o nominalnej wartości zł 45'00 na akcje nowej emisji o nomi-nalnej wartości zł 100'00 w stosunku 9 akcji nowej emisji na każde 20 akcji dotychczasowych emisyj — rozpocznie się po-cząwszy od dn. 9 sierpnia 1937 r. w siedzibie Spółki w Grodźcu starostwa będzińskiego, w godzinach od 9 rano do 12 w południe i trwać będzie do końca roku bieżącego. 1715

Sąd Okręgowy w Gdyni jako Sąd Rejestrowy

Do rejestru handlowego dział B Nr 353 przy firmie:

Gdyńskie Targi Owocowe, Spółka Akcyjna

dn. 31 maja 1937 r. dopisano:

Uchwałą zgromadzenia akcjonariuszów z dn. 8 marca 1937 r. postawiono Spółkę w stan likwidacji. Likwidatorami Spółki ustanowiono: Oskara Szefera, Teodora Arbusowa. Do składa-nia oświadczeń i podpisywania w imieniu Spółki wymagane jest współdziałanie obydwóch likwidatorów. 1712

Godula, Spółka Akcyjna w Chebziu

Zreasumowane bilanse oraz rachunki zysków i strat

za lata 1933+1936 według uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszów
z dn. 20 lipca 1937 r.

Bilans na dz. 31 grudnia 1933 r.

AKTYWA. — 1) Zakłady przemysłowe i majątki ziemskie zł 34 726 099'86; 2) Kuksy i udziały zł 16 723 390'19; 3) Zapasy w zakładach przemysłowych i majątkach ziemskich zł 3 217 525'78; 4) Kasa zł 20 051'06; 5) Dłużnicy łącznie z hipotekami, bankami, kasami oszczędn. i weksle zł 10 820 769'84; 6) Depozyty zł 3 731'75; 7) Papiery wartościowe zł 285 631'94; 8) Małopolskie Domeny; a) nieruchomości zł 9 918 370'00, b) zapasy drewna zł 17 024'91, c) kasa zł 2 332'87, d) dłużnicy zł 3 040 632'37; 9) a) Specjalny r-k. przejściowy różnic kursowych w Goduli S. A. zł 24 828'54, b) dtto w Domenach Małopolskich zł 1 520 477'76; 10) Rachunek zysków i strat: Strata z 1932 r. a) Godula zł 2 842 196'90, b) Małopolskie Domeny zł 10 608 054'12 = zł 13 450 251'02; Strata z 1933 r.: c) Małopolskie Domeny zł 1 468 866'04; Zysk z roku 1933: d) Godula S. A. zł 111 610'75 = zł 1 357 255'29 = zł 95 128 373'18.

11) Sumy pozabilansowe zł 39 823 066'60.

PASYWA. — 1) Kapitał akcyjny zł 24 000 000'00; 2) Rezerwa procesowa zł 923 838'21; 3) Fundusz rezerwy zł 3 316 464'45; 4) Fundusz amortyzacyjny zł 8 402 387'97; 5) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 2 155 383'98; 6) Długi bankowe zł 24 094 137'61; 7) Inni wierzyciele zł 5 237 652'91; 8) Małopolskie Domeny: a) Fundusz amortyzacyjny zł 816 549'23, b) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 4 198 675'09, c) Długi bankowe zł 13 514 024'66, d) Inni wierzyciele zł 8 469 259'09 = zł 26 998 508'07 = zł 95 128 373'18.

9) Sumy pozabilansowe zł 39 823 066'60.

Rachunek zysków i strat na dz. 31 grudnia 1933 r.

WINIEN. — 1) Podatki, daniny (inne koszty generalne zostały rozdzielone na poszczególne zakłady) zł 304 596'92; 2) Odsetki zł 1 710 374'99; 3) Straty na majątkach śląskich zł 253 009'77; 4) Różne straty zł 14 796'65; 5) Strata na Małopolskich Domenach zł 1 468 866'04; 6) Odpisy zł 2 097 792'64; 7) Strata z 1932 r.: Godula S. A. zł 2 842 196'90; Małopolskie Domeny zł 10 608 054'12 = zł 13 450 251'02 = zł 19 299 688'03.

MA. — 1) Nadwyżka brutto zł 4 492 181'72; 2) Strata z 1932 r. Godula zł 2 842 196'90; Małopolskie Domeny zł 10 608 054'12 = zł 13 450 251'02; Strata z 1933 r.: Małopolskie Domeny zł 1 468 866'04; Godula S. A. zysk zł 111 610'75 = zł 1 357 225'29 = zł 19 299 688'03.

Bilans na dz. 31 sierpnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: 1) Grunta zł 2 416 510'34; 2) Budynki: a) fabryczne zł 2 818 706'00, b) gospodarcze zł 306 474'82, c) mieszkalne zł 11 052 170'12 = zł 14 177 350'94; 3) Maszyny i urządzenia zł 16 414 139'30; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 150 970'00, b) martwy zł 269 602'31 = zł 420 572'31; 5) Substancja węglowa zł 1 738 849'32; II. Majątek płynny: 6) Gotówka w kasie i bankach zł 255 266'97; 7) Papiery procentowe zł 177 216'00; 8) Weksle w portfelu i inkasie zł 36 545'12; 9) Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 16 483 235'65; 10) Materiały zł 1 639 239'81; 11) Produkty zł 1 482 679'00; 12) Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 320 658'81, b) dostawcy zł 96 698'95, c) różni zł 8 697 035'07; 13) Dłużnicy hipoteczni zł 31 379'68; 14) Wątpliwe należności zł 201 295'35; 15) Depozyty zł 4 361'75; 16) Sumy przechodnie zł 50 018'78; 17) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych w Goduli S. A. zł 24 828'54; III. Domeny Małopolskie: Majątek stały: 18) Grunta zł 7 704 153'11; 19) Budynki zł 231 818'01; 20) Kol. lasowa zł 1 518 596'01; 21) Urząd. tart. zł 425 757'44; 22) Przybory i narzędzia zł 64 735'17; 23) Ruchomości zł 21 671'14; 24) Uprawnienia naftowe zł 422 750'00 = zł 10 389 480'88; Majątek płynny: 25) J. Liebieg & Co. zł 2 236 852'73; 26) Zapasy drewna zł 26 425'03; 27) Dłużnicy zł 239 900'54; 28) Weksle zł 96 445'00; 29) Kaucje zł 1 457'91; 30) Gotówka w kasie zł 1 629'10; 31) Pożyczka narodowa zł 2 160'00; 32) Banki zł 44 377'13 = zł 2 649 247'44; Straty za lata ubiegłe: a) Godula zł 2 730 586'15, b) Małop. Domeny zł 12 076 920'16 = zł 14 807 506'31, za czas od 1/I do 31/VIII

1934 r., a) Godula zł 2 276 456'62, b) Małop. Domeny zł 937 796'82 = zł 3 214 253'44 = zł 96 728 369'76.

Sumy pozabilansowe zł 39 156 122'77.

PASYWA. — I. Kapitał akcyjny zł 24 000 000'00; 1) Kapitały rezerwowe: a) rezerwa procesowa zł 923 838'21, b) Fundusz rezerwy zł 3 316 464'45; 2) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 2 155 383'98; 3) Różnice kursowe zł 154 628'41; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegł. zł 8 402 387'97, b) dopisano w r. sprawozdawczym zł 1 329 469'94; III. Zobowiązania: a) banki zł 22 884 229'14, b) kredyty hipoteczne zł 120'00, c) podatki specjalne zł 261 607'15, d) dostawcy zł 674 435'76, e) różni zł 6 543 456'00 = zł 30 363 848'05; Sumy przechodnie zł 21 151'72; Kaucje zł 7 751'75; IV. Małopolskie Domeny: 1) J. Liebieg & Co. zł 4 661 868'51, reszta ceny kupna; 2) Liebieg rk. gruntów ekon. zł 52 800'00; 3) Banki zł 13 844 040'93; 4) Wierzyciele: a) Godula zł 3 022 493'73, b) inni zł 264 329'14; 5) Rk. przejśc. różnic kursowych zł 3 211 955'02; 6) Fundusz amortyzacyjny: a) saldo z roku ubiegłego zł 816 549'23, b) dopisano w r. sprawozdawczym 1934 zł 142 299'97; 7) Rezerwa na wątpliwe należności zł 37 108'78 = zł 96 728 369'76.

Sumy pozabilansowe zł 39 156 122'77.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 sierpnia 1934 r.

WINIEN. — 1) Przeniesienie straty z 1933 r.: a) Godula zł 2 730 586'15, b) Małopolskie Domeny zł 12 076 920'16; 2) Koszty ogólne rozdzielone na poszczególne zakłady; 3) Podatki i daniny zł 217 440'84; 4) Odsetki: a) odsetki bankowe zł 558 976'74, b) odsetki dyskontowe zł 399 806'29, c) odsetki z długów zł 60 960'60, d) różne odsetki zł 27 979'40; 5) Straty zakładów: szyb Gotthard zł 87 039'04; Kop. Litandra zł 148 002'83; Fabryka gwoździ zł 259 455'07; Koks. Gotthard zł 283 972'62; Lasy na Śląsku zł 2 844'00 = zł 781 313'56, mniej zyski zakładów szyb Godula zł 473 395'43; Dobra Śląskie zł 151 858'72 = zł 625 254'15 = zł 156 059'41; 6) Domeny Małopolskie zł 937 796'82; 7) Skonta zł 1 410'34; 8) Straty z różnych interesów handlowych zł 39 971'62; 9) Kuksy i udziały zł 11 679'67; 10) Różne straty zł 15 960'86; 11) Odpisy zł 1 329 469'94; 12) Odpisy na pretensje wątpliwe zł 2 472'15 = zł 18 567 490'99.

MA. — 1) Komorne i dzierżawne zł 20 449'39; 2) Czynsze dobywcze zł 495 634'82; 3) Zyski na kursie zł 5 551'63; 4) Zwrotne weksle zł 63'69; 5) Przewóz towarów zł 24 031'71; Strata z 1933 r.: Godula zł 2 730 586'15, Małopolskie Domeny zł 12 076 920'16; Strata za czas od 1/I do 31/VIII 1934 r.: Godula S. A. zł 2 276 456'62; Małopolskie Domeny zł 937 796'82 = zł 3 214 253'44 = zł 18 567 490'99.

Bilans na dz. 31 grudnia 1934 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: Grunta zł 2 173 632'77; Substancja węglowa zł 1 738 849'32; Budynki: a) fabryczne zł 2 680 126'96, b) gospodarcze zł 392 170'44, c) mieszkalne zł 11 035 390'23 = zł 14 107 687'63; Maszyny i urządzenia zł 15 983 858'83; Inwentarz zakładowy i biurowy zł 433 016'34; Samochody zł 263 766'40; Inwentarz żywy zł 154 765'00; Kopalnia Litandra, prace pogłębiania szybu zł 264 870'84; Majątek stały Małopolskich Domen: a) grunta zł 7 403 315'92, b) Budynki zł 693 400'20, c) Kolejka lasowa zł 1 518 846'01, d) Urządzenia tartaków zł 264 322'68, e) Przybory i narzędzia zł 64 823'92, f) Ruchomości zł 21 671'14 = zł 9 966 379'87; II. Majątek płynny: Gotówka w kasie i bankach zł 319 876'09; Papiery oprocentowane zł 410 491'00; Weksle w portfelu i inkasie zł 32 570'76; Akcje i udziały w innych przedsiębiorstwach zł 16 679 878'65; Materiały zł 1 272 407'12; Produkty zł 1 611 381'59; Dłużnicy: a) odbiorcy zł 1 865 958'35, b) Dostawcy zł 66 700'85, c) Różni zł 6 349 480'08, d) wątpliwe pretensje: a) protestowane weksle zł 67 826'31, b) należności w postępowaniu rewindykacyjnym zł 132 357'05; Hipoteki i pożyczki zł 31 379'68; Kaucje zł 63 477'00; Majątek płynny Domen Małopolskich: 1) Liebieg & Co. rachk. odsetek zł 2 265 818'68; 2) Zapasy drewna zł 45 323'97; 3) Dłużnicy zł 229 857'52;

4) Weksle zł 156 319'31; 5) Kaucje kolejowe zł 1 457'92; 6) Gotówka w kasie zł 1 860'90; 7) Pożyczka Narodowa zł 2 160'00; 8) Banki zł 9 153'41 = zł 2 711 951'76; 9) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 1 592 461'76; III. Inne aktywa: Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 426 399'01; Rk. suma przechodnych zł 291 301'15; Straty ubiegłych lat: a) Godula zł 2 730 586'15, b) Małopolskie Domeny zł 12 076 920'16; Za czas od 1 I do 31 XII 1934 r.: a) Godula S. A. zł 279 443'42, b) Małopolskie Domeny zł 1 159 957'95 = zł 16 346 907'69 mniej: obniżenie kapitału akcyjnego zł 16 000 000'00 = zł 346 907'68 = zł 79 359 632'84.

Sumy pozabilansowe zł 38 308 494'18.

PASYWA. — I. Kapitał własny: Kapitał akcyjny zł 18 000 000'00; Rezerwa procesowa zł 923 838'21; Fundusz rezerwy II. zł 3 316 464'43; Rezerwa na wątpliwe pretensje zł 66 727'79; II. Kapitał amortyzacyjny: a) saldo z roku poprzedniego zł 8 402 387'97, spisano w 1934 r. zł 17 018'94 = zł 8 385 369'03, b) dopisano w 1934 r. zł 1 338 811'86 = zł 9 724 180'89; III. Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 1 372 509'50; IV. Wierzyciele: a) Banki zł 22 805 828'12, b) Długi hipoteczne zł 120'00, c) Podatki socjalne zł 391 537'34, d) Dostawcy zł 715 549'61, e) Odbiorcy zł 29 133'08, f) Różni zł 6 060 242'58 = zł 30 002 410'73; V. Małopolskie Domeny: 1) Liebieg & Co. reszta ceny kupna zł 4 527 516'23; 2) Banki zł 5 419 946'94; 3) Wierzyciele: a) Godula S. A. zł 78 130'28, b) zaległe odsetki zł 6 974'41, c) dostawcy zł 3 325'36, d) odbiorcy zł 271 566'95, e) inni zł 173 733'64 = zł 533 730'64; 4) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 4 416 001'70; 5) Fundusz amortyzacyjny: a) saldo z roku poprzedniego zł 816 549'22, b) dopisano w roku sprawozdawczym zł 202 607'79 = zł 1 019 157'01; 6) Rezerwa na wątpliwe należności zł 37 148'77 = zł 79 359 632'84.

Sumy pozabilansowe zł 38 308 494'18.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1934 r.

WINIEN — 1) Przeniesienie straty z 1933 r., a) Godula S. A. zł 2 730 585'15, b) Małop. Domeny zł 12 076 920'16 = zł 14 807 505'31; 2) Koszty ogólne podzielono na ruchy.; 3) Podatki i daniny zł 847 229'78, potrącenia i przeksięgowania zł 483 073'38 = zł 364 156'40; 4) Odsetki zł 1 555 947'49 mniej: różne odsetki (dochody) zł 1 304'47 = zł 1 554 643'02; 5) Małopolskie Domeny zł 1 259 957'95; 6) Rk skonta zł 1 483'25; 7) Straty kursowe zł 72 730'50; 8) Różne straty zł 44 904'68; 9) Odpisy zł 1 338 811'86; 10) Odpisy: a) nieściągalne pretensje zł 232 389'54, b) rezerwa na wątpliwe pretensje zł 66 727'79 = zł 299 117'33 = zł 19 743 311'30.

MA. — 1) Zyski zakładów zł 738 026'46; 2) Komorne i dzierżawne zł 24 748'22; 3) Czynsze dobywcze zł 774 537'15; 4) Różne zyski zł 288 497'33; 5) Kuksy i udziały (przychody) zł 10 745'32; 6) Przewóz towarów zł 31 857'68; 7) Przychody przez obniżenie kapitału akcyjnego zł 16 000 000'00; 8) Inne dochody zł 517 663'40; 9) Różnice kursowe zł 1 010 328'06; Strata do 1933 r.: Godula zł 2 730 586'15, Małopolskie Domeny zł 12 076 920'16 = zł 14 807 506'31; Strata z 1934 r.: Godula zł 279 443'42, Małopolskie Domeny zł 1 159 957'95 = zł 16 346 907'68; Zmniejszenie straty przez obniżenie kapitału akcyjnego wg. uchwały Walnego Zebrania z dnia 25/IX 1934 r.: Godula zł 3 923 079'84, Małopolskie Domeny zł 12 076 920'16 = zł 16 000 000'00; Strata 1934 r. Małopolskie Domeny zł 1 259 957'95; Zysk 1934 r. Godula zł 913 050'27 = zł 346 907'68 = zł 19 743 311'30.

Bilans na dz. 31 grudnia 1935 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: A) Kopalnie i Zakłady: 1) Grunty zł 942 449'57; 2) Budynki: a) fabryczne zł 2 424 130'35, b) gospodarcze zł 639 727'78, c) mieszkalne zł 10 574 598'75 = zł 13 638 456'88; 3) Maszyny i urządzenia zł 15 993 516'25; 4) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy zł 920'00, b) martwy zł 583 312'75 = zł 584 232'75; 5) Substancja węglowa zł 1 428 151'61; 6) Nowe budowle zł 681 852'05; B) Dobra Śląskie: 1) Grunty zł 1 215 115'14; 2) Budynki: a) fabryczne zł 62 912'25, b) gospodarcze zł 195 552'62, c) mieszkalne zł 167 862'48; 3) Maszyny i urządzenia zł 23 798'61; 4) Inwentarz: a) żywy zł 119 119'40, b) martwy zł 67 715'14; C) Leśnictwo Bujaków: 1) Budynki zł 24 364'02; 2) Inwentarz zł 132'00; D) Domeny Małopolskie: 1) Grunty zł 7 411 006'42; 2) Budynki zł 695 317'37; 3) Kolejki leśne zł 1 380 056'31; 4) Tartaki zł 251 487'55; 5) Inwentarz zł 87 950'08; 6) Uprawnienia naftowe zł 422 750'00; II. Majątek płynny: A) Zarząd główny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 61 922'25; 2) Papiery procentowe zł 230 368'00; 3) Akcje i udziały zł 17 317 424'12; 4) Weksle

w portfelu zł 18 900'00; 5) Materiały zł 1 029 969'48; 6) Produkty zł 869 031'40; 7) Dłużnicy: Odbiorcy zł 2 445 549'90; Dostawcy zł 97 853'79; Należności hipoteczne zł 44 014'33; Domeny Małopolskie zł 6 828 149'43; Różni zł 3 667 381'77 = zł 13 082 949'22; B) Dobra Śląskie: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 9 222'34; 2) Materiały zł 7 586'45; 3) Ziemiopłody zł 36 784'41; 4) Różni dłużnicy zł 187 843'61; C) Leśnictwo Bujaków: 1) Gotówka w kasie zł 393'70; 2) Remanenty zł 2 326'50; 3) Różni dłużnicy zł 28 055'68; D) Małopolskie Domeny: 1) Gotówka w kasie i bankach zł 13 730'65; 2) Papiery procentowe zł 2 160'00; 3) Weksle w portfelu zł 145 200'00; 4) Remanenty zł 196 579'99; 5) Dłużnicy: Odbiorcy zł 98 771'82; Dostawcy — Kaucja zł 1 272'91; Różni zł 21 056'38; Akordanci zł 83 702'37; Wątpliwe należności zł 26 200'81 = zł 231 004'29; III. Inne aktywa: a) Sumy przechodnie: 1) Zarząd główny zł 195 209'23; 2) Leśnictwo Bujaków zł 5 432'00; 3) Domeny Małopolskie zł 42 822'26; 4) Przejściowy rk. odsetek J. Liebieg & Co. zł 2 129 247'91, b) Specjalny rk. przejściowych różnic kursowych zł 469 460'25, c) Specjalny rk. przejśc. różn. kurs. Domen Małop. zł 1 470 876'68; IV. Straty: Straty z 1934 r. zł 346 907'68, Straty 1935 r. zł 2 590 690'31 = zł 2 937 597'99 = zł 86 115 896'91.

Sumy pozabilansowe zł 24 682 725'07.

PASYWA. — I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny zł 18 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy II. zł 3 316 464'43; 3) Kapitał rezerwy zł 923 838'21; 4) Fundusz wątpliwych należności zł 66 727'79; II. Kapitał amortyzacyjny zł 10 737 765'90; III. Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 2 566 981'35; IV. Zobowiązania: 1) Banki zł 29 253 597'21; 2) Dostawcy zł 332 632'55; 3) Odbiorcy zł 16 583'36; 4) Zobowiązania hipoteczne zł 120'00; 5) Kaucje pobrane zł 9 925'62; 6) Różni zł 4 740 300'20 = zł 34 353 158'94; Dobra Śląskich zł 1 212'04; Leśnictwo Bujaków zł 257'45; V. Inne pasywa: Sumy przechodnie zł 42 817'99; VI. Domeny Małopolskie: 1) Fundusz wątpliwych należności zł 35 349'90; 2) Kapitał amortyzacyjny zł 1 136 958'42; 3) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych zł 3 010 251'45; 4) Zobowiązania: Banki zł 302 329'50; Zaległe podatki zł 15 157'03; Dostawcy zł 4 396'30; Odbiorcy zł 144 262'62; Godula S. A. zł 6 828 149'43; Różni zł 107 239'43; Liebieg & Co. zł 4 438 876'36 = zł 11 840 410'67; 5) Inne pasywa: sumy przechodnie zł 83 702'37 = zł 86 115 896'91.

Sumy pozabilansowe zł 24 682 725'07.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1935 r.

STRATY. — A) Kopalnie i Zakłady: 1) Koszty ruchu kopalni zł 10 372 996'53; 2) Koszty ruchu koksowni zł 2 847 094'52; 3) Koszty utrzymania cegielni zł 12 053'02; 4) Koszty utrzymania fabryki gwoździ zł 22 047'96; 5) Koszty utrzymania domów mieszkalnych zł 651 820'05; 6) Zmniejszenie zapasów kopalni zł 444 807'72; 7) Zmniejszenie zapasów koksowni zł 149 324'25; 8) Zmniejszenie zapasów cegielni zł 26 900'78; 9) Zmniejszenie zapasów fabryki gwoździ zł 59 982'88; 10) Straty na materiałach zł 97 422'74; 11) Straty na budynkach zł 1 013'39; 12) Koszty administracyjne i emerytury zł 1 652 620'25; 13) Koszty sądowe, adwokackie i notarialne zł 61 243'20; 14) Odsetki i koszty kred. zł 1 994 067'71; 15) Podatki i opłaty zł 280 861'98; 16) Odszkodowania umowne zł 102 802'74; 17) Różnice kursowe zł 0'00; 18) Różne przychody zł 42 793'67; 19) Odpisy na dłużnikach zł 2 508 507'66; B) Dobra Śląskie: 1) Koszty ruchu dóbr zł 609 846'32; 2) Koszty ruchu cegielni zł 33 259'19; 3) Koszty ruchu młeczarni zł 169 103'05; 4) Różne wydatki zł 9 013'80; C) Leśnictwo Bujaków: 1) Koszty ruchu zł 55 718'04; D) Małopolskie Domeny: 1) Koszty ruchu nadleśn. zł 548 525'04; 2) Koszty ruchu kolejek zł 94 349'62; 3) Koszty utrzymania tartak. zł 6 011'48; 4) Koszty administracji ogólnej zł 110 655'13; 5) Odsetki i koszty kredytu zł 231 429'09; 6) Podatki i opłaty zarządu zł 12 334'13; 7) Różnice kursowe zł 44 363'64; 8) Koszty sądowe, notarialne i adwokackie zł 27 438'90; 9) Różne przychody zł 8 552'06; 10) Straty przy rozebraniu kolejki zł 69 256'99; Amortyzacja: Godula S. A. zł 1 094 768'12, Domeny Małopolskie zł 187 675'00; Straty 1934 r. zł 346 907'68 = zł 24 987 568'33.

ZYSKI. — A) Kopalnie i Zakłady: 1) Przychody kopalni zł 14 527 789'33; 2) Przychody koksowni zł 3 426 244'29; 3) Zyski cegielni zł 21 481'04; 4) Przychody fabryki gwoździ zł 50 377'54; 5) Przychody domów mieszkalnych zł 915 971'00; 6) Czynsze dobywcze zł 736 578'00; 7) Czynsze z dzierżawy cegielni i wapienników zł 7 264'06; 8) Czynsze z pól, gruntów i szos zł 19 552'84; 9) Dochody z akcji i udziałów zł 84 743'34; 10) Odsetki zł 46 521'89; 11) Różnice kursowe zł 67 550'19; 12) Zyski na budynkach zł 19 113'04; 13) Różne dochody zł 81 588'52; B) Dobra Śląskie: 1) Przychody dóbr zł 683 221'64;

2) Przychody gorzelni z 33 437'15; 3) Przychody mleczarni z 177 380'36; 4) Przychody z dzierżawy z 12 575'10; 5) Różne dochody z 72 714'81; C) Leśnictwo Bujaków: Przychody z 91 800'47; D) Domeny Małopolskie: 1) Przychody nadleśnictw z 957 987'58; 2) Przychody kolejek z 7 143'23; 3) Różne dochody z 8 934'92; Straty: Straty 1934 r. z 346 907'68; Strata 1935 r. z 2 590 690'31 = z 24 987 568'33.

Bilans na dz. 31 grudnia 1936 r.

AKTYWA. — I. Majątek stały: A) Kopalnie i Zakłady: 1) Grunty z 926 033'36; 2) Substancja węglowa z 1 428 151'61; 3) Budynki: a) fabryczne z 2 096 256'78, b) gospodarcze z 1 012 872'12, c) mieszkalne z 10 578 445'75; 4) Maszyny i urządzenia z 15 862 731'97; 5) Inwentarz zakładowy i biurowy: a) żywy z 595'00, b) martwy z 621 518'48; 6) Nowe budowle z 1 064 122'37; 7) Przebudowy z 59 681'65; B) Dobra Śląskie: 8) Grunty z 1 215 115'14; 9) Budynki: a) fabryczne z 62 912'25, b) gospodarcze z 197 480'63, c) mieszkalne z 171 229'75; 10) Maszyny i urządzenia z 23 798'61; 11) Inwentarz: a) żywy z 116 522'60, b) martwy z 75 027'13; C) Leśnictwo Bujaków: 12) Budynki: a) gospodarcze z 1 456'44, b) mieszkalne z 22 907'58; 13) Inwentarz z 170'00; D) Domeny Małopolskie: 14) Grunty z 7 411 231'43; 15) Uprawnienia naftowe z 422 750'00; 16) Budynki: a) fabryczne z 79 038'30, b) gospodarcze z 60 434'10, c) mieszkalne z 556 654'47; 17) Tartaki z 251 837'55; 18) Kolejki leśne z 1 375 142'02; 19) Inwentarz z 89 483'53; II. Majątek płynny: A) Zarząd główny: 20) Gotówka w kasie i bankach z 185 421'99; 21) Papiery procentowe z 142 617'06; 22) Akcje i udziały z 17 298 456'97; 23) Weksle w portielu z 120 892'08; 24) Materiały z 871 738'66; 25) Produkty z 447 640'14; 26) Dłużnicy: a) Odbiorcy z 3 389 740'55, b) Dostawcy z 220 707'12; c) hipoteczni z 43 118'39, d) Domeny Małopolskie z 4 848 296'99; e) różni z 4 708 704'84 = z 13 210 567'69; 27) Kaucje z 4 250'00; B) Dobra Śląskie: 28) Gotówka w kasie i P. K. O. z 11 554'31; 29) Materiały z 12 061'07; 30) Produkty z 21 560'79; 31) Dłużnicy z 29 595'34 = z 74 711'51; C) Leśnictwo Bujaków: 32) Gotówka w kasie z 622'26; 33) Zapasy drewna z 4 119'62; 34) Dłużnicy z 4 128'94 = z 8 870'82; D) Domeny Małopolskie 35) Gotówka w kasie i bankach z 102 584'38; 36) Weksle w portielu z 7 500'00; 37) Materiały z 14 928'55; 38) Zapasy drewna z 224 727'58; 39) Dłużnicy: a) odbiorcy z 19 110'05, b) akordanci z 3 800'00, c) różni dłużnicy z 30 473'47, d) wapienne należności z 24 939'35; 40) Kaucje z 3 435'42 = z 431 564'78; III. Inne aktywa: A) Zarząd główny: 41) Sumy przechodnie z 119 124'78; B) Dobra Śląskie: 42) Sumy przechodnie z 9 667'80; 43) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych z 655 804'99; C) Domeny Małopolskie: 44) Sumy przechodnie z 52 951'66; 45) Przejściowy rk. odsetek J. Liebieg & Co. z 2 071 308'78 = z 2 124 260'44; 46) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych z 1 411 093'89; IV. Rachunek zysków i strat: 47) Straty lat 1934/35 z 2 937 597'99; 48) Strata 1936 r. z 351 996'48 = z 3 289 594'47 = z 86 189 938'69. Sumy pozabilansowe z 18 053 357'54.

PASYWA. — A) Zarząd główny: I. Kapitały własne: 1) Kapitał akcyjny z 18 000 000'00; 2) Kapitał zapasowy II. z 3 316 464'43; 3) Kapitał rezerwy z 923 838'21; 4) Fundusz wątpliwych należności z 66 727'79; II. Kapitał amortyzacyjny: 5) Stan w dniu 1 I 1936 r. z 10 737 765'90, odpisano z 125 878'69 = z 10 611 887'21, dopisano z 1 850 039'63 = z 12 461 926'84; III. Fundusze i zobowiązania specjalne: 6) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych z 2 413 821'59; 7) Obcy fundusz inwestycyjny z 3 038'52 = z 2 416 860'11; IV. Zobowiązania: 8) Banki z 16 097 663'31; 9) Dostawcy z 364 688'71; 10) Odbiorcy z 24 446'42; 11) Różni wierzyciele z 18 116 092'20; 12) Dóbr śląskich z 497'24; 13) Leśnictwo Bujaków z 131'00; 14) Kaucje z 13 633'95 = z 34 617 152'83; V. Sumy przechodnie: 15) Zarząd główny z 202 642'76; Dobra Śląskie z 3 109'11 = z 205 751'87; B) Domeny Małopolskie: I. Kapitały własne: 16) Fundusz wątpliwych należności z 32 849'38; II. Kapitał amortyzacyjny: 17) Stan w dniu 1 I 1936 r. z 1 136 958'42, odpisano z 1 134 935'47, dopisano z 187 330'70 = z 1 322 266'17; III. Fundusze i zobowiązania specjalne: 18) Specjalny rk. przejściowy różnic kursowych z 2 972 034'41; IV. Zobowiązania: 19) Banki z 348 623'06; 20) Dostawcy z 1 244'37; 21) Odbiorcy z 21 178'08; 22) Różni wierzyciele z 58 252'66; 23) Godula S. A. z 4 848 296'99; 24) J. Liebieg & Co. z 4 377 802'67 = z 9 845 397'83; V. Inne pasywa: 25) Sumy przechodnie z 8 668'52 = z 86 139 938'69. Sumy pozabilansowe z 18 053 357'54.

Rachunek strat i zysków na dz. 31 grudnia 1936 r.

STRATY. — A) Kopalnie i zakłady przemysłowe: 1) Koszty ruchu kopalń z 10 898 250'25; 2) Koszty własne ruchu koksowniczy z 3 110 713'87; 3) Koszty obce przerobu produktów węglopodobnych z 263 219'17; 4/7) Ubytek zapasów węgla, koksu, gwoździ i cegły z 461 238'19; 8) Koszty utrzymania domów mieszkalnych z 401 563'84; 9) Koszty utrzymania cegielni z 2 078'02; 10) Koszty utrzymania tawryki gwoździ z 12 969'08 = z 15 150 032'42; B) Dobra Śląskie: 11) Koszty ruchu folwarków z 335 580'48; 12) Koszty ruchu gorzelni z 43 971'01; 13) Koszty ruchu mleczarni z 180 312'35; 14) Ubytek zapasów z 15 390'82; 15) Koszty administracji z 14 643'54; 16) Emerytury z 7 363'05; 17) Podatki i opłaty z 17 617'00; 18) Straty w majątku stałym z 1 403'10; 19) Straty w majątku płynnym z 470'57 = z 616 751'92; C) Leśnictwo Bujaków: 20) Koszty ruchu z 44 261'16; 21) Ubytek zapasów drewna z 2 326'50; 22) Emerytury z 4 560'60; 23) Podatki i opłaty z 12 664'97; 24) Różnice kursowe z 70'23 = z 63 883'46; D) Domeny Małopolskie: 25) Koszty ruchu nadleśnictw z 563 871'54; 26) Koszty ruchu kolejek z 99 574'23; 27) Koszty utrzymania tartaków z 6 337'06; 28) Ubytek zapasów drewna z 196 579'99; 29) Koszty administracji z 88 194'04; 30) Podatki i opłaty z 71 309'93; 31) Odsetki i koszty kredytu z 147 623'22; 32) Koszty sądowe i adwokackie z 42 645'35; 33) Różne wydatki z 842'23; 34) Różnice kursowe z 94 919'82 = z 1 311 897'41; E) Zarząd główny: 35) Koszty sprzedaży z 980 661'19; 36) Koszty administracji ogólnej z 931 327'01; 37) Emerytury z 286 874'34; 38) Podatki i opłaty z 877 613'95; 39) Odsetki i koszty kredytu z 2 178 712'08; 40) Koszty sądowe i adwokackie z 36 603'27; 41) Odszkodowanie umowne z 55 524'94; 42) Różne wydatki z 49 745'05; 43) Straty w majątku stałym z 50 860'92; 44) Straty w majątku płynnym z 430 546'46; 45) Różnice kursowe z 64 948'71 = z 5 983 417'98; II. Amortyzacja: 46) Kopalnie, zakłady przemysłowe i majątki śląskie z 1 850 039'63; 47) Domeny Małopolskie z 187 330'70 = z 25 163 353'52.

ZYSKI. — A) Kopalnie i zakłady przemysłowe: 1) Sprzedaż węgla z 15 459 917'88; 2) Sprzedaż koksu i produktów węglopodobnych z 4 287 310'81; 3) Sprzedaż gwoździ i drutu z 23 918'98; 4) Sprzedaż cegły z 51 172'16; 5) Przyrost produktów węglopodobnych z 18 323'84; 6) Czynsze z domów mieszkalnych z 763 828'19; 7) Czynsze z dzierżawy cegielni i wapienników z 26 371'95; 8) Dochody z pól, gruntów i szos z 12 558'94; 9) Czynsze dobowe z 1 097 878'27 = z 21 741 281'02; B) Dobra Śląskie: 10) Sprzedaż produktów z 612 133'97; 11) Przyrost inwentarza żywego z 8 803'68; 12) Przyrost zapasów z 167'20; 13) Czynsze dzierżawne z 21 968'81; 14) Zaprzęgi z 15 857'00; 15) Różne dochody z 511'48 = z 659 508'14; C) Leśnictwo Bujaków: 16) Sprzedaż drewna z 61 699'13; 17) Przyrost zapasów z 4 119'62; 18) Czynsze dzierżawne z 1 195'32 = z 67 014'07; D) Domeny Małopolskie: 19) Sprzedaż drewna z 1 187 827'89; 20) Przyrost zapasów z 224 727'58; 21) Dochody kolejek z 17 370'31; 22) Czynsze dzierżawne z 9 971'90; 23) Odsetki z 12 318'09; 24) Różne dochody z 34 405'68; 25) Różnice kursowe z 71 274'16 = z 1 557 895'61; E) Zarząd główny: 26) Odsetki z 114 403'36; 27) Dochody z akcji i udziałów z 203 227'37; 28) Dochody z papierów wartościowych z 14 822'88; 29) Różne zyski z 57 966'84; 30) Różne dochody z 16 456'47; 31) Różnice kursowe z 373 801'28 = z 785 658'20; Strata 1936 r. z 351 996'48 = z 25 163 353'52. 1721

Sąd Okręgowy w Gdyni jako Sąd Rejestrowy

Do rejestru handlowego dział B Nr 42 przy firmie:

„Polskarob“ Polsko-Skandynawskie Towarzystwo Transportowe, Spółka Akcyjna

dn. 11 czerwca 1937 r. dopisano:

Siedziba przedsiębiorstwa: Gdynia, ul. Korzeniowskiego 8/10
Prokury łącznej udzielono: Karolowi Neymanowi, Karolowi Czajewskiemu, Andrzejowi Wachowiakowi. 1714

!!! Najwygodniej podróżować samolotem !!!

Powszechny Bank Kredytowy, Spółka Akc.

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1937 r.

STAN CZYNNY		zl	zl
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gosp. Kraj.			1 190 526 86
Waluty zagraniczne			243 087 24
Papiery wartościowe własne:			
a) poz. państwowe	341 807 91		
b) papiery hipot. i oblig.	150 247 58		
c) akcje	90 976 10	583 031 59	
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych			162 334 48
Banki krajowe			779 259 33
Banki zagraniczne			2 897 488 64
Weksle zdyskontowane			24 697 353 80
Rachunki bieżące (saldo debet.):			
a) zabezpieczone	18 273 885 22		
b) niezabezpieczone	3 978 077 76	22 251 962 98	
Różne rachunki			447 242 59
Koszty, różnice kursowe itp. roku bież.			1 379 115 50
Oddziały			8 078 355 48
			62 709 758 49
Dłużnicy za gwarancje			2 948 198 29
Inkaso			11 254 805 49
			76 912 762 27
STAN BIERNY		zl	zl
Kapitały własne:			
a) zakładowy	5 000 000 00		
b) zapasowy	891 437 07	5 891 437 07	
Wkłady:			
a) terminowe	6 140 849 72		
b) à vista	13 981 641 20	20 122 490 92	
Rachunki bieżące (saldo kredyt.)			13 368 965 27
Zobowiązania inkasowe			2 956 52
Redyskonto weksli			2 806 011 81
Banki krajowe			3 573 579 51
Banki zagraniczne			2 812 418 64
Różne rachunki			3 561 219 88
Procenty, prowizje i inne zyski roku bieżącego			2 190 615 56
Oddziały			8 350 063 31
			62 709 758 49
Wierzyciele za gwarancje			2 948 198 29
Różni za inkaso			11 254 805 49
			76 912 762 27

1713

I OGŁOSZENIE

Zarząd Spółki Akcyjnej „Polskie Radio“, Warszawa
Mazowiecka 5

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że w dn. 30 sierpnia 1937 r. o godz. 17 odbędzie się w lokalu Spółki, przy ulicy Mazowieckiej 5

ZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE AKCJONARIUSZÓW SPÓŁKI

z następującym porządkiem dziennym:

1) Zagajenie i wybór przewodniczącego; 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki i przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków; 3) Sprawozdanie Rady Nadzorczej; 4) Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej; 5) Powzięcie uchwał w sprawie bilansu i rachunku strat i zysków i udzielenie absolutorium Zarządowi; 6) Podział zysku; 7) Wybory nowych członków Rady (1/3); 8) Wybory członków Komisji Rewizyjnej; 9) Określenie wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej, delegatów Rady Nadzorczej do Zarządu i członków Komisji Rewizyjnej; 10) Sprzedaż placu w Łodzi.

1723-32-33

Zarząd Spółki Akcyjnej

Przemysł Wełniany S. Barciński i S-ka w Łodzi

zawiadamia, że w ciągnięciu odbyłym w dn. 30 czerwca 1937 r. wylosowane zostały następujące numery obligacji Spółki:

13, 36, 48, 51, 67, 71, 74, 84, 136, 150, 232, 238, 253, 274, 281, 447, 492, 533, 685, 689, 753, 815, 823, 889, 991, 1044, 1082, 1106, 1159, 1194, 1203, 1280, 1291, 1320, 1374, 1380, 1389, 1508, 1517, 1540, 1560, 1587, 1604, 1620, 1632, 1636, 1656, 1697, 1726, 1744, 1747, 1778, 1801, 1803, 1845, 1867, 1892, 1916, 1992, 1996, 2049, 2065, 2136, 2137, 2148, 2150, 2196, 2236, 2316, 2322, 2327, 2340, 2430, 2447, 2468, 2524, 2656, 2684, 2702, 2705, 2774, 2821, 2828, 2843, 2860, 2883, 2897, 2908, 3040, 3117, 3275, 3480, 3542, 3621, 3626, 3636, 3652, 3701, 3713, 3849. 1724

Zarząd Spółki Akcyjnej

Księgarnia Wydawnicza Trzaska, Evert i Michalski

w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 3 września b. r. o godz. 19 w lokalu Spółki Krak. Przedm. 13 odbędzie się

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Porządek dzienny:

1) Wybory do Zarządu; 2) Wolne wnioski.

1726-32-34

SPROSTOWANIE

W Nr 31 z dn. 31 lipca 1937 r. w ogłoszeniu

Zarządu Fabryki Narzędzi Chirurgicznych, Weterynaryjnych i Wyróbów Stalowych Ostrych ALFONS MANN, Spółka Akc. w Warszawie

o wymianie akcji, mylnie wydrukowano: „dokonywać będzie w godzinach biurowych od 1 października 1937 r....”, winno zaś być:

do 1 października 1937 r.

co niniejszym prostujemy.

1718

TYGODNIK HANDLOWY

niezbędny jest dla
przemysłowców
i hurtowników,

o ile chcą oni

dotrzeć do Kupców
lub znać stan handlu

Numery okazowe na żądanie wysła
Administracja „Tygodnika Handlowego“
Warszawa, ul. Zielna Nr 50, tel. 545-36

POLMIN

PAŃSTWOWA FABRYKA
OLEJÓW MINERALNYCH
CENTRALA LWÓW AKADEMICKA 7

D O S T A R C Z A BENZYNY

MOTOROWE, FRAKCYJNE, EKSTRAKCYJNE,
WYSOROOKTANOWE, ETYLIZOWANE.

NAFTE OSWIETLENIOWA,
PRYMUSOWA I SILNOPŁO-
MIENNA, ETER NAPTO-
WY.

O L E J E

KOZYSKOWE, CYLINDROWE,
SILNIKOWE, GARDZISKIE,
TRANSFORMATOROWE, TURBINOWE,
SAMOCHODOWE, BEZBARWNE.

S M A R Y

STĄŻE I PÓLPYNNIE, OLEJE I SMARY PRZYS-
TOSOWANE DO WSZYSTKICH TYPÓW MASZYN.

PARAFINE I CERDEZYNE,
ASEALTY PRZEMYSŁOWE,
PAPOWE, WZOLATYNE, DROGOWE

KOPALNIE WŁASNE.

RAFINERIA W DROHOBYCZU

ODZIAŁY HANDLOWE W CAŁEJ POLSCE.

STACJA BUNKROWA W GDYNI.

STACJE BENZYNOWE
W CAŁEJ POLSCE.

Tak. Złomowa. Polbit. Sobolchod. w. k. 3